

Božić

Koliko puta Ti si se za me rodio,
O, malo dijete Isuse!
Al' zvijezda k Tebi mene nije vodila.
I ja sam Tebe tražio
Po vrtovima, štono sam ih sadio
Uz moje rijeke proljetne,
U zlatnom dvoru, štono sam ga gradio
Na vrhu gore jesenje.

A kada vidjeh da se rađaš samo
Sred tame mrzle ponoći,
U spiljama i stajama,
I ja sam za Te takav konak spremio
Na mome polju zimskome.
Al' u noć onu najdužu
Po mojoj stazi šetali se vihuri,
Po mojoj njivi valjali se smetovi,
A vukovi su sjedili
Na pragu moje pećine.

Koliko puta Ti si se za me rodio,
O, malo dijete Isuse!
Al' nisam znao da, Sin sunčev, silaziš
U tamnu jezgru zemljinu.
Da u njoj rasteš, da je griješ, oživiš,
Dok jednog dana iz svih pora njezinih
Ne izbiješ u liku prvih pupaka
Na lozi, prvih listića
Na smokvi, prvih mirisa
Nad svježom vodom proljetnom,
I prvih slatkih kucaja
Mog srca, i svih nemira
Što nosim ih u žilama
U rosne dane aprilske.

Ja nisam dosad znao
Da Isus, malo dijete,
Uvijek se radô i uvijek će se radati
Sred moje noći najduže
U tijesnoj crnoj izbici,
Što na dnu duše nosim je i zatvaram
Pred mjesečevim tracima,
Pred žamorima ljudskim,
Pa stoji, tiha, šutljiva,
U biću mom najtajnijem.

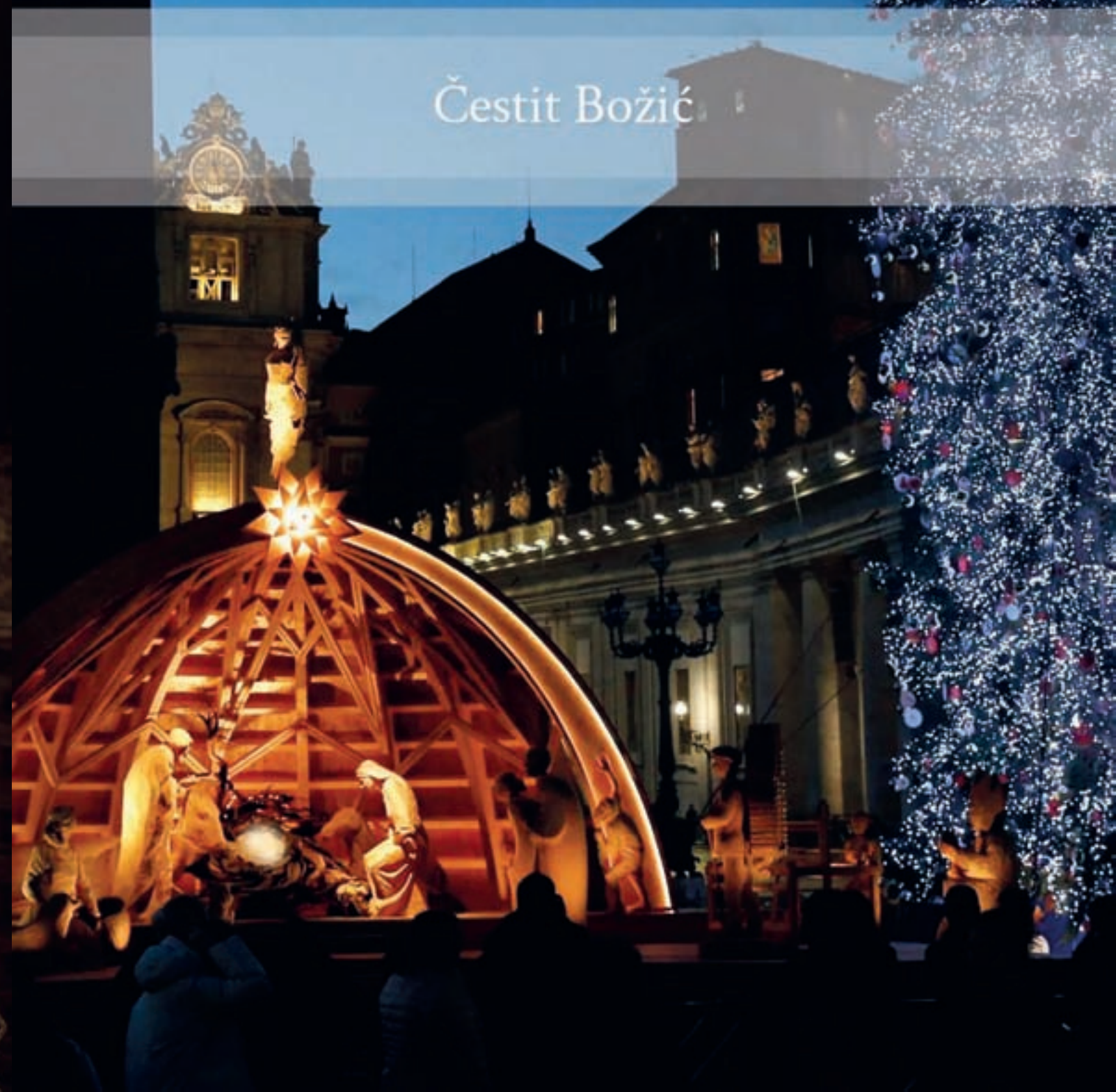
Al' noćas ja Te osjećam u sebi,
O, malo dijete Isuse!
Na dvoru noć je najcrnja.
I smetovi se valjaju
Po mojoj stazi. Vihori
Po mojoj njivi šetaju se. Vukovi
Pred mojim pragom sjedaju.
Al' na dnu moje duše
U onoj tihoj izbici,
Što zatvorena stoji
Pred mjesečevim tracima,
Pred žamorima ljudskim,
Maleno svjetlo sja;

I ulaze tri sjene,
Tri stara, gorda putnika
Što čitav svijet su obašli:
Car mojih sanja proljetnih,
Kralj mojih ljetnih zanosa,
Knez mojih tuga jesenjih.
I prostrijevši na tlo
Najljepše svoje darove,
Na koljena se spuštaju
I ko' tri gipka jablana
Pred onim sitnim, što se netom rodilo,
Do zemlje se prigibaju.
I prvi put sva se nutrina sja
Mog krutog bića zimskoga,
O, Iskro Sunca vječnoga,
O, malo dijete Isuse!

Vladimir Nazor

Čestit Božić

Nenametljivi Bog

Oduvijek me fascinirala misao kako netko tako veliki kao što je Svemogući Bog, koji u svojoj zamisli drži cijelu stvarnost, može biti tako nenametljiv i nježan. Koliko je komercijalizacija njegovog rođendana nametljiva vjernima i nevjernima, toliko je Bog nenametljiv u svom dolasku čovjeku. Bog svojim dolaskom donosi mir i radost ljudima dobre volje (dakle ne samo vjernicima), ali s druge strane i Bogu je potrebna toplina, zagrljaj i nježnost.

Bog dolazi u zagrljaju.

Prvo što se događa nakon poroda jest da babica daje majci dijete u zagrljaj. Događaj je to iznimno važan kako za majku, tako i za dijete. U tome trenutku oboje postaju svjesni postojanja jedno drugog. Dijete napušta svijet u kojem je začeto i kroz šok susreće se s vanjskim svijetom koje je prepuno mirisa, svjetla i zvukova. Stoga je za dijete taj prvi zagrljaj znak da je njegov svijet i dalje prisutan. Nemoguće je da netko tko je tvorac beskonačnih

mogućnosti nije mogao smisliti neki drugi način svoga dolaska na svijet. On je izabrao zagrljaj u betlehemskoj štalici, usred noći, dok je cijeli svijet spavao i snivao svoje snove.

Ni danas okolnosti nisu drukčije... Dok svijet sniva svoje snove, Bog dolazi čovjeku u zagrljaj. Budimo toga svjesni ovoga Božića. Mi smo Njegov svijet. Potreban mu je naš zagrljaj, naša prisutnost i naša nježnost. Zato Božić za tebe i mene nije uspomena iliti spomen, nego događaj u kojem nam maleno dijete objavljuje da smo ljubljena djeca Svemogućega Boga!

Slavim Te, Oče, Gospodaru neba i zemlje, što si ovo sakrio od mudrih i umnih, a objavio malenima. Da, Oče! Tako se Tebi svidjelo. (Usp. Lk 10,21)

Sretan Božić!

Urednik

**Čudo se,
gle, dogodi!
Djeva Sina
porodi!**

O dostojanstvu i posebnosti ljudskog bića čitamo i učimo od kada je svijeta i vijeka. No čini se da veće lekcije niti većeg dara nismo mogli dobiti nego utjelovljenjem božanske osobe u ljudskom liku – dolaskom na svijet Isusa Krista. U ovo, mnogima najdraže, doba godine podsjetimo se istinskih vrijednosti koje nas čine toplijim ljudima – zajedništvu i ljubavi prema drugome, ali i prema sebi. Upravo rođenjem Isusa Krista osjetili smo veličinu tih vrijednosti te nam kao vjernicima ne preostaje drugo nego svojim primjerom pokazati bit Božića.

**Čestit Božić i
sretna nova 2022. godina!**

Uredništvo Zvonika

U betlehemskej štalici utjelovala se Božja dobrota, milosrđe i ljubav

Drage moje sestre i braćo u Kristu!

*Evo javljam vam Blagovijest, veliku radost za sav narod!
Danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj – Krist
Gospodin. (Lk 2,10–11)*

Uistinu, navještaj Isusova rođenja radosna je vijest za sve nas, jer zajedno s Njim možemo se nadati početku ljepšeg svijeta. U Njemu je k nama došao dragi Bog. On nam želi biti blizak u svim našim radostima, ali i u našim slabostima, u našoj osamljenosti, u našim neuspjesima.

Dobar dio našeg današnjeg svijeta, prema svojoj mogućnosti, slavi ove dane u svečanom blagdanskom ozračju. Međutim, ako se u mislima vratimo na povijesni Božić, opazit ćemo da betlehemske Božić nije bio tako raskošan. Jer što ima lijepoga u jednoj zapuštenoj štali, kakve li ljepote u oskudnosti i što ima lijepoga u ljudskom ravnodušju? Što ima lijepoga u onome što su ljudi ondašnjeg svijeta pružili Sinu Božjemu prigodom Njegovog rođenja na ovaj svijet. Doista, povijesna betlehemska slika izgleda pustom, neutješenom. Ali ipak nešto ju je učinilo nezaboravljenom, krasnom, i to vječito krasnom, jer nam se tada objavio dragi Bog, Gospodinov smiješak, Njegova dobrota, Njegovo milosrđe i Njegova ljubav.

Nebeski je Otac zato izabrao za mjesto rođenja svoga Sina baš tako oskudan okoliš da bi nas uvjerio u tom da nema takve bijede, nema takve napuštenosti koja se ne bi mogla pretvoriti u ljepotu, jer se Bog pojavljuje koji je sama Ljubav (usp. 1 Iv 4,8). Tako naš život, naše životne okolnosti mogu biti i siromašne, oskudne, osamljene ili čak bolne, ali ako ih ljubav okružuje, onda se sve to otkriva u drugačijem svjetlu.

Riječi svetog Lava Velikoga, pape, također nas pozivaju na radost: „Predragi, radujmo se, jer nam se danas rodio naš Spasitelj. I ne smijemo biti žalosni danas kad slavimo rođendan Života. Gospodin je uništio strah od smrti i obradovao nas obećanjem da će nam dati vječni život. I neka se nitko ne odvaja iz te radosti. Svi imamo jedan jedini razlog općeg veselja: naš je Gospodin uništio grijeh i smrt i kao što nikoga nije našao bez grijeha, tako je došao da nas sve spasi. Nek' se raduje pravednik, jer se približuje pobjedi! Nek' se veseli i grešnik jer je pozvan na oproštenje! Neka kliče od radosti i nekršteni, jer je pozvan na život!” (I. Govor o Rođenju Gospodnjem).

Cijelom Božjem narodu naše biskupije želim od srca da ovaj velik blagdan Božića doživi u radosti, da se i u našim srcima zaista rodi Isus Krist i Njegova ljubav. Amen.

Ferenc Fazekas, dijecezanski upravitelj

Božićne jaslice

O davnina božićno je vrijeme trajalo do 2. veljače do Svijećnice, to jest do blagdana Prikazanja Gospodnjeg. To je s jedne strane opravdalo uloženi trud i razmjere božićnog ukrašavanja: ponekad postavljanje veoma prostranog krajolika „jaslica” i ponekad čitavih borovih šuma, a s druge strane omogućilo je da u gradovima, kao što je Subotica, pobožni vjernici, odnosno znatiželjni promatrači od crkve do crkve hodočaste i do detalja se daju informirati o jedinstvenim spektakularnostima u pojedinim crkvama.

Bio sam jedan od tih hodočasnika ili znatiželjnika. Prva postaja bila je katedrala. Tada su tamo veoma skromne, ali umjetnički vrijedne jaslice bile postavljene na oltaru svetoga Ivana Nepomuka na prvom sporednom oltaru od ulaza, gdje je inače smješten bio lik Praškog Isusa. „Kulisa” je bila neka ruševina, iznutra tajanstveno crvenkastim svjetlom rasvijetljena. Osim Svete obitelji, bilo je ukupno nekoliko likova, još i anđeo nad štalom s trakom: „Gloria in excelsis Deo”. U pozadini štale u polukrug bile su smještene male jelke okićene lametama od celofana i mignon žaruljama. Pred menzom oltara bila je razasuta slama. Glavna „atrakcija” već u to doba bio je Betlehem kod otaca franjevac, kao što i dolikuje tradiciji. Zauzimao je čitav prostor oltara Srca Isusova s mnoštvom pastira, ovaca, kamila, goniča i drugih figura koje pripadaju izvještaju božićnog evanđelja, kao i onog za Bogojavljenje.

Te jaslice kasnije je pater Ivo Krznar proširio potokom u kojem je stvarno tekla voda, plivale su divlje patke i labudovi, nad rijekom se dizao most na kojem je prolazio pastir sa svojim sinom, a na obali rijeke gorjela je vatra kraj koje su se dva pastira grijala. Isti pater Ivo Krznar stvorio je projekt naših jaslica i u franjevačkoj crkvi na Kaptolu, kao i u Varaždinu.

Jaslice kod franjevac u Subotici s pravom tekućom vodom djelovale su grandiozno. Vjernici, u prvom redu roditelji s djecom, koju ponekad nije bilo lako spriječiti da novcem gađaju figure, u zbijenim redovima čekali su da dođu na red, kako bi djeci pokazali gdje je mali Isus. „Svatko” je govorio o novim jaslicama kod franjevac.

Sjeme izazova palo je u plodno tlo. Biskup Zvekanović i za katedralu je dao zgotoviti nove jaslice. Likovi su bili viši od starih, a perspektiva se pokušala ravnati prema njima. Te jaslice zauzimale su prostor između križnog oltara, oltara svetog Josipa do prvog reda klupa. Načelo je glasilo: realizam i naturalizam. Nipošto ne jelke, s obzirom na to da one u Betlehemu ne rastu, već samo tropska vegetacija! Taj realizam i naturalizam imao sam prilike iskusiti na vlastitoj koži, kada su mi se dlanovi napunili bodljikama kaktusa, zvanog „đavolji jezik”.

No taj realizam nije predugo trajao, iako su jaslice bile doista impozantne, ali reforma liturgijskog kalendara i praktična pitanja oko smještaja tijekom godine, kao i

sastavljanje i rastavljanje dovelo je do pojednostavljenja božićnog ukrašavanja. Veće dimenzije poprimile su i jaslice u crkvi svetoga Roka, čija je posebnost bila da su bile postavljene kod pobožnog oltara svetog Nikole, što je u sebi predstavljalo rijetkost, te je već na početku došašća započelo ozračje nagovještaja jaslica... (fotografiju tog oltara uobičajam pokazivati gostima, koje pozivam u „Staru Piceriju” jer tamo visi na zidu kao skupocjeni dokument).

Ni crkva svetog Jurja nije htjela zaostati u „natjecanju”. Namjesto uobičajenih skromnih jaslica na neki sporedni oltar, postavili su monumentalne kulise novih jaslica u poprečnu lađu, kod oltara Srca Isusova. Stijene i brda tih novih jaslica doista su djelovali – barem na mene – kao džinovski krumpiri, a likovi su bili prije groteskni no umiljati (kasnije sam saznao da su bila djela kiparice Mile Vod).

Kada sam se поближе upoznao sa stilovima likovne umjetnosti, sve više sam se uvjerio da srednjovjekovne slike na oltarnim tablama („Tafelbild”) potpuno odgovaraju kulisama i likovima tih jaslica, postavljenim u crkvi koji želi oponašati srednjovjekovnu gotiku sa svim fantastičnim i osebnim crtama, prizorima i likovima. Te jaslice imale su još jednu posebnost: s obzirom na to da je u crkvi svetog Jurja tijekom godine 21. prosinca cjelodnevno klanjanje, a moglo se dogoditi da je Badnji dan nedjelja, a prijenos i postavljanje gore spomenutih kulisa nije se moglo nazvati „sitnicom”, ponekad su one već 21. prosinca bile postavljene. Kasnije su te jaslice izmijenjene na skromnije i praktičnije. No utjecaj njihovog krajolika na mene bio je trajan: kada sam kao kapelan, župni vikar nedjeljom misio na Kelebiji, naslikao sam kulisu za tamošnje jaslice, s ogromnim stijenama, vijugavim putem, pogledom na Herodov dvorac: kompoziciju više fantastičnu no realističnu (kulisa se i danas postavlja kao pozadina jaslica).

U „malim crkvama” – Palički put, Dudova šuma, Halaški put – bilo je teže doći do jaslica, jer su one bile otvorene uglavnom samo tijekom nedjeljnih svetih misa, a kada smo bili zauzeti službom oltara. No moj brat odvažio se i prihvatio da me na saonicama u vrijeme subotnje litanije odveze do crkve svete Marije na Halaškom putu. To je za nas iz okoline katedrale značilo ako ne Sjeverni pol, onda barem Skandinaviju...

Vizualni doživljaj jaslica i zvukovi božićnih pjesama u mojoj svijesti razvili su jednu vrstu „Biblia Pauperum – Bibliju siromašnih – tj. analfabeta” i znatno pridonijeli izgradnji moje „katoličke kulture”.

BOŽIĆ

– za svakoga po jedan

Većini vjernika jasno je da je Uskrs najveći kršćanski blagdan. Ipak, činjenica jest da svijet ne zna što bi s Uskrsom. Zbog činjenice da je u središtu Božića ipak scenarij obiteljske atmosfere, čini se prihvatljivijim za društvo. Tako su se uz njega vezali neki običaji, navike i emocije koji po sebi nemaju baš mnogo veze s istinskim slavljem Božića.

KOMERCIJALNI BOŽIĆ

Prvi Božić jest komercijalni. Ekonomisti kažu da se četvrtina osobne potrošnje ljudi u SAD-u ostvari tijekom božićnog vremena. Dovoljno je ući u trgovačke centre i čovjek biva zapljusnut raznim akcijama i sniženjima na najnevjerojatnije, često apsurdne stvari tijekom Božića. Doslovce, uz malo sreće, možda i kosilicu za travu nađemo na sniženju. Onda se javlja misao „a možda mi to zatreba, nikad se ne zna” ili „možda mu/joj to zatreba pa da joj kupim na dar”. Potom ulazimo

u potjeru za darom, s preračunavanjem kako kupiti dar i financijski ostati „iznad površine vode”. Mislimo da to činimo opravdano, jer „znaš, ipak je on/ona meni pomogao/la ili mi je drag/a, a Božić je – red bi bio”. Uz to, uvijek u trgovačkim centrima imamo popratne „božićne” ukrase. Bor, umjetni snijeg, kućice od medenjaka, lampice. Naravno, zaštitni znak tog Božića jest Djed Božićnjak sa sobovima. Darovi su važni i nekad uistinu prikladni, a bor i svi ukrasi uistinu su lijepi. Međutim, nekada samo treba posumnjati u ono što svi

mislimo i radimo. To je pomalo i evanđeoska logika, koja može „pomalo” dati i evanđeoski plod.

TRADICIJSKI ILI OBITELJSKI BOŽIĆ

Dio tog ukrašavanja nekad prijeđe i na drugi Božić, tzv. tradicijski ili obiteljski. Ukratko, to je Božić iz filma „Sam u kući”. Središnji događaj tog Božića jest božićna trpeza i obitelj oko nje u lijepo pripremljenom domu. Međutim, taj Božić lako može „propasti” ili ne

uspjeti. Najčešća dva uzroka jesu: ako je mama zaboravila kupiti med ili orahe za večeru (jer se tradicija do najsitnijeg detalja mora ispuniti), a drugi jest ako se za stolom dotakne neka neugodna tema ili nekome prekupi. Tada već kreću uzdasi i Božić je ugrožen. Jer med se još stigne kupiti, ali druga šteta – teško je nadoknadiva. Nekad se možda i ode na polnoćku, ali ne cijela obitelj. Na prijest najvjerojatnije ne ide nitko, ali važno je da smo tu, živi i da nam ništa ne fali. U svakodnevnoj jurnjavi čovjek ne stigne često susresti svoje drage i najbliže pa se u Božiću nada naći malo obiteljske topline i ljudske povezanosti. Obitelj je svakome važna i svatko treba povezanost s drugim ljudima za Božić, ali i tijekom godine, jer nije neobično da za Božić ne znamo funkcionirati zajedno, ako ni tijekom godine nismo zajedno. Zanimljivo, oba ta Božića kao posljedicu imaju veliku količinu internetskih tekstova s temom „Kako preživjeti Božić bez stresa”.

POSLOVNI BOŽIĆ

Potom slijedi poslovni Božić ili popularno zvani „Rokić”. Središnji objekt mu je posao koji se mora obaviti, a prioritet mu je iznimno visok. Rok za izvršenje tog posla često je na rubu da bude nerealan (odatle mu i ime, kratak rok – Rokić) pa čovjek prihvaća misao „ma mogu, samo se moram malo više potruditi”. Zanimljivo, taj Božić može nekad izazvati vjerske elemente u čovjeku – ako osoba shvati da uistinu može pobijediti i sve nerealne rokove, ali uzdajući se u Božju pomoć na tom putu. Tako će se i količina stresa nemjerljivo umanjiti, jer umjesto da se pred očima ima kratak rok, ima se pouzdanje. Središnje mjesto tog Božića može biti radno mjesto, ali nekad to može biti i vlastiti dom i obitelj. Uistinu prihvatimo da za Božić ne mora biti sve savršeno.

RADNI/STUDENTSKI BOŽIĆ

Postoji i radni, odnosno studentski Božić. Radi se o Božiću koji ponekad čak i pada datumski na 25. prosinca, ali vanjske su mu proslave minimalne. Središnji mu je protagonist posao ili studij koji osobi uzima veći dio vremena tijekom božićnih dana. Kada osoba u jednom trenutku shvati da će imati takav Božić, često se unaprijed razočara i teško to doživljava. Osoba misli da njezina vanjska zauzetost onime što joj je dužnost, egzistencija, poziv ili poslanje može „ukrasti slavlje Božića”. Zapravo, slavljenici tog Božića često se iznenade kada vide da je danas datumski Badnjak ili Božić. Iako su datume možda pratili redovito i znali uvijek datum, ali kao da nisu bili pripravnici da je 25. prosinca Božić.

RODITELJSKI BOŽIĆ

Podskupina prethodne kategorije Božića bio bi roditeljski Božić. Najčešće se radi o mladim roditeljima s

malom djecom (mada ni ostali nisu zaštićeni) gdje se zbog raznih problema događaju neprospavane noći, briga oko djece (sa strpljenjem na velikom iskušenju) i ostali izvanredni događaji. Ipak, imamo radosnu vijest za sve one koji slave taj Božić. Sveta obitelj Isusa, Marije i Josipa nije sjedila u štalici s plinskim centralnim grijanjem, dostavom hrane i slavila Božić nasmijana. Dapače, Blažena Djevica Marija vjerojatno je morala skrbiti oko vode, kuhanja i rublja. Sveti Josip vjerojatno je nabavljao hranu i brinuo da obitelj bude u toplom. Isus je prolazio bolesti koje su prolazila sva mala djeca u to doba. Vanjska zauzetost nečim ne ugrožava slavlje Božića, nego postaje mjesto za njegovo slavlje. Božja milost postaje još očitija kada smo zauzeti i ne možemo slaviti kako želimo. Jer Božić ipak dolazi.

NESLAVLJENIČKI BOŽIĆ

Postoji i neslavljenički Božić. On ima jednu zanimljivu odliku – neslavljenje Božića njegovo je slavlje Božića. Zapravo, to je tužni Božić. Središnji mu je događaj obveza „koju baš moram obaviti 25. prosinca i nemam vremena za obitelj, objede i slično” (povišen ili ravnodušan ton), a često se zapravo svede na spavanje, gledanje filmova u krevetu ili nešto slično ili još gore. Je li u pozadini strah od nekih nelagodnih pitanja koja me netko može upitati? Ili ne želim prihvatiti neke činjenice koje su se dogodile od prošlog Božića? Ili je baš problem što se od posljednjeg Božića kod mene izvana ništa nije dogodilo? Najčešće je ego osobe teško ranjen pa ne želi „gubiti vrijeme”. Nekada su taj Božić slavili samo mladi, ali nažalost, danas je dobna granica sve veća. Nekad Božić može biti pokora, jer se treba susresti s nelagodnim situacijama. Međutim, nemojmo zaboraviti da je pokora ljekovita.

SAMAČKI BOŽIĆ

Ime mu sve govori, osoba je najčešće sama u razdoblju kad pada Božić. Taj Božić uistinu može biti težak. Često su to stariji ljudi kojima nije lako. Ako mogu otići u crkvu, to im je jedina vanjska aktivnost za Božić. Ali i za takav Božić postoje rješenja. Uistinu, u praksi sam vidio snalažljive starije ljude koji se ne mire sa svojom samoćom, nego idu. Idu u susret drugim ljudima, koliko mogu, pomažu im, ako ne mogu, onda samo budu s njima, razgovaraju, druže se. Svatko voli popiti čaj tijekom zime u društvu, običi neke ljude i neka mjesta u svojoj blizini koji su mu dragi. Naravno da ti ljudi pripadaju i pod skrb mlađih koji trebaju biti otvoreni za te ljude. Svatko može doživjeti blagoslov Božića. To mogu biti sitnice poput osmijeha, šalice čaja pa i prihvaćanje za obiteljsku trpezu za Božić. Ni Isus nije volio biti osamljen od ljudi.

TRAGIČAN BOŽIĆ

Često se javlja i takozvani tragičan Božić. Najmanje jednom u životu, a možda i više puta, prije ili kasnije, svatko od nas „slavi” odnosno proživi taj i takav Božić. I dobro ga upamti. Smrt, razne nevolje i problemi, tragedije koje čovjeka uistinu ostave bez teksta. Čovjek ne zna što bi mislio, samo šuti. Prihvaća situaciju, ulazi u borbu s njome da vidi što će biti, kako opstati, što učiniti. Nekad je Božić obilježen suzama i to nije loše. Čistimo se, oslobađamo. Nimalo nije lako, ali tako se otvara prostor za ono istinsko slavlje Božića. Uz to, postoji i „stariji brat” tog Božića, a to je tragični advent. Naime, baš u razdoblju koji prethodi slavlju Božića, ljudi često dožive najneочеćivanije probleme, nevolje, situacije koje nisu mogli ni sanjati. Božić čak možda i ostane poštećen, ali do njega sve se sruči na nas. Iznenada se netko ljuti na nas, shvatimo da nam šteti iza leđa. Baš u razdoblju adventa spoznamo prijevare čije smo žrtve dugo godina. Baš u adventu stigne nam enormno veliki račun za naplatu. Baš za advent... (dodajte problem po izboru). Iza svega stoji jednostavna činjenica da postoji duhovni svijet i da postoji neprijatelj koji ne želi slavlje Božića. Koristit će se raznim trikovima (neki su ovdje navedeni u tekstu) samo s jednim ciljem – da bi nas udaljio od istinskog slavlja Božića. To je zapravo najopasnije.

BOŽIĆ U SVETOJ ZEMLJI

Postoji još jedan Božić koji nekako lako zaboravimo – a to je Božić u Svetoj zemlji. Ironija, mjesto gdje je Bog dotaknuo zemlju jedno je od najnemirnijih na svijetu, a čovjek bi se barem tu nadao nekom miru. Dvije tisuće godina, isto toliko godišnjih slavlja Božića, ali kao da ga se ni ne slavi. Je li Božić u Svetoj zemlji, u

Betlehemu, drugačiji od slavlja Božića na drugim mjestima? Zasigurno da bismo lakše razumjeli pojedine dijelove slavlja Božića i neki detalji više bi nam značili kada bismo prošli sveta mjesta vezana uz Gospodinovo rođenje. Istina je da na nekim mjestima čovjek lakše i više doživljava milost Božju. No kao što su se u Parizu

nastavile slaviti svete mise i nakon požara katedrale Notre Dame, tako i sve ostalo. Sigurno je poseban dar biti 25. prosinca u Betlehemu. Ali vidimo i sami, da čak i mjesto koje je tako posvećeno nema zaštitu od loših situacija i događaja. Zapravo, uočavamo da je odgovornost na čovjeku i njegovoj odluci – za ili protiv evanđelja. Ključno pitanje bilo bi – kako, ili bolje rečeno koji Božić slavim?

PRAVI – ISKONSKI BOŽIĆ

Posljednji Božić na tom našem popisu jest pravi, iskonski Božić. Ničim vanjskim nije uvjetovan. Često dolazi „sam od sebe” pa i nepozvan. Preživljava i nadživljava nekupljene darove, zagorjelu ribu i nekupljeni

med za Badnju večer i nervozu oko posla, a sukobe na kraju riješi uzajamnim kajanjem i traženjem oprosta. Pravi Božić odigrava se i na mjestima kao što je štalica u hladnoj noći, sa svim neugodnim mirisima njezinih stanovnika. Ponekad se zna dogoditi i u studenoj kapelici gdje neki svećenik ili bilo tko drugi u polumraku bdi i šuti. Središnja mu je osoba Isus Krist, a središnji događaj godišnje proslave jest sveta misa. Pravi je Božić mir. A taj mir dolazi od čudne, nepojmljive činjenice da je Bog sišao na Zemlju samo jer Mu je stalo do čovjeka i želi mu biti blizak, želi ga spasiti (nažalost, najčešće od njega samog). To čovjeku može dati milost za pobjedu nad svim vanjskim čimbenicima koji se dogode 25. prosinca. Ta pobjeda često dođe kad je čovjek najmanje očekuje, ali čovjek ne prestaje vjerovati da je ona moguća. Uistinu, i sveti su prolazili kroz sve navedene „božiće”, ali su se borili i nastojali biti Božji.

Zbog toga je radost prirodno stanje za Božić. Shvatimo i povjerujemo da je Božić prije svega Božje slavlje. Slavlje koje u središtu ima Boga. Potom, iz vjere u taj naviještaj, zapalimo svjetlo i na svijećama problema našeg života. Bog je obećao da neće ostaviti čovjeka. Božić se nije slavio samo jednom, prvi put, nego se slavi svake godine jer Bog čovjeka nikad ne zaboravlja.

P. s. Tekst nastao kao promišljanje na članak: Nino Raspudić, „Tri božića na isti dan”

Hodočašće u Pečuh u čast oca Gerarda Tome Stantića

Šestero vjeroučenika iz Subotičke biskupije boravilo je na izletu i hodočašću u Pečuhu 22. listopada, zahvaljujući redovnicima somborskog karmelskog samostana.

Redovnici somborskog Karmela svake godine oglašavaju likovno-literarni natječaj među vjeroučenicima naše biskupije na temu života, djela i vrlina s. Božjeg Gerarda Tome Stantića. Djeca pripremaju radove, a po tri najbolja djela na hrvatskom i na mađarskom bivaju nagrađena hodočašćem.

Teme ovogodišnjeg natječaja bile su kreposti: vjera, ufanje i ljubav. Hodočašće su osvojili: **Andrej Davčik**, 5. razred iz Tavankuta kod vjeroučiteljice **Zorice Svirčev**, dok su ostali dobitnici iz Subotice: **Martina Tikvicki**, 6. razred, OŠ „Matko Vuković“, kod vjeroučiteljice **Mirjane Ivanković**; **Marina Vidaković**, 5. razred, OŠ „10. oktobar“, kod vjeroučiteljice **Nevene Gabrić**; **Ivett Dudás**, 4. razred, OŠ „Széchenyi István“, kod vjeroučiteljice sestre **M. Hermine Kovács**; **Boglárka Boja**, 1. razred, Gimnazija „Svetozar Marković“, kod vjeroučiteljice **Larissze Kőműves** i **Adrián Huszár**, 5. razred, OŠ „Đuro Salaj“, kod vjeroučiteljice **Erzsébet Pölhe**.

Ove godine išlo se kod sestara bosonogih karmelićanki, koje žive u blizini Pečuha. Hodočašće se odvijalo pod vodstvom **o. Zlatka Žuvele**, koji obnaša službu vicepostulatora u kauzi sluge Božjega o. Gerarda, i uz pomoć sestre **M. Hermine Kovács**, vjeroučiteljice, te **vlč. Dominika Ralbovskog**, koji zajedno sa sestrom **Kristinom** pomaže organizaciju dodjele nagrada vjeroučenicima.

Prije dolaska kod sestara, odvojili smo vrijeme za posjet pečuškoj katedrali sv. Petra i Pavla, koja ima tisućljetne temelje. Već smo se izvana divili zdanju sagrađenom od bijelog vapnenca te četirima tornjevima od žućkastog pješčenjaka. Zadivio nas je i njezin neoromanički interijer. Pogledali smo i donju crkvu, koja ima početke iz IV. stoljeća, kao i četiri kapele.

Zatim smo krenuli u karmelićanski samostan sestara koji je pokraj Magyarszéka. Tamo nas je najprije dočekaio natpis: „Pred Bogom s Kristom za svakog.“ Prva nam je pohitala u susret **s. Eszter**, koja je bila dežurna na porti. Ubrzo joj se pridružila **s. Márta Kovács**. S. Márta to je u svakom trenutku činila svim srcem i dušom, s velikom predanošću. Ona je rodom iz Sombora, tako da je mogla s nama razgovarati na obama jezicima. Nakon ukusnog ručka koji su nam sestre pripremile, s. Márta povela nas je u crkvu,

gdje sestre dnevno provode gotovo pet sati s Bogom u zajedničkoj i nutarnjoj molitvi. Budući da karmelićanke žive u klauzuri, govorila nam je o vrijednosti sabranosti i tišine kako bi se nutarnja molitva mogla protegnuti na čitav dan. Karmelićanke se trude neprestano biti s Bogom cijeli dan, ostati u Njegovoj prisutnosti. Time žele učiniti Njegove misli i želje svojima i tako nose ljude, brige, boli, radosti i patnje svijeta. Molitva je njihovo zvanje u crkvi. Hode s Gospodinom i zagovaraju mnoge.

Šećući dvorištem samostana, koji se nalazi na središnjem planinskom dijelu Mecsek, mogli smo promatrati šumu koja se prostirala pred nama sjajeći jesenskim bojama. U međuvremenu, sestra Márta ispričala je mnogo lijepih i zanimljivih događaja o njihovom preseljenju, obnovi i izgradnji samostanskih zgrada. Zatim nas je kao iznenađenje odvela u samostan. U gostinjskoj sobi čekale su nas čokoladice. Otkrila nam je da ih ona i sestra **Angéla** prave vlastitim rukama.

Kasnije smo imali sreću upoznati i sestru Angélu. Ona je prodavala u sestranskoj knjižari. Kao i sve druge sestre koje smo susreli toga dana, i ona je bila puna ljubavi. Posjetitelji samostana u toj knjižari, pored raznih knjiga i pobožnih predmeta, mogu kupiti i ukusne čokolade, vlastiti proizvod samostana.

Sestra Márta zanimala se i za radove kojima su djeca osvojila to nagradno putovanje. U njejoj produhovljenoj osobi, koja je tako čvrsto povezana s Bogom, dobili smo i molitvenu podršku, jer se ona od tada svaki dan čistim srcem moli za nas i naše nakane. A u nama se javlja želja za ponovnim susretom sa sestrama. /H. K./

Advent u Župi Marije Majke Crkve u Subotici

Članovi zbora Župe Marije Majke Crkve u Subotici na svečanoj svetoj misi 22. studenog proslavili su sv. Ceciliju i radosnog srca pjevali Bogu, a kantor Mario Bonić zahvalio je svakom članu zbora za zajedništvo, rad i odricanje.

Velečasni Miroslav Orčić izrekao je divnu propovijed, a župnik Željko Šipek spremio ukusnu večeru za članove zbora. Veliko je duhovno bogatstvo župne zajednice koja u svojoj župi ima zbor odraslih, starijih, mladih i djece. Biti član župnog zbora veliko je zadovoljstvo i blagoslov za sve nas.

U pripremu našeg drugog adventskog humanitarnog vašara uključila su se i vjeronaučna djeca sa svojim mamama, tatama, bakama i najmanji iz vrtića „Marija Petković – Biser”. Sve rukotvorine bile su u ponudi na II. adventskom humanitarnom vašaru. Zahvaljujemo svima koji su se uključili u tu akciju i hvala vrijednim dječjim rukama što su stvorile toliko mnogo lijepoga.

Na zornici 6. prosinca i našu župu „posjetio” je sveti Nikola, svetac koji je svima drag, a osobito najmlađima. Čim se pojavio, razveselio je djecu koja su ga dočekala. Njemu u čast, održana je kratka priredba u kojoj su djeca pjesmom i recitacijom razveselila prisutne.

Prvi put napravili smo veliki adventski vijenac u parku ispred naše crkve. Župnik nas je podržao u toj

akciji, a hvala Andriji Ivankoviću za pokroviteljstvo, Nikoli Kujundžiću za izradu rama i Kalmanu Crnkoviću za grane. Ne bismo mogli ostvariti to bez našeg kantora Marija i njegove obitelji, osobito njegove supruge Ivane. Hvala Elizabeti što je s nama podijelila svoje znanje i kreativnost, a Luki Ivankoviću za prijevoz i veliku pomoć. Hvala dječici koja su nam se pridružila i radovala se s nama. Adventski vijenac za nas je mnogo više od pukog običaja ili dekoracije. Adventske svijeće ispred naše crkve blistaju, simbolizirajući i podsjećajući nas da je Isus došao kao svjetlo među nas. /Hajnalka Illés/

Proslava Sv. Nikole u župama Bač i Plavna

U vrijeme došašća, djecu posebno veseli dolazak svetog Nikole. Kako bi razveselio djecu, sveti Nikola i ove je godine posjetio Župu svetog Pavla u Baču, kao i Župu svetog Jakova u Plavni.

U Plavnu je sveti Nikola sa darovima ove godine „stigao” malo ranije, uz pratnju troje malenih anđela i ministranata. Djeca su mu poželjela dobrodošlicu uz pjesmu, recitacije i pregršt osmijeha. U bačku Župu sv. Nikola je došao 6. prosinca na misu zornicu, gdje su ga

djeca, iako pospana, dočekala radosno pjesmom „Sveti Niko svijetom šeta”, kao i prigodnim recitacijama. Na koncu svete mise djeci su uručeni darovi. Sveti Nikola je djeci poručio kako trebaju slušati roditelje, biti vrijedni i redovito moliti, te da će i sljedeće godine ponovno posjetiti svu dobru djecu. /Kristina Filipović/

Drugi adventski humanitarni vašar u Župi Marije Majke Crkve u Subotici

Dana 10. prosinca održan je drugi župni vašar u Župi Marije Majke Crkve u Subotici (Aleksandrvo) pod nazivom „Blaženo je darivati”.

Prvotni cilj vašara bilo je prikupljanje dobrovoljnih priloga za fond župnog Caritasa. Osim toga, kao i prošle godine, i sad smo željeli biti skupa i doživjeti blagoslov zajedništva. Prošle je godine naš župnik predložio da organiziramo vašar, a ove godine nije bilo ni pitanje hoće li ga biti. Naša odluka ove godine bila je da naš vašar bude zanimljiv i onima koji ne žive u našoj župi te smo promidžbu osmislili tako da dopre do što više ljudi. Oformili smo organizacijski odbor i podijelili zaduženja, a u organizaciju su se uključila i vjeronaučna djeca koja su dva puta imala radionice dječjih rukotvorina, a pridružila su im se i dječica iz vrtića „Marija Petković – Biser” sa svojim odgojiteljicama. Na radionicama su bili prisutni i roditelji, mame, tate, bake, djedovi. Bilo je divno doživjeti koliko su najmanji zainteresirani za vašar. Osim kuhanog vina i zamedljane rakije, vruće čokolade i prodaje domaćih kolača, ove godine pripremili smo i rukotvorine za prodaju, a zahvaljujući mesari „Margetić” u ponudi je bila i pečena kobasica, a stajalo se i u red pred „Neninom palačinkarnicom”. Dan prije vašara, zbog najave kiše, odlučili smo da nećemo otkazati vašar, nego smo samo promijenili mjesta štandova u parku župe. Dioničko društvo „Tržnica Subotica” stavilo nam je na raspolaganje drvenu kućicu u kojoj se

kuhalo i poslužilo vino, pa je zato bila dosta posjećena.

Vašar je otvorio župnik **preč. Željko Šipek**, a program smo počeli nastupom djece u crkvi. Poslije smo pozvali prisutne da se upute prema štandovima. Bez obzira na jaku kišu, red ispred palačinkarnice bio je dugačak, a miris pečenih kobasica primamio je mnogo ljudi ispod sjenice. Zamedljana rakija grijala nas je, a kiša je samo padala i padala. Nama je ipak bilo lijepo. Neki župljani i gosti iz grada došli su tek kasnije, kad se kiša smirila. Ponosni smo i na prikupljeni iznos od 133.605,00 dinara. Zahvaljujemo svima koji su nas podržali i bili s nama, našim pokroviteljima i svima koji su svojim radom i požrtvovnošću dali sebe i svoje vrijeme kako bi vašar bio zaista uspješan i vrijedan pozornosti. /**Hajnalka Illés**/

Susret Pokreta fokolara u Ruskom Krsturu

Uvelikoj vjeronaučnoj dvorani u Ruskom Krsturu 3. prosinca organiziran je susret Pokreta fokolara u Srbiji, na poziv ruskokrsturskog župnika o. Vladislava Varge i članova Pokreta iz tog mjesta. Na susretu su sudjelovali članovi iz Kovilja, Gornjeg Brega, Bečeja, Zmajeve i Kucure.

Nakon razmišljanja **Margaret Karam** na temu „Život srcem bez granica”, sudionici su imali prigodu razmišljati o njoj i raditi po skupinama, produbljujući razmišljanje i upoznavajući se. Poslije duljeg vremena bez susreta, zbog pandemije, taj susret bila je prigoda za dijeljenje iskustva i ljubavi. Više mladih obitelji bilo je prisutno s djecom, što je

susretu dalo posebnu notu, s obzirom na to da djeca znaju živjeti i voljeti bez granica. Više simpatizera uključenih u Pokret na susretu su sudjelovali s novom energijom. Osim gostiju iz Srbije, prisutan je bio i **Sergej**, član Pokreta iz Moskve. Susret je bio pun zajedništva, ljubavi prema Gospodinu i Majci Božjoj. /„**Ruske slovo**”/

Zornice kod somborskih karmelićana u novouređenoj zimskoj kapeli

Sredstvima Grada Sombora i karmelske zajednice, za bogoslužje je osposobljena „zimsku kapelu“ unutar crkve sv. Stjepana kralja u Somboru, u kojoj se, nakon duljeg vremena, služe mise zornice.

Dulje vrijeme razmišljalo se da se prostor karmelićanske crkve sv. Stjepana kralja u Somboru, uz oltar nasuprot sakristije, pretvori u „zimsku kapelicu“, prostor za liturgijska slavlja svagdanom u zimskom razdoblju. Prostor je do tada služio kao spremnica za razne crkvene potrepeštine. S obzirom na to da je ove 2022. godine naša zajednica bila na redu da dobije sredstva iz gradskog proračuna koja se izdvajaju za katoličke crkve na području općine Sombor, još 2021. godine redovnička je zajednica odlučila da se ta sredstva usmjere za uređenje kapelice. Kapelica ima i vanjski pristup, tako da je tijekom 2021. godine betoniran vanjski prilaz kapelici i obnovljena fasada na ulazu.

Ove je godine projekt ostvaren do kraja. Ukupno je utrošeno oko 20.000,00 eura. Iz gradskog proračuna dobili smo 2.000.000 dinara, a zajednica je još dodala oko 3.000 eura za uređenje koje obuhvaća uklanjanje dotrajalog poda, skidanje stare žbuke i postavljanje nove za zaštitu od zidne vlage, krečenje zidova i stropa, termoizolaciju poda uz postavljanje keramičkih pločica, uklanjanje dotrajale elektroinstalacije i polaganje nove uz montažu novih reflektorskih rasvjetnih tijela, instalaciju lokalnog centralnog grijanja ugradnjom mini elektrokotla samo za prostor kapele i zidnih radijatora, restauraciju troje vrata koja povezuju ulaz

u kapelicu i crkvu, restauraciju starog oltara za zimsku kapelicu. Od proračunskih sredstava kupljen je i drugi luster za crkvu, a prvi luster financirala je zajednica, kupljen je tepisom i vječno svjetlo.

Prostor zimske kapele prepoznali su vjernici i iskoristili iznad naših očekivanja. Ne znamo nakon koliko vremena su se u našoj crkvi u tom novouređenom prostoru slavile mise zornice i to u 6.30 sati. Nadišli smo vlastite sumnje i pitanja hoće li biti vjernika. Prvog svagdana došašća, 28. studenoga, slavila se prva misa zornica kojom je Bog pokazao da je On vodio naše misli. Na misu je došlo petnaest vjernika. I tako je u sve dane – od petnaest do osamnaest vjernika, plus redovnička zajednica.

Mise su pjevane s propovijedi i s kratkim druženjem uz kavu i čaj nakon mise. Ovdje je, naime, potrebno raditi na povezivanju ljudi, na upoznavanju, jer većina vjernika koji dolaze u crkvu redovito jedni o drugima ništa ne znaju. /karmel.hr/

Gosti iz Valpova u crkvi sv. Roka u Subotici

Dječji župni zbor „Mirjam“ iz Župe Bezgrješnog začeca BDM u Valpovu, 43 djece sa s. Julijanom, predvodio je 20. studenoga u crkvi sv. Roka u Subotici pjevanje na misi svetkovine Krista Kralja i Dana provincije Družbe kćeri milosrđa TSS sv. Franje koja nosi ime Krista Kralja.

Osim njih, gosti te župe bili su: Dalibor Košutić, ravnatelj osnovne škole u Valpovu, s. M. Zrinka Vuković i s. M. Rastislava Bogdan iz Valpova, s. M. Kristina Glasnović iz Osijeka. Mame: Božica, Sandra, Ivona i Srebrenka te spremačice crkve u Valpovu: Kristina, Andrea,

Marija i Kaja. Radujemo se što su bili naši gosti i što smo bili s njima u zajedništvu. Na početku svete mise drage goste pozdravio je župnik **Andrija Anišić**, a svetu misu predvodio je vlč. **Dražen Skenderović**, župni vikar. Sve je bilo i u znaku jubileja 100 godina prisutnosti i djelovanja Družbe kćeri milosrđa. /A. A./

Advent u Sonti nekad i danas

Zakoračili smo duboko u adventsko vrijeme. Vrijeme molitve, pokore, darivanja, opraštanja i iščekivanja „maloga Boga“, „Bogića“, odnosno maloga Isusa. Mise zornice u sončanskoj crkvi svetog Lovre počinju svaki dan u 6 sati. Broj vjernika koji dolaze na zornicu kreće se od 20 do 30, zajedno sa svećenikom, ministrantima i čitačima. Djece je veoma malo.

Sjećam se da je crkva nekada za zornice bila puna vjernika skoro kao i na nedjeljnoj „maloj“ misi, sve do druge polovice šezdesetih godina XX. stoljeća. Od tada do sada taj je broj znatno umanjen. Mnogo je iseljenih, starih i bolesnih mještana koji ne mogu na zornicu. U puku to je vrijeme – vrijeme svinjokolja svakog dana, i nedjeljom. Nekada se jako pazilo da se oni ne rade srijedom, petkom i nedjeljom. Tada je većina vjernika postila petkom na spomen Krista, a među pukom se govorilo i prenosilo da „tri srijede uzastopce postiti znači osigurati od Gospoda sebi laganu smrt“. Koliko je to točno s duhovne strane, nije mi poznato, ali postoji u Sonti čak i bajka „Tri posti“ o toj „sretnoj smrti“, koja se prenosila s koljena na koljeno, a pismeno zabilježena oko 2010.

Vjernice, a možda i po neki vjernik, navečer svakoga dana tijekom adventa u svojim domovima mole zlatnu kronicu. Danas je lako i to jer imamo svi adventske vijence s četirima svijećama uz koje molimo. Nekada nije bilo lako ni svijeću kupiti. Sjećam se da je mati pričala kako je njezina mati (1895. – 1964.), kao i sve ostale žene, kupovala na pijaci „kotur“. To je bila pantljika od voska s ugrađenim fitiljem savijena u kotur koji je izrađivao jedan čovjek u našem selu i prodavao.

Uvečer pred molitvu štedljivo se otkinuo komadić od par centimetara, upalio i dok je trajala molitva, dotle je i „svijeća“ gorjela. Tako se na svijećama „puno ušparalo“.

Liturgijska je boja adventa ljubičasta, no na Bezgrješno začće Blažene Djevice Marije crkva se zrcali bijelom bojom. Nekada se u Sonti taj dan proslavljao kao i prvi dan Božića. Crkva se uređivala cvijećem raznih boja. Vjernice su za tu priliku cijele jeseni čuvale muškatle, krizanteme, asparaguse, bdijući nad njima. Unosile su ih u prostorije gdje ima svjetlosti, rijetko zalijevale, otklanjale požutjele listove, kako bi ih sačuvale za „Bezgrješno“. Tada su glavni oltar, dva oltara s lijeve i desne strane crkve i svi oltarići sa svetcima bili ukrašeni rukom izrađenim čipkama, čilimima i cvijećem iz domova vjernika. Nije bilo cvjećara u kojima bi se kupilo cvijeće ili ukrasi. Svi vjernici bili su obučeni u šokačka, svečana, živopisna ruha. Uređivalo se kao u božićne dane, a tijekom adventa neupadljivo, pomalo tamnije ili dok je odjeća bila od bijeloga tkanja, pripasivao se pregač od arasa (šarena kecelja od šarenih končanih niti i s resama. Nosio se samo u adventu i većinom su ga nosile djevojke.

Stara vjernica Kata (1930. – 2022.) 2018. u razgovoru o prošlim vremenima rekla mi je: „Ta, jedva sam čekala ka' sam imala sedamnajst godina, da dojde Začće. Da se uredim ko na Božić. U novi pršnjačić sa gledalcima što mi je otac kupijo za Začće i za Božić“. Danas se ne radujemo pršnjačićima sa zrcalima, ali s istom vjerom i nadom čekamo, radujemo se i pripremamo za Božić kako na duhovnom, tako i ljudskom planu. / **Ruža Silađev**/

Advent u Novom Sadu

Tijekom adventa u Župi Imena Marijina u Novom Sadu održana je humanitarna akcija koju su inicirali mladi te župe.

Na njihov prijedlog, a uz potporu župnika **mons. Attila Zselléra** i kapelana **vlč. Nebojše Stipića**, mladi su izrađivali adventske vijence i božićne aranžmane u vjeronaučnoj dvorani župe. Prikupljen novac usmjeren je za liječenje jedne djevojke. /**Jelena Pinter**/

Treći adventski humanitarni vašar u Vajskoj

komentirale su bake koje su došle gledati svoju unučad.

Ove godine imali smo i veliku financijsku pomoć naših župljana i drugih mještana, svima im od srca hvala. Hvala svima koji su na bilo koji način pridonijeli da se taj vašar održi. /A. Š./

U organizaciji župa sv. Ilije u Bođanima i sv. Jurja u Vajskoj na četvrtu adventsku nedjelju, 18. prosinca, u dvorištu župne kuće u Vajskoj održan je treći humanitarni vašar.

Sav prihod od vašara ove godine namijenjen je našim mještanima u potrebi. Kulturni program počeo je u crkvi sv. Jurja. Djeca iz Bođana recitirala su prigodne pjesme našeg pučkog pjesnika **Josipa Dumendžića**, a djeca iz Vajske izvela su scenski prikaz nekadašnjeg slavlja Badnjeg dana u Vajskoj. Na kraju dječica su skupa sa župnikom zapjevala tri adventske pjesme. Poslije kulturnog programa u crkvenom dvorištu bili su ponuđeni razni proizvodi za kupovinu: pečene kobasice, krafne, palačinke, krafnice, ručni radovi, kolači, slike, kuhano vino, vruća čokolada...

Mnogi stariji poslije programa komentirali su da su se „vratili u djetinjstvo“, da je baš to tako bilo kako su dječica prikazala i da su to stvarno bili lijepi običaji. „Poseban doživljaj za djecu bilo je unošenje slame, stavljanje slame pod *astal* i valjanje u slami, traženje oraha. Iako je tada bilo mnogo hladnije nego danas, djeca su veselo odlazila pjevati kod rodbine, susjeda i prijatelja, veselila su se svakoj darovanoj jabuci, orahu, nekad su znali dobiti pokoju naranču ili bombon. Kada bi dobili bombona, njihovoj sreći nije bilo kraja, kako su to bila lijepa i sretna vremena”,

OD 3. DO 7. SIJEČNJA
utorak - subota

.....

**ZIMSKI
ORATORIJ
2023.**

.....

ŽUPA SVETOG ROKA

Od 1. - 4. razreda od 9h do 14h
Od 5. - 8. razreda od 15h do 20h

CIJENA: 1900 din.

U cijenu ulaze topli obrok, užina i autobus.
Svu djecu iz okolnih mjesta kupi autobus.

PRIJAVA Dunji i Mili do 26.12.

Mila: 065/404-72-02 Dunja: 064/507-48-60
ili na društvenim mrežama

Duhovna obnova župljana novosadske Župe Imena Marijina

Duhovna obnova župljana novosadske Župe Imena Marijina održana je u franjevačkoj kući duhovnih vježba „Domus pacis” kod Horgoša, od 25. do 27. studenog. Predvodio ju je vlč. Nebojša Stipić, župni vikar.

Program je započeo 25. studenog u večernjim satima molitvom Povečerja. U subotu, 26. studenog, sudionici su imali cjelodnevni program koji je započeo jutarnjom molitvom i svetom misom. Jedno predavanje održano je u prijedopodnevni satima, a drugo u poslijepodnevni satima. Tijekom prvog predavanja vlč. Stipić govorio je o pustinji u nama, našim odnosima, našoj duhovnosti. Osvrnuo se na Isusove kušnje u pustinji. Poticaj za sudionike bio je da traže jasnoću života, da se susretnu sa sobom i otkriju kakav je njihov odnos s Bogom. Drugo predavanje „Od pustinje do gore” bilo je poticaj da se duše izdignu, susretnu s Bogom,

svladavajući sebe. U večernjim satima bilo je prilike za ispovijed i duhovne razgovore, nakon čega je uslijedilo euharistijsko klanjanje i večernja molitva.

Trećega dana, nakon jutarnje molitve i nedjeljne svete mise, održan je kratki plenum tijekom kojeg su sudionici iznijeli svoja zapažanja, dojmove i podijelili svoja duhovna iskustva s duhovne obnove. /Jelena Pinter/

Proslava blagdana Sv. Cecilije u Župi sv. Roka u Subotici

Svetu misu na blagdan Sv. Cecilije, zaštitnice crkvenoga pjevanja, 22. studenog predvodio je župnik Andrija Anišić.

On je na početku mise pozdravio sve prisutne vjernike, a napose one koji u toj crkvi pjevaju i sviraju. Poseban pozdrav upito je s. **M. Fides Babić**, vrhovnoj poglavarici Sestara Družbe kćeri milosrđa TSR sv. Franje, koja je prvi put kao vrhovna poglavarica došla u pohode svojim sestrama: „Neka je blagoslovljen Vaš pohod Vašim sestrama, našoj župi i našem gradu”, zaključio je župnik. U propovijedi, župnik je podsjetio na životni put i mučeničku smrt sv. Cecilije, a pročitao je i što u Katekizmu Katoličke Crkve piše o svetoj glazbi i crkvenom pjevanju. Poslije svete mise slavlje je nastavljeno u vjeronaučnoj dvorani. /A. A./

Jaslice u kruhu

„Božićnjaci – 25 godina izložbe božićnjaka” naziv je monografije u nakladi Katoličkog društva „Ivan Antunović” koja je predstavljena tijekom otvaranja ovogodišnje 26. izložbe božićnjaka u predvorju Gradske kuće u Subotici, 9. prosinca.

Knjigu je uredila **Jelena Piuković**, predgovor je napisao **mons. Stjepan Beretić**, recenzentica je **Bojana Poljaković Popović**, tehnička urednica **Ivana Piuković**, a fotografije su izradili: **Nada Sudarević**, **Zvonimir Sudarević**, **Adrijana Vukmanov Šimokov** i **Zoran Vukmanov Šimokov**.

Monografija opisuje izložbe božićnjaka koje su, u organizaciji Katoličkog društva „Ivan Antunović”, organizirane od 1997. do 2021. godine. Urednica knjige navodi kako „knjiga sadrži podatke o tome kada je koja izložba otvorena, tko ju je otvorio, tko je nastupio u programu. Sadrži popis sudionica i sudionika. Vjerujem da smo uspjeli navesti imena svih onih koji su izlagali božićnjake. Možemo primijetiti kako se pojavljuju sudionice koje su izlagale od početka. Isto tako, ima sudionica i mlađe generacije koje redovito izlažu desetak pa i više godina. Postoji iznimna suradnja s HKUD-om ‘Vladimir Nazor’ iz Sombora i HKPD-om ‘Matija Gubec’ iz Tavankuta. Njihove članice redovito sudjeluju na izložbama”, kaže u uvodu urednica.

Urednica dalje navodi kako su „božićnjaci” dobili i svoje počasno mjesto na izložbi u prosincu 2001. u ‘Museum Brot und Kunst’ u Ulmu, 2014. u ‘Etnografskom muzeju’ u Zagrebu, 2016. u Rimu na izložbi ‘100 jaslica’, božićnjak je 2016. darovan predsjednici Republike Hrvatske Kolindi Grabar Kitarović. Plakati su dio organiziranja izložbe i oni nam dizajnerski i na suvremeni način približavaju ljepotu božićnjaka. Vjerujem da će ta monografija biti poticajna mnogima da se zauzmu za očuvanje tradicijske baštine izrade božićnjaka kod bačkih Hrvata Bunjevaca. Velika zahvala prvom pročelniku Etnološkog odjela ‘Blaško Rajić’ pri Katoličkom društvu ‘Ivan Antunović’ **Grgi Kujundžiću**, koji je skupa s članovima odjela sve to započeo i uspješno organizirao do 2007. godine. Zahvala i **Katarini Čeliković** koja je izložbe organizirala od 2010. do 2012. godine”, navela je Piukovićeva.

Prethodni predsjednik KD-a „Ivan Antunović” **Stjepan Beretić**, navodeći dijelove te božićne tradicije, kazao je kako je „Božićnjak središnji ukras blagdansko stola u bunjevačkih Hrvata. Njegovo je značenje bilo još veće u ona stara vremena, kad su ljudi živjeli na salašima. Imali su prave jaslice na svome stolu. Jaslice u kruhu! Za božićnjak je domaćica pripremila tri lepinje tijesta. Tri lepinje od kojih je sačinjen božićnjak podsjećaju na Presveto Trojstvo. Na božićnjaku

je bilo pet ruža, da ukućane podsjeti na Isusove rane. Tako je taj božićni kruh pjesma o prevelikoj Božjoj ljubavi. Ukrasi na božićnjaku pripremljeni su od tvrdog tijesta sastavljenog od brašna i vode. Središnje mjesto zauzima od tijesta oblikovan lik maloga Isusa i Gospe, svetoga Josipa. Iz sredine božićnjaka uzdizalo se drveće na čijem je vrhu bila zvijezda. I to je drvo bilo od tijesta, a grane su mu ukrašene ptičicama i cvjetovima. Na božićnjaku je bilo mjesta i za pastira, govedara. Tu su

i domaće životinje i ptice iz seljačkog dvorišta, ali i sunce, mjesec i zvijezde. S bunjevačkim Hrvatima tako se raduju njegovi ukućani i sva stvorenja”, dodao je Beretić.

„U brizi da božićnjak ne bi nestao, Etnografski odjel Katoličkog društva ‘Ivan Antunović’ 17. prosinca 1997. godine organizirao je prvu izložbu božićnjaka u subotičkom Hrvatskom kulturnom centru. Takve se izložbe organiziraju svake godine do današnjega dana. S početka su i bunjevački Hrvati iz Sombora donosili božićnjake na izložbu u Suboticu, a sada i oni imaju takvu izložbu. Priređuju se i radionice gdje se djeca, mladi i svi zainteresirani mogu okušati u toj lijepoj božićnoj vještini. Posljednjih godina sve je više djece i mladih, koji su vrsni majstori u oblikovanju božićnjaka”, zaključio je Beretić. /IKA/

Fra Karlo Harmath sa svećenicima Subotičke biskupije o enciklici „Fratelli tutti”

Svećenstvo Subotičke biskupije, slijedeći ideju naglo preminulog biskupa Slavka, ovogodišnje jesenske korone iskoristilo je da tijekom studenog zajednički razmatra i traži način primjene poruka sadržanih u enciklici pape Franje „Fratelli tutti”. U svakom od 12 dekanata biskupije, na hrvatskom i mađarskom jeziku prof. dr. Karlo Harmath OFM, predstojnik franjevačke kuće u Novom Sadu, održao je nagovor u kojem se, zbog kratkoće vremena, od osam poglavlja zaustavio na uvodnom dijelu i na prvom poglavlju.

Predavač je istaknuo kako svaki svećenik može i treba nositi na sebi miomiris evanđelja. Govorio je o obilježjima ljubavi koja nadilazi sve zemljopisne i prostorne prepreke, o biti otvorenoga bratstva koje omogućuje priznavati, cijeniti i ljubiti svaku osobu. Osvrnuo se na zadivljujuću činjenicu kako je sveti Franjo Asiški, koji je u mnogome poticatelj tog Papinog spisa, preporučivao izbjegavanje svakog oblika agresije i svađe. Predavač je istaknuo, na temelju Papinih riječi i Franjina života, kako su svećenici međusobno posebno povezani i kako je svaki svećenik zapravo Božji dar svojem bratu svećeniku. Međusobno su Božji darovi. Produbio je Papine misli u sveopćoj čežnji čovječanstva za bratstvom, ne samo među ljudima nego među svim stvorovima i ukazao na to kako nas i Papa potiče da ostvarimo veliki san bratstva

u cijelom čovječanstvu živeći u skladu sa svima.

Fra Karlo u drugom dijelu predavanja u nekoliko rečenica sažeo je težnje u današnjem svijetu koje sprječavaju razvoj bratstva među svim ljudima. Među njima identificirao je nedostatak aktivnog zauzimanja za promjene na području pravde i solidarnosti, širenje globalizacije koja nas čini bliskima, ali ne i braćom, opasnost od kulturne globalizacije, zanemarivanje unaprijeđenja općeg dobra, ravnodušnost prema svim vrstama rasipništva, pogotovu hrane, stvaranje nove vrste „otpada svijeta”, obmane komunikacije i druge.

Svećenici su zajedničkom molitvom počeli i zaključili duhovni nagovor, a više njih je izreklo ideju da se temeljito obradi cijela enciklika na budućim rekolekcijama ili eventualno na duhovnim vježbama. /K. H. – M. T./

Oproštaj Selenčana od nadbiskupa Stanislava Hočevara SDB

Skupina mladih iz oratorija „Don Bosco” u Selenči, 10. prosinca u Beogradu zahvalila je nadbiskupu Stanislavu Hočevaru, dugogodišnjem prijatelju, za duhovnu pratnju.

Prvi susret s nadbiskupom bio je 2000. godine, kada je došao u Selenču na naš ljetni oratorij i predslavio zahvalnu misu. Oratorij su vodile sestre salezijanke iz Slovenije, s. Alžbeta Vrabčenjaka (rodnom iz Selenče) i s. Irena Benda, zajedno s katehisticom Kristinom i bogoslovom Dominikom Ralbovskym i animatorima. Nadbiskup je tada upoznao radost našeg oratorija, mlade animatore i od tada naša suradnja traje godinama. Zajedno smo planirali razne susrete, duhovne obnove za mlade na razini naše biskupije i izvan nje, a rado je nazočio raznim slavljinama na razini župe.

Nakon svečanosti primopredaje natpastirske službe, u ime svih mladih, djece i obitelji, uz skroman dar izrečene su riječi zahvale ocu nadbiskupu. Zahvalni smo Bogu što smo ga sve to vrijeme imali uz sebe i što se za nas brinuo kao dobri otac. Hvala za svaku njegovu riječ,

podršku, ljubav, razumijevanje i susrete koji su produbljivali naš duhovni rast u vjeri. Neka nas sve prati zagovor Marije Pomoćnice i sv. Ivana Bosca. Vjerujemo da će nas njegove molitve i nadalje pratiti u našem duhovnom rastu u salezijanskoj karizmi i radujemo se ponovnom susretu. /s. Kristina i vlč. Dominik Ralbovski, ASC/

Materice u našim župama

Na treću adventsku nedjelju, 17. prosinca, u našim krajevima proslavili smo Materice. To je bila svečana prigoda kada smo zahvalili svojim mamama i *majkama* na svemu što su učinile za nas, za naše obitelji, za cijeli narod i za Crkvu. Žrtve koje su podnijele i koje mnoge još podnose, najbolje vidi i

vrednuje jedino Svemogući Bog. Nama svima taj dan bio je poticaj za zahvalnost što ih imamo, ponos što ih poznajemo i radost što su naše: mame naše drage, *majke*, bake, prabake... Pokažimo djelima ljubavi da slavimo Materice ne samo čestitkama već sinovskom odanošću i zahvalnošću. /**Tomislav Vojnić Mijatov**/

Župa sv. Petra i Pavla, Bajmak

Župa Marije Majke Crkve, Subotica

Župa sv. Terezije Avilske, Subotica

Župa sv. Jurja, Subotica

Župa Josipa Radnika, Đurđin

Župa Uskrsnuća Isusova, Subotica

Župa sv. Roka, Subotica

Župa Presvetog Srca Isusova, Tavankut

Advent u Bajmaku

Tijekom adventskog vremena vjeroučelnici i odrasli vjernici u Bajmaku sudjelovali su u akciji „Dar za dar”. Svečano su proslavili Materice, 10. prosinca, kao i Oce, 17. prosinca.

Devetu godinu tijekom adventa na Župi svetog Petra i Pavla u Bajmaku održane su adventske radionice u kojima su sudjelovala djeca. Na prvoj radionici djeca su s vjeroučiteljicom **Mirelom Vargom** izradila adventske vjenčiće i božićne aranžmane. Njih su nakon mise prve adventske nedjelje prodavali. Na drugoj radionici vrijedne ruke naših župljanka izradile su sitne kolače koje smo potom pakirali u kutije. Oni su se prodavali treće adventske nedjelje. Za četvrtu adventsku nedjelju župljanke su izradile božićne pletene kolače koji su se prodavali. Svatko je mogao darovati novčani prilog a sebi je mogao uzeti vjenčić, kutiju kolača ili pleteni kolač. Na taj način sakupljeno je više od 50.000 dinara. Novac će ići za vjernike slabijeg imovinskog stanja u našoj župi. Svi sitni i pleteni kolači nestali su velikom brzinom, a vjenčići koji su preostali, darovani su prodajnim štandovima bajmačke Osnovne škole „Vuk Karadžić”. Novac od njihove prodaje također će biti iskorišten za učenike te škole koji su slabijeg imovinskog statusa.

Na treću i četvrtu adventsku nedjelju prigodnim programom na kraju svetih misa proslavili smo Materice, odnosno Oce. Djeca su župljane počastila prekrasnim stihovima pjesnika **Alekse Kokića**, **Đule Milodanovića**, **Gabrijele Diklić**, **Stipana Babića** i mnogih drugih pjesnika s naših prostora. Tu svetu misu uljepšali su naši župljani **Danijela Petreš**, **Marija Crnković**, **Aleksandar Crnković** i **Ivan Pešut**, koji su se za te prilike obukli u bunjevačku nošnju te sudjelovali u prigodnom programu. Na kraju svetih misa, djecu čestitare darovali su rumenim jabukama i mandarinama. /V. M./

Tematski dan u OŠ „Majšanski put” u Subotici

Svake školske godine u OŠ „Majšanski put” u Subotici organizira se „tematski dan”. Za taj dan slušatelji svakog nastavnog predmeta iz svoga kuta promišljaju i odgovaraju na zadanu temu koja je ove godine bila „Jabuka”. Izrađeni predmeti su 22. studenog bili izloženi u hodniku škole.

Učenici koji pohađaju katolički vjeronauk napravili su plakat o Badnjoj večeri. Učenici viših razreda prikupljali su materijal i pisali tekst, dok su učenici nižih crtali i veselo opisivali predbožićno raspoloženje u svojim kućama. Lijepo smo se

zabavili, družili i podijelili svoju radost predstojećeg Božića. /Vjeroučiteljica **Nevena Gabrić**/

Subotički oratorij u studenom i adventu

Četrdesetero sedmaša i osmaša i devetero animatora imalo je od 18. do 20. studenog dvodnevni oratorij za sedmaše i osmaše u Totovom Selu, a u drugom ciklusu adventskih oratorija obidene su sve župe u kojima subotički „oratorijanci” djeluju.

Kao i uvijek, u Totovom Selu proveli smo divan vikend u molitvi, druženju, klanjanju, razgovorima i igrama. Tema o kojoj smo razgovarali bila je odbačenost. Predavanje na tu temu održao nam je vlč. Dušan Balažević. S nama su još u misi, klanjanju, ispovijedi bili i vlč. Damjan Pašić i fra Zdenko Gruber. Okupili su se sedmaši iz Subotice, Bajmaka, Đurđina, Male Bosne, Tavankuta i Monoštora.

U drugom ciklusu adventskih oratorija, opet smo obišli sve župe na kojima djelujemo: Žednik, Đurđin, Malu Bosnu, Bajmak, Tavankut, Monoštor, Beograd (Uznesenje BDM), a u Subotici: Ker, Šandor, „Malu crkvu”, s tim da smo taj put dodali i „Senčansku crkvu”. Tema tog ciklusa bila je „Dajem sebe Bogu rukama”. Prošli put razgovarali smo kako svojim pjevanjem i sviranjem možemo doprinijeti Crkvi i župnoj zajednici, a sada su nam župnici na svakoj župi održali predavanje

kako možemo konkretnim djelima milosrđa doprinijeti svojoj župi i Crkvi. Nakon toga o tome smo još malo porazgovarali u skupinama, posebno se osvrnuvši na život svetog Franje i Majke Terezije koji su mnogo radili za Crkvu. Da sve ne bi ostalo na riječima, izrađivali smo i prodavali adventske vijence čiji smo prilog namijenili za troškove zimskog oratorija, a na nekim smo župama s djecom spremali crkvu i župu. /V. C./

Katolički i pravoslavni svećenik na duhovnom razgovoru u Apatinu

Društvo za borbu protiv raka iz Sombora u suradnji sa Udruženjem građana „Za Apatin”, povodom Božića i Nove godine organiziralo je 14. prosinca u Narodnoj knjižnici „Miodrag Borisavljević” u Apatinu duhovni razgovor s apatinskim svećenicima, župnikom Župe Uznesenja Blažene Djevice Marije preč. Jakobom Pfaiferom i o. Mladenom Glušcem, koji služi u pravoslavnoj apatinskoj crkvi svetih apostola. Tema razgovora bila je „Pronaći mir u duši”.

Razgovor je najavila ravnateljica knjižnice Sanja Šijan: „Zbilja je rijetko da neka tema okupi više ljudi

nego što imamo stolica u knjižnici. Prosinac je, više no ostali u godini, mjesec preispitivanja i svođenja računa vezanih za ulaganje u svoj mir, zdrave misli i sreću, kao i dobra djela koja smo učinili za druge i za sebe. Zasluge za večerašnji odaziv pripadaju našim duhovnicima, župniku Jakobu i ocu Mladenu, čije ljekovite i mudre misli uvijek toplo i srdačno izgovorene, čine da budemo ohrabreni, osnaženi i ozdravljeni. Ponesimo u svoj život, nakon ove večeri, recept za pronalazak mira u duši”.

Publiku je u ime Društva za borbu protiv raka pozdravila prim. dr. Györgyi Šarić, a moderator razgovora je bila Biljana Benić. Otac Glušac predstavio je teorijske pretpostavke mira sa sociološkog i biblijskog polazišta. Prečasni Pfeifer predstavio je evanđeoske naglaske puta dolaska do osobnoga mira. „Do mira se dolazi kroz molitvu i po Isusu. On je sam rekao: *Mir vam ostavljam, mir vam svoj dajem. Dajem vam ga, ali ne kao što svijet daje* (Iv 14,27)”. Pfeifer je dodao kako ništa nije moguće postići bez molitve. „Tko želi svakodnevni duhovni život mora se hraniti svakodnevnim čitanjem evanđelja, u kojem pronalazimo bogatstvo vjere i mudrosti koje nam daje snagu da budemo jaki u društvu u kojem živimo”, naglasio je, među ostalim, Pfeifer. /M. T./

Crkva sv. Antuna Padovanskoga u Zagrebu proglašena manjom bazilikom

Dekret proglasa crkve sv. Antuna Padovanskoga na Svetom Duhu u Zagrebu manjom bazilikom Dikasterija za bogoštovlje i disciplinu sakramenata svečano je obznanio apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Giorgio Lingua, na svetkovinu Bezgrješnog začetca Blažene Djevice Marije, u četvrtak, 8. prosinca 2022.

Svečano euharistijsko slavlje predvodio je zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić. Koncelebrirali su apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj mons. Giorgio Lingua, ministar Hrvatske provincije svetog Jeronima franjevac konventualaca fra Miljenko Hontić, rektor bazilike sv. Antuna Padovanskoga fra Ivan Marija Lotar te brojni svećenici. Među vjernicima, na misi su sudjelovali i predstavnici drugih kršćanskih konfesija i religija, kao i predstavnici civilnih vlasti. /IKA/

Papa primio dobitnika Nobelove nagrade za mir

Papa Franjo primio je u petak, 9. prosinca, u Vatikanu kongoanskoga ginekologa Denisa Mukwegea (67), koji je 2018. godine dobio Nobelovu nagradu za mir zbog svoje brige o ženama i djevojčicama, žrtvama ratnoga silovanja, posebno na području Velikih jezera.

Nobelovac Denis Mukwegea istaknuo je kako je tijekom polusatnoga privatnog susreta s Papom razgovarao o humanitarnoj krizi u Demokratskoj Republici Kongo te o prijeko potrebnosti pravednosti, jačanju demokracije i uspostavi mira. Tijekom susreta liječnik je papi Franji ispričao što želi učiniti u bolnici Panzi, koju je osnovao prije gotovo 25 godina, u svom rodnom Bukawuu, gdje već deset godina živi kao zatočenik kako bi izbjegao atentate. On želi spasiti život i budućnost žena, djevojaka pa čak i djevojčica, žrtava silovanja i seksualnoga nasilja, kojim se pripadnici skupina koje se bore protiv Vlade u Kinshasi koriste kao ratnim oružjem. /IKA/

Papa Franjo: Sklapati pristojne ugovore o radu, a ne one od kojih se gladije

Papa Franjo primio je 9. prosinca članove Kršćanskoga pokreta radnika povodom proslave 50 godina aktivnosti njihove organizacije.

„Spremnost za obraćenje, dopustiti da se pročistimo, da promijenimo život, stil i tako dalje znak je hrabrosti, snage, a ne slabosti; tvrdoglavost je znak slabosti. Riječ je o tomu da se prihvati novost Duha ne postavljajući prepreke: valja dopustiti mladima da nađu prostora, da se čuva i dijeli duh besplatnosti, da se ne izgubi inicijativa početaka dajući prednost umirujućim odlukama koje ne pomažu živjeti novosti vremena. Naime, rad

prolazi tijekom razdoblja promjena koje valja pratiti. Društvene nejednakosti, oblici ropstva i iskorištavanja, siromaštvo obitelji zbog nedostatka posla ili zbog slabo plaćenoga rada, stvarnosti su koje se u našim crkvenim sredinama trebaju saslušati. To su, više-manje, oblici iskorištavanja; nazovimo ih njihovim imenom... Potičem vas da vaš um i vaše srce budu otvoreni prema radnicima, ponajviše ako su siromašni i bespomoćni; da dadete glas onima koji ga nemaju; da se ne brinete toliko o svojim članovima, nego da budete kvasac u društvenom tkivu zemlje, kvasac pravednosti i solidarnosti”, kazao je papa Franjo. Papa Franjo preporučio je posebnu pozornost prema radu žena i mladih ljudi. To je rad za koji, kako je rekao, valja sklapati dostojanstvene ugovore, a ne one uz koje se gladije, koji će također omogućiti vrijeme i prostor za odmor uz obitelj. /IKA/

Europski parlament prvi put postavio jaslce tijekom božićnih blagdana

U sjedištu Europskog parlamenta u Bruxellesu svečano su prvi put otvorene jaslce. Španjolska zastupnica u Europskom parlamentu (MEP) Isabel Benjumea ustrajno se borila za postavljanje jaslca u sjedištu Europskog parlamenta tijekom božićnih blagdana.

Zahvaljujući upornosti zastupnice Benjumea, ove će godine u sjedištu Europskog parlamenta u Bruxellesu biti svečano otvorene jaslce, što se dosad nije dogodilo. I to ne bilo kakve jaslce. Odabrane su ručno izrađene jaslce iz Murcie, u Španjolskoj, iz radionice majstora Jesúa Griñána, koji je već montirao jaslce na drugim mjestima u Europi i Aziji. „Europa se ne može razumjeti bez svojih kršćanskih korijena”, ističe zastupnica. Jaslce će biti izložene do blagdana Sveta tri kralja 6. siječnja. /IKA/

Jordan: Nadograđuje se mjesto Isusova krštenja

Prostor oko mjesta Isusova krštenja na području Al-Maghtas na jordanskoj strani rijeke Jordana nadograđivat će se novim sadržajima u skladu s planom što je 7. prosinca predstavljen u nazočnosti jordanskog kralja Abdulaha II.

Sukladno planu, nadogradnjom će se omogućiti sadržaji kojima bi se trebale poboljšati usluge hodočasniciima i drugim posjetiteljima mjesta Isusova krštenja. Plan za nadogradnju na gotovo 138 hektara površine trebao bi se provesti u nekoliko faza, pri čemu treba doći do izražaja uvažavanje duhovne dimenzije toga svetog mjesta. Mjesto godišnje posjećuje oko 180 tisuća ljudi, uglavnom iz inozemstva. Jordanska kraljevska kuća već godinama podupire planove za nadogradnju sadržaja na tome mjestu koje je 2015. upisano na UNESCO-ov popis svjetske kulturne baštine. Kralj Abdulah II. darovao je zemljište na kojemu su kršćanske zajednice podigle građevine za potrebe svojih vjernika. /IKA/

Nadbiskup Német: „Dobro nam je biti kod kuće u ovim krajevima”

Primajući pastirski štap, u svečanom liturgijskom činu 10. prosinca u katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije u Beogradu, beogradski nadbiskup i metropolit Ladislav Német SVD kakonski je preuzeo upravljanje Beogradskom nadbiskupijom.

Simbol pastirske službe primio je iz ruku beogradskog nadbiskupa u miru **Stanislava Hočevara**, koji je tom primopredajom ukazao na kontinuitet mjesne Crkve i biskupa koji su joj na čelu. Uz dvojicu nadbiskupa, svečanu euharistiju suslavili su apostolski nuncij u Srbiji **mons. Santo Gangemi**, predsjednik Mađarske biskupske konferencije kardinal **Péter Erdő**, predsjednik Hrvatske biskupske konferencije splitsko-makarski nadbiskup **mons. Dražen Kutleša**, predsjednik

Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine vrhbosanski nadbiskup **mons. Tomo Vukšić**, predsjednik Vijeća europskih biskupskih konferencija i nadbiskup Vilniusa **mons. Gintaras Grušas** te četrdesetak (nad) biskupa zapadnog i istočnog obreda iz Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Mađarske, Poljske, Litve, Albanije, Rumunjske i drugih zemalja iz okruženja te osamdeset svećenika.

Svojom nazočnošću svečano misno slavlje obogatili su i patrijarh srpski **Porfirije**, episkop bački **Irinej**, predstavnici tradicionalnih crkava i vjerskih zajednica u Srbiji, predstavnici islamske zajednice u Srbiji, ministrica pravde **Maja Popović**, koja je ujedno bila i izaslanica predsjednika Republike Srbije **Aleksandra Vučića**, ravnatelj Uprave za suradnju s crkvama i vjerskim zajednicama **Vladimir Roganović**, predstavnici Grada Beograda i članovi diplomatskog zbora.

ZAHVALA NADBISKUPA HOČEVARA, ČITANJE BULE I HOMILIJA

Na početku slavlja nazočnima se obratio umirovljeni beogradski nadbiskup Hočevar pozdravivši sve (nad)biskupe, svećenike, redovnike i redovničku zajednicu verbita, vjernike, rodbinu nadbiskupa Németa, predstavnike državnih vlasti, a na poseban način apsotolskog nuncija, kardinala, patrijarha kao i novog nadbiskupa Beogradske nadbiskupije. „Dok danas još jednom duboko zahvaljujem svima vama, pripadnicima naše Nadbiskupije i svim ljudima dobre volje koji ste mi ovih dana otvorili dubine svojih srdaca i misli, želja i poruka, pozivam vas sada da s istom ljubavlju i vjerničkom snagom zagrlite novog Božjeg poslanika”, rekao je Hočevar.

Prije predaje pastirskog štapa, bulu imenovanja pape Franje pročitao je nuncij, a prijevod na srpski jezik generalni vikar **mons. Aleksandar Kovačević**.

Simboličnim činom preuzimanja pastirskog štapa, Német je nastavio predvoditi euharistijsko slavlje te je u svojoj propovijedi naglasio da Pavlova misao: „Milošću Božjom jesam što jesam” iz poslanice Korinćanima jest i njegovo geslo sa svećeničkog ređenja, koje je bilo prije 39 godina te je naglasio da je tijekom tog vremena svećeništva i redovništva trebalo mnogo raditi te da je na tom putu mnogo i patio i ljubio. Nadbiskup Nemet zahvalio je svojim roditeljima kao i svim ljudima koji su mu pomagali u životu kad mu je bilo teško. U svim tim situacijama vidljiva je Božja ruka i promisao koja sve vodi i ravna svime te da Bog uvijek ima posljednju riječ. No unatoč patnji i trpljenju, uskrснуće je vječno i pobjeđuje svako zlo i patnju. Nadbiskup Nemet iznio je osobno iskustvo patnje riječima: „Radio sam u Budimpešti u generalnom tajništvu Biskupske konferencije, iza sebe imao sam tri teške godine kao provincijalni poglavar verbita, duboku vensku trombozu i plućnu bolest, od kojih sam se uspio izliječiti. Tada sam pomislio da moram slaviti Gospodina za sve to. Otkrio sam djelovanje Njegovih ruku u svemu što mi se događalo, pa i u tomu što sam morao pretrpjeti.”

Német se osvrnuo i na biskupsku službu u Zrenjaninskoj biskupiji i naglasio da je ona bila lijepa, ali i teška. Zahvalio je svima na suradnji u Zrenjaninskoj biskupiji. Upravo iz svega proživljenoga poručio je da čovjek uvijek treba svojim životom i djelima slaviti Boga, što je izrazio i svojim biskupskim geslom:

„Blagoslivljajte Gospodina, sva djela Gospodnja”. Nastavljajući propovijed, poslužio se slikom autoceste, slovima i brojevima kojima se označavaju pravci te zaključio da nije svugdje isto pravilo, ali da najvažnije pravce označava broj 1, tako je i s Crkvom, ona je šarolika, posebno u Srbiji, jer je sastavljena od raznih nacija, ali svi vjernici imaju isti cilj, naviještanje Uskrsloga. Svoju propovijed zaključio je zahvalom predsjedniku Srbije Aleksandru Vučiću koji mu je čestitao te istaknuo važnost suradnje i rješavanje nekih otvorenih pitanja, a jedno od njih jest i osiguranje egzistencije svećenika, redovnika i crkvenih djelatnika. Nadbiskup Nemet na kraju istaknuo je kako će se i ubuduće nastaviti suradnja sa Srpskom pravoslavnom Crkvom, ali i sa svim povijesnim crkvama i vjerskim zajednicama.

ZAHVALA I ČESTITKE

Na kraju euharistijskoga slavlja, nadbiskup Nemet uputio je pozdrav i zahvalu svom predšasniku za 22 godine službe, predstavnicima državne vlasti, diplomatima, predstavnicima crkava i vjerskih zajednica, kao i patrijarhu Porfiriju i episkopu Irineju. Također se obratio vjernicima u Beogradskoj nadbiskupiji: „Papa Franjo šalje me k vama. Primite me s ljubavlju, kao što ću i ja vama služiti s ljubavlju”. Istaknuo je kako je i apostolski administrator Zrenjaninske biskupije, pa će do imenovanja novog biskupa imati i dužnost oko vođenja te biskupije.

Novom nadbiskupu čestitku je uputio patrijarh Porfirije koji je ujedno zahvalio dosadašnjem nadbiskupu na suradnji i istaknuo da će se ona nastaviti s nadbiskupom Nemetom. Također je naglasio da je nadbiskup rođen u Bačkoj i da pozna stanje tih prostora te tim više može doprinijeti u prosperitetu i suradnji. Osim toga, patrijarh je istaknuo da i iskustvo nadbiskupa Nemet, koji je bio u raznim dijelovima svijeta te vidio kako pozitivne tako i negativne strane, jest dragocjeno za taj kraj, jer se vrijednosti mogu implementirati u naše društvo. Patrijarh je zaključio da je u konačnici svim vjernicima zajednički cilj, a to je naviještanje kraljevstva Božjega.

Apostolski nuncij mons. Gangemi u svojoj čestitki zahvalio je dosadašnjem nadbiskupu Hočevaru na služenju u Beogradskoj nadbiskupiji koji je kao milosrdni Samarijanac i očinski vodio narod Božji stavljajući ga u Kristove ruke. Ujedno je čestitao preuzimanje službe novom nadbiskupu. Naglasio je da je nedavno došao u Beograd i upravo sudjeluje na jednom posebnom događaju koji označava „prije” i „poslije” te da je upravo sada vrijeme zahvale i planiranja. Istaknuo je da je ovo vrijeme kada treba dati Bogu hvalu što je dao novog pastira u osobi mons. Nemet, tako da će se od danas sve vrline koje ga krasi i koje su se iz daleka promatrala, iz bližega moći i upoznati. Nuncij Gangemi zaključio je da smisao pastirskog štaba koji je novi nadbiskup Nemet primio izražava jedan stih: „Traži izgubljene, ujedini podijeljene da bi stigli do cilja. Ohrabri one koji su umorni, koji su izgubili volju i koji su ranjeni”. Nuncij Gangemi također je pozdravio i patrijarha Porfirija rekavši da će ga posjetiti da bi mu prenio pozdrave i bratsku ljubav pape Franje.

Čestitke su uputili i kardinal Erdő, predsjednici Hrvatske biskupske konferencije Dražen Kutleša, Biskupske konferencije BiH Tomo Vukšić i Biskupske konferencije Albanije **Angelo Massafra**.

Liturgiju je pjevanjem uvećao katedralni zbor iz Subotice „Albe Vidaković” pod ravnanjem **mo. Miroslava Stantića**, a uz orguljsku pratnju **mr. art. Kornelija Vizina** i pratnju Komornog sastava Subotičke filharmonije. /kc.org.rs/

Katarina Čeliković imenovana za v. d. ravnateljice ZKVH-a

Pokrajinska vlada na sjednici održanoj 16. studenoga donijela je Rješenje broj 022-826/2022 kojim se Katarina Čeliković, profesorica komparativne književnosti i ruskog jezika i književnosti te dosadašnja uposlenica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata na poziciji samostalne stručne suradnice za kulturne programe i projekte, imenuje za vršiteljicu dužnosti ravnateljice Zavoda.

Na istoj sjednici Pokrajinska vlada donijela je Rješenje broj 022-485/2022 kojim dosadašnjem ravnatelju Tomislavu Žigmanovu prestaje dužnost, na osobni zahtjev.

Šokačka rič još živi

Kulturno-umjetničko društvo Hrvata „Bodrog” iz Monoštora priredilo je 19. studenog u Domu kulture svoju tradicionalnu književno-jezičnu manifestaciju „Divanim šokački”. Uz naziv „Divanim šokački” dodano je i „Tradicijska u zrcalu Kraljica”, kao prikaz lika Šokice predstavljen kroz tradicijsko žensko šokačko ruho.

Uz sanduk za pohranu nošnje iz 1935. godine, koji je krasio pozornicu i nadasve starom i očuvanom nošnjom, „Kraljice Bodroga”, djevojke i žene, prodefilirale su improviziranom pozornicom. Predstavljeno je ruho za svako doba godine, sve uzraste i sve prigode.

Šokačka večer u Sonti

KPZ Hrvata Šokadija iz Sonte priredila je u mjesnom Domu kulture 19. studenoga „Šokačko veče”, svoju najznačajniju manifestaciju. Udruga je ove godine obilježila 20 godina rada, a „Šokačko veče” održano je 18. put.

U programu su sudjelovali članovi „Šokadije” i njihovi gosti OKUD „Ivo Lola Ribar” iz Sonte i HKPD „Silvije Strahimir Kranjčević” iz Berega te književnica Ruža Silađev. Već po tradiciji, proglašeni su i rezultati natječaja „Za lipu rič” za izbor najljepše pjesme pisane na šokačkoj ikavici. Nagrađeni su Božana Vidaković iz Sonte i Josip Dumenžić Meštar iz Bođana.

Recitatori Vojvodine ponovno uživo na smotri u Subotici

Nakon dvije godine online druženja, Hrvatska čitaonica 19. studenoga u čitaonici Gradske knjižnice Subotica održala je XXI. Pokrajinsku smotru recitatora na hrvatskom jeziku.

Podijeljeni u trima starosnim skupinama 85 recitatora osnovne i srednjoškolske dobi iz Monoštora, Sonte, Berega, Plavne, Vajske, Šida, Sota, Tavankuta, Đurđina, Male Bosne i Subotice kazivalo je poeziju na standardnom hrvatskom jeziku, bunjevačkoj i šokačkoj ikavici. Bio je to blagdan za dušu u kojem su uživali svi, a posebice članovi tročlanog stručnog povjerenstva Sanja Moravčić, glumica Narodnog kazališta u Subotici, Klara Dulić Ševčić, profesorica iz Subotice i Filip Čeliković, višestruko nagrađivani recitator iz Subotice. Za svoj trud svi recitatori dobili su od organizatora knjigu na hrvatskom jeziku, dok su najboljima u svim trima kategorijama (mlađi, srednji i stariji uzrast) uručene i diplome, a osvojili su i jednodnevni nagradni izlet u Osijek koji je ostvaren 17. prosinca 2022. godine. Pravo na putovanje ostvarili su još neki recitatori kojima je žiri dodijelio tu mogućnost kao poticaj za daljnji rad.

„Ikavica” u Stanišiću

Književno-glazbena večer „Ikavica – govor hercegovačkih, dalmatinskih, bosanskih, šokačkih i bunjevačkih Hrvata” održana je 26. studenog u Stanišiću u organizaciji mjesnog Hrvatskog kulturnog društva „Vladimir Nazor”.

Manifestacija je posvećena očuvanju ikavice, a ove godine u programu su sudjelovali pjevači i kazivači iz Subotice, Monoštora, Beograda, Bajmaka, Širokog Brijega, Solina, Obrovca Sinjskog i Benkovca. Udruga „Solinjani” iz Solina pripremila je tradicijska jela svog kraja.

„Živa baština” – izložba nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Srbiji

Reprezentativna izložba nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Srbiji pod nazivom „Živa baština”, koju je priredio Zavod za kulturu vojvođanskih

Hrvata, otvorena je 28. studenog u predvorju Gradske kuće u Subotici.

Putem plakata (koji sadrže fotografije i kraći tekst) predstavljena su 22 djela nematerijalne baštine iz područja jezika, običaja, glazbe, plesa, tradicijskih umijeća i obrta. Među ostalim, predstavljeni su bunjevački i šokački govori bačkih Hrvata, Dužijanica, tamburaške prakse, stvaralaštvo u tehnici slame, umijeće izrade šlinga, kraljice u Rumi, Veliko prelo u Subotici, bećarac, ophod betlemaša u Srijemu, Golubinačke mačkare, običaj tuta u Plavni, vinogradarski običaj proslave Svetog Vinka (Vincencija) u Rumi, običaj zvonjenja za pokojnike u Surčinu, tradicijsko dvoglasno pjevanje šokačkih Hrvatica iz Monoštora, polivači, čuvari Isusova groba, duhovski ophod kraljica, Bunjevačko momačko kolo, priskakanje Ivanjske vatre, priprema kruha božićnjaka, umijeće izrade bunjevačkih i šokačkih papuča (papuči)...

Iza projekta „Živa baština” i ove izložbe stoji tim ljudi kojima je koordinirala stručna suradnica za projekte i programe, a sada i v. d. ravnateljica ZKVH-a Katarina Čeliković. Izložba je dio prekograničnog projekta pod nazivom „Nematerijalna kulturna baština Hrvata u Srbiji u funkciji razvoja i suradnje” koji je financiralo Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Republike Hrvatske, a ZKVH ga provodi u partnerstvu s Filozofskim fakultetom iz Osijeka. Izložbu „Živa baština” prati i reprezentativni katalog (kao prvo izdanje u novopokrenutoj ediciji posvećenoj nematerijalnoj baštini), izrađena je i prezentacija tih sadržaja na mrežnoj stranici ZKVH-a, a sačinjen je i promotivni film (prikazan na otvorenju izložbe).

Gala koncert Mire Temunović – 50 godina s tamburom

Gala koncert Mire Temunović – 50 godina s tamburom održan je 30. studenog u subotičkoj Sinagogi u organizaciji Hrvatske glazbene udruge „Festival bunjevački pisama”, u suorganizaciji Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji i Fondacije „Subotička Sinagoga”.

Na koncertu su nastupili: Dječji tamburaški orkestar i Festivalski orkestar, kao i dječji zbor HGU-a „Festival bunjevački pisama” pod ravnanjem prof. Mire Temunović, Akademski tamburaški orkestar „Strossmayer” iz Osijeka pod ravnanjem **mag. mus. Marka Sesara** i Katedralni zbor „Albe Vidaković” iz Subotice koji je pripremio **Miroslav Stantić**, a kao solisti nastupili su: **Iva Molnar** i **Nenad Temunović**, **Roko Piuković**, **Matija Temunović** i **Tamara Štricki Seg**. Za kraj su svi sudionici skupa izveli završno kolo iz poznate opere „Ero s onoga svijeta” te kao poseban poklon slavljenci, prof. Temunović, pjesmu „Tamburice moja”.

Godišnji koncert HKPD-a „Jelačić” iz Petrovaradina

Godišnji koncert Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva „Jelačić” iz Petrovaradina održan je 2. prosinca u maloj dvorani novosadskog „Spensa”.

Uz pjevački zbor HKPD-a „Jelačić” i klapu „Jelačić”, u programu su sudjelovali gosti iz Velike Gorice Kulturno umjetničko društvo „Gradići”.

Hrvatski dom Sombor: „Nazorov” 86. rođendan

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo „Vladimir Nazor” obilježilo je 86. obljetnicu postojanja godišnjim koncertom održanim 3. prosinca u Hrvatskom domu u Somboru.

U programu su sudjelovale sekcije Društva: folklorna, dramska, pjevačka, učenici koji u Hrvatskom domu pohađaju izborni predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, projekt digitalizacije arhivske građe, a predstavljen je i 100. broj *Miroljuba*, periodičnog glasila koje se u nakladi „Nazora” tiska 25 godina.

Svečani godišnji koncert novosadskog HKUPD-a „Stanislav Preprek”

Svečani godišnji koncert HKUPD-a „Stanislav Preprek” održan je 3. prosinca u maloj dvorani Spensa u Novom Sadu, kojim je ujedno obilježena deseta obljetnica postojanja i rada Ženske pjevačke skupine te udruge.

U programu izvedeno je 20 skladbi. Preprekov zbor nastupio je pod ravnanjem **Dobrivoja Jankovića**, a u dijelu programa pratili su ih i posebni gosti večeri – veteranski tamburaški orkestar Tamburaškog centra „Cveta Sladić Čiča” iz Novog Sada pod ravnanjem **Zorana Bugarskog Brice**. Također, publika je imala priliku pogledati i monodramu „Sretan rođendan” u izvedbi amaterske glumice i pjesnikinje **Branke Dačević**.

Božićni program u „Vili Ancora”

Starenje stanovništva u Europi, pa i kod nas, sve je više prisutno. Zbog toga se, osim državnih ustanova koje skrbe za stare i nemoćne, otvaraju i privatni starački domovi i gerontoloških centri. Među privatnim

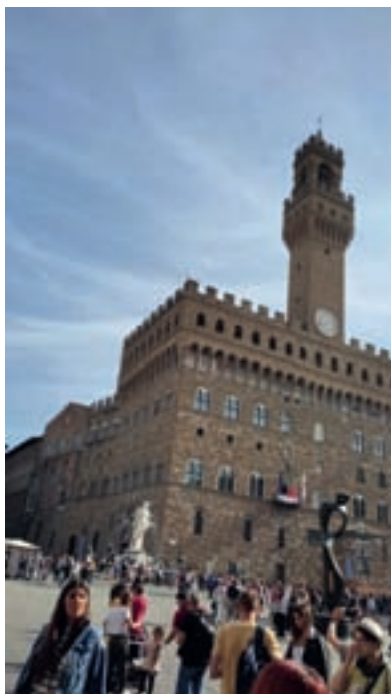

ustanovama za stare ljude, jedna od najstarijih u našem gradu je „Vila Ancora” na Paliću. Ta ustanova ima više apartmana, restorana, kapelu, Wellness centar, dvoranu za razonodu i druge prostorije upriličene za udobnost starijih osoba. U „Vili Ancora”, već prema potrebama, održavaju se razne priredbe, predavanja i proslave svjetovnoga i crkvenog značenja. Neposredno prije Božića, na poziv uprave tog doma, paulinci su priredili božićni program. Uvodne misli o Božiću govorio je naš

rektor, a u glazbeno-recitativnom programu sudjelovali su Andor Huszar, Damjan Pozder, Silvestar Kiss, Toni Kontra i Nikola Vukić.

Paulinci u Italiji i u Rimu

U zadnjem broju *Zvonika* s radošću smo izvijestili čitatelje o našoj školsko-znanstvenoj ekskurziji po Italiji i u Rimu. U našem izvješću u tom broju opširno smo pisali o posjetu Vatikanu i o audijenciji sa Svetim Ocem. Nakon trećeg dana boravka u Rimu krenuli smo preko Firence, Padove i Trsta do svoje domovine. U povratku s našeg putovanja prvi put smo se zastavili u značajnom renesansnom gradu

Firenci. Tu smo posjetili palaču Pitti i most Ponte Vecchino, na kojem se nalazi hodnik Vasari, koji je dao izgraditi kralj Cosimo I. da bi se mogao prošetati. S mosta se pruža lijep vidik na rijeku Arno i na grad. Na Piazzzi della Signora nalazi se znamenita gradska kuća i drugi primjerak kipa Davida od Michelangela. U galeriji Uffizi vidjeli smo slike i kipove talijanskih velikana, Dantea, Leonarda da Vincia, Bocaccia i ostalih. Na Trgu republike nalaze se renesansna palača Strozzi i katedrala Santa Maria del Fiore, pored nje kapela krštenja sv. Ivana. Posjet Firenci završen je bazilikom sv. Lovre. Prepuni doživljaja u Firenci otputovali smo do Montecatini terma gdje smo se odmorili i prenoćili. Posljednji dan našeg putovanja i posjeta bio je grad Padova. Na glavnom trgu Prato della Valle vidjeli smo devedeset kipova sa značajnim likovima grada. U Padovi smo najviše vremena proveli u bazilici sv. Antuna. Pomolili smo se na grobu svetca i kod relikvija na glavnom oltaru, a zatim smo obišli dvorište s reljefima. Na kraju smo obišli najstariji sveučilišni centar Europe.

Povratak nam se činio bržim nego odlazak, a do Subotice smo stigli preko Slovenije i Hrvatske. Premda su provedeni dani u Italiji bili naporni, nezaboravne uspomene ostat će nam zauvijek u sjećanju. Za tu ekskurziju možemo kazati da je bilo i hodočašće, a zahvalni smo Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice koje nam je to omogućilo.

Adventske večeri

Posljednjih godina sve više čita se i čuje da razne ustanove priređuju adventske vijence i pale svijeće. Paljenje adventskih svijeća neprekidna je tradicija od otvaranja „Paulinuma”. Držeći se duge tradicije i ove smo se godine okupili oko Kristova oltara, razmatrajući s duhovnikom sjemeništa i gostima svećenicima o dočeku i dolasku Spasitelja svijeta. Naglasak je na evanđelju, na Radosnoj vijesti i na paljenju svijeća, svjetlosti Krista koji nam se pojavio u betlehemskejštalici. Paljenjem svijeća svaki put se približavamo Isusu, Božiću koji nam se javlja u našim srcima.

Caritas Srbije obilježio Međunarodni dan osoba s invaliditetom

Prema procjenama Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) i drugih međunarodnih organizacija na svijetu živi oko 15 % osoba s invaliditetom. Radi osvješćivanja javnosti i ukazivanja na probleme s kojima se osobe s invaliditetom susreću, a posebno u vezi s nepristupačnošću, Caritas Srbije, zajedno s partnerima na projektu SOCIETIES 2, provodi online kampanju NAS 15 %.

Osobe s invaliditetom suočavaju se s velikim i brojnim izazovima kada je u pitanju pristupačnost. Zbog nepristupačnog okruženja ne mogu samostalno obavljati neke od osnovnih aktivnosti, poput posjeta ustanovama kulture ili drugim javnim ustanovama, ugostiteljskim objektima, šetnje po parkovima i prirodi, sigurnog prijelaza ulice, online kupovine ili plaćanja računa... Naše društvo to im je onemogućilo izgradnjom nepristupačnog okruženja.

U skladu s člankom 9. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda, osobe s invaliditetom imaju pravo pristupa građevinama, cestama, prijevoznim sredstvima, otvorenom i zatvorenom prostoru, informacijama, komunikacijama i uslugama,

kako u urbanim, tako i u ruralnim područjima. Društvo u cjelini mora napraviti takvo okruženje da sve osobe, bez obzira na invaliditet, u jednakim okolnostima kao i drugi mogu živjeti dostojanstven život.

Ilustracija uz tekst nastala je uz financijsku potporu Europske unije. Njen sadržaj isključiva je odgovornost partnerskih organizacija uključenih na projekat SOCIETIES 2 i ne odražava nužno stavove Europske unije.

Međunarodni dan osoba s invaliditetom u Srijemskoj Mitrovici

Upovodu obilježavanja 3. prosinca – Međunarodnog dana osoba s invaliditetom, nekoliko gradskih organizacija osoba s invaliditetom u prostorijama Gradske kuće u Sremskoj Mitrovici organiziralo je humanitarnu prodajnu izložbu rukotvorina.

Potporu izložbi pružila je Gradska uprava za zdravstvenu i socijalnu skrb. Kao i prethodnih godina, Caritas „Sv. Anastazija” Srijemska Mitrovica sudjelovalo je u toj manifestaciji. Sudjelovali su korisnici Caritasovog dnevnog boravka, volonteri i studenti, a svoje radove izložili su i slikari iz Caritasovog ateljea. Caritas nastavlja sa zalaganjem za inkluziju i unaprjeđenje položaja osoba s invaliditetom.

Razgovor s vlč. Ivicom Bošnjakom, svećenikom Požeške biskupije, zatvorskim kapelanom u Požegi

Izazov i poslanje: pomoći ljudima da dođu do slobode u Kristu

Zvonik: Predstavite nam službu zatvorskog kapelana. Koliko često imate susrete i u kojim ustanovama? Koliko dugo ste zatvorski kapelan i koliko zatvorenika pohađa duhovne sadržaje?

Vlč. Ivica Bošnjak: Služba zatvorskog kapelana vrlo je odgovorna i zahtjevna služba. No također, to je i vrlo časna služba jer se radi s ljudima kojima je potrebna velika pozornost i pomoć. Zadaća zatvorskog dušobrižnika jest posvetiti se dušama koje su zbog raznih okolnosti svoga života učinile neko kazneno djelo (ili ga se za njega terete) i zbog toga moraju odslužiti kaznu. Redovito imam službu svaki tjedan u ženskoj Kaznionici u Požegi. Susret nastojim imati

Zatvor je prilika za promjenu. Mjesto mogućeg dubljeg upoznavanja samog sebe i usmjerenja na vlastite unutarnje probleme.

Zatvor nikako ne bismo smjeli gledati kao mjesto izvršavanja kazne, nego kao mjesto odgoja, novih prilika i žarkog rada s ljudima koji se ondje nalaze. Mi kao dušobrižnici u njima vidimo i duše koje treba spasiti

svaki utorak navečer u 20 sati. Radi se o molitveno-biblijskom susretu. Čitamo i razmatramo sveto evanđelje od prethodne nedjelje, a potom izmolimo svetu kronicu ili imamo neki drugi oblik zajedničke molitve. Jednom mjesečno imamo priliku za svetu ispovijed te svetu misu. Također, postoji prilika za osobni razgovor. Osim ženske kaznionice, također idem u mušku kaznionicu gdje također imam jednom mjesečno svetu misu, priliku za svetu ispovijed te osobne razgovore. Osim toga, moja služba prisutna je i u Odgojnom zavodu za maloljetnike koji nastojim pohoditi jednom ili dva puta mjesečno. I konačno, uz te ustanove, pohađam i Istražni zatvor koji se također nalazi u Požegi. Ondje također imam jednom mjesečno svetu ispovijed i slavljenje svete mise, a uskoro bismo mogli imati i molitvenu zajednicu. U Istražnom zatvoru redovito mi dolazi blizu 25 zatvorenika za ispovijed. U ženskom zatvoru također tridesetak zatvorenika, a na molitvenoj zajednici utorkom bude tridesetak zatvorenika. Tu službu u zatvorskim ustanovama služim od ljeta 2021. godine.

Ivica Bošnjak rođen je 1987. godine. Svećenik je Požeške biskupije. Zaređen je 23. lipnja 2012. godine u požeškoj katedrali po rukama biskupa mons. Antuna Škvorčevića. U deset godina svećeništva bio je župni vikar u župama sv. Terezije Avilske u Požegi te sv. Nikole biskupa u Pleternici, osobni tajnik požeškog biskupa te šest godina upravitelj Župe sv. Kuzme i Damjana u Kuzmici. U Rimu je 2017. godine magistrirao formaciju budućih svećenika i redovnika na temu „Ivan Merz. Psihološko-duhovni profil osobnosti po uzoru na svetog Ivana Merza”. Bio je duhovnik u požeškom Kolegiju, ustanovi za odgoj srednjoškolaca koji aspiriraju na svećeništvo. Osim toga, bio je duhovnik u Katoličkoj osnovnoj školi i Katoličkoj gimnaziji u Požegi. Osim trenutačne službe upravitelja Župe Kuzmica i dušobrižnika u kaznionicama i Istražnom zatvoru u Požegi, biskupski je delegat za Formaciju mladih svećenika, đakona i redovnika Požeške biskupije.

Zvonik: Kako ste se osjećali kada ste preuzimali službu zatvorskog kapelana, a kako se osjećate sada nakon što ste aktivno angažirani?

Vlč. Ivica Bošnjak: Od početka preuzimanja te službe nisam imao nikakav određeni strah ili neugodu. Znao sam da idem među ljude kojima je potrebna pozornost i ljubav, pravda i pomoć kao što je sve to potrebno i ljudima izvan zatvorskih zidina. Također sam znao da u zatvoru mogu biti ljudi koji su slobodniji u svojoj nutrini nego oni što su vani, ali da im u tome treba pomoći. A to je naš izazov i poslanje – pomoći ljudima da dođu do slobode u Kristu. U toj službi osjećam se ispunjeno, jer

Znao sam da idem među ljude kojima je potrebna pozornost i ljubav, pravda i pomoć kao što je sve to potrebno i ljudima izvan zatvorskih zidina. Također, znao sam da u zatvoru mogu biti ljudi koji su slobodniji u svojoj nutrini nego oni što su vani, ali da im u tome treba pomoći. A to je naš izazov i poslanje – pomoći ljudima da dođu do slobode u Kristu

na ispovijedi i razgovore dolaze zaista oni koji to žele i trebaju pomoći. Vidi se po susretima da njima to zaista mnogo znači. I da odlaze ispunjeni Božjom milošću.

Zvonik: Ima li vjere u zatvoru? Je li se netko unutar zatvora obratio i koliko im prisustvo svećenika znači?

Vlč. Ivica Bošnjak: Prisustvo dušobrižnika znači im mnogo. Svaki put kada moramo zbog nekih okolnosti odgoditi npr. molitveni susret utorkom, oni budu žalosni. Po molitvi i zajedništvu oni primaju utjehu i nadu za osobne situacije. Milost Božja jako im je potrebna i toga su svjesni. Barem oni koji dolaze na susrete. Vjere ima u zatvoru. I te kako. Iznenadili biste se koliko vjere

ima u zatvoru. I sam često izađem iz tih zatvorskih prostorija dodirnut njihovom vjerom. Također pokazuju ustrajnost i ljubav prema molitvi. Što se tiče obraćenja, mogu reći da imamo trenutačno tri odrasla pripravnika (katekumena) za krštenje. S njima imamo kateheze da bih ih naučio osnovama kršćanske vjere i molitvama. Ako Bog da, sljedeće godine na proljeće trebali bi biti kršteni. Početkom mjeseca prosinca krstili smo i jedno dijete. Bogu hvala na svemu tome.

Zvonik: Zna li je li netko nakon izlaska iz zatvora nastavio živjeti promijenjenim životom?

Vlč. Ivica Bošnjak: Znam i o tome. Mogu samo reći da je mnogima Bog oslonac u zatvoru, gdje se osjećaju napuštenima od ljudi, katkada i od svojih najbližih. Zbog toga neki nastave pojačano živjeti svoje prijateljstvo s Bogom i vani u svijetu. Znak je to i sazrijevanja u duhovnom životu.

Zvonik: Što je zatvor? Osuda i kazna ili je usmjerenja na promjenu života?

Vlč. Ivica Bošnjak: Zatvor je prilika za promjenu. Mjesto mogućeg dubljeg upoznavanja samog sebe i usmjerenja na vlastite unutarnje probleme. Zatvor nikako ne bismo smjeli gledati kao mjesto izvršavanja kazne, nego kao mjesto odgoja, novih prilika i žarkog rada s ljudima koji se ondje nalaze. Mi kao dušobrižnici u njima vidimo i duše koje treba spasiti. Zbog toga je obraćenje srca naša misija. Ono ide kroz sakrament pomirenja i sudjelovanje u svetoj euharistiji gdje imaju priliku blagovati Tijelo Kristovo. Osim toga, kroz susrete s njima svatko je od nas pozvan darovati im Kristovu prisutnost koja ih prihvaća ponajprije kao ljude, a onda i kao grešnike. Mi im moramo ulijevati nadu u život i unatoč njihovim problemima i bolima s kojima se susreću stvarati nadu da može biti drugačije, tj. bolje u njihovom životu, osobito kada izvrše kaznu. Zatvor bi definitivno trebao biti mjesto promjene. Kada bi bio mjesto pukog izvršavanja kazne, bio bi to poraz sustava.

Stanka Čoban – „Heroina nasljeđa”

Primijetili su nas ljudi kojima je stalo da se nasljeđe sačuva

Stanka Čoban rođena je 1952. godine u Baču, kao druga od tri kćerke Ivice i Marte Filipović. Po završetku osnovne i srednje ekonomske škole, zapošljava se u Baču kao knjigovođa u zemljoradničkoj zadruzi. Udaje se za Stjepana Čobana 1976. i s njim ima dvoje djece, kćer Ivanu i sina Ivana, a od njih četvero unučadi: Ivana, Mirnu, Tonija i Tajnu.

Već od malih nogu vrlo se zanimala za prošlost Bača, kulturu i tradiciju svojeg naroda i uopće za način života u prošlosti. Budući da je u djetinjstvu živjela u doba bez televizije, mobitela pa i radioaparata, večeri je provodila slušajući svoju *majku* (baku) koja je bila „živa enciklopedija” povijesti i tradicije svojeg naroda. Kasnije tijekom života to zanimanje nije izbljedjelo, no nije bilo vremena za više zanimanja za to područje, sve dok nije došla u godine kada je prošlost bila središnji dio njezinog života. Naslijedivši roditeljsku kuću punu šokačke

nošnje, starog pokućstva, majčinog pa i bakinog miraza, probudio se osjećaj i ljubav za baštinu, tradiciju i kulturu onoga što joj je u djetinjstvu usađeno u roditeljskoj kući. I tako, Stanka i muž joj Stjepan 2009. godine otvaraju etno-kuću „Didina kuća” (nadomak crkve sv. Pavla u Baču) i kroz taj svojevrstni etno-muzej pokazuju posjetiteljima način života Hrvata Šokaca i drugih naroda u tom dijelu Vojvodine.

Delegacija Europske unije u Srbiji i organizacija Europa Nostra Srbija dodijelili su Stanki Čoban 12. prosinca ove godine u Beogradu nagradu „Heroina nasljeđa” – godišnju nagradu Europe Nostre Srbija za osobni doprinos u području nasljeđa zbog upornog i predanog rada na očuvanju nematerijalnog i materijalnog kulturnog nasljeđa te rezultata postignutih izvan institucionalne brige o nasljeđu. S gospođom Čoban razgovarali smo za *Zvonik* nakon uručenja nagrade.

Zvonik: Koje su glavne aktivnosti koje provodite, a koje su Vam donijele nagradu?

Stanka Čoban: Što se tiče „Didine kuće”, nju smo uredili i otvorili da kroz nju pokažemo tradiciju i kulturu Hrvata Šokaca na ovim prostorima. Od načina života u prošlosti, uređenja kuće, jela i slastica, do običaja, nošnje. Sačuvano je staro pokućstvo, dunje, jastuci, ponjave, ćilimi, ženska i muška nošnja. Turistima smo pokazivali i pokazujemo svoje nasljeđe, običaje, povijest. Djeca koja su dolazila organizirano bila su upoznata s načinom života šokačkog seljaka, s obzirom na to da su u staroj kovačnici upoznawali kovački zanat, odnosno kako su se otkivali raonici, potkovice za konje, otkivala kosa i sl., a u pečenjari su se upoznawali s načinom kuhanja starih jela. Projekt „Mirisi iz bakinog kuhara”, koji za sada financira samo Općina Bač, okuplja sve nacionalne zajednice u našoj općini i u „Didinoj kući” kuhaju svoja

nacionalna jela. Inače, „Didina kuća” neizbježna je turistička destinacija u Baču od svog osnutka 2009. godine i za tih trinaest godina turiste smo upoznali s kulturom, tradicijom, običajima te, što je najvažnije, s poviješću Hrvata Šokaca na ovim prostorima.

UG „Tragovi Šokaca” iz Bača svoje aktivnosti održava u etno-kući, a jedan od prepoznatljivih projekata jest i „Žensko tradicijsko češljanje i izrada oglavlja i njihova primjena kroz suvremene trendove”. U proteklih deset godina koliko se projekt održava, na seminarima i radionicama obučili smo mlade zainteresirane članove i ostale te napravili djevojačke pletenice, mladenački vijenac i brundžuk, oglavlja koja su se sredinom dvadesetih godina prošloga stoljeća izgubila iz upotrebe. Isto tako, kroz seminare tradicijskih instrumenata i tradicijskog pjevanja upoznali smo nekoliko naših članova s načinom sviranja gajdi i samice, a naša pjevačka skupina uči i pjeva isključivo pjesme koje su tridesetih godina zapisane u Baču.

Mislim da je sve to skupa pridonijelo da se prepozna naš rad u očuvanju nasljeđa i da su nas primijetili ljudi kojima je stalo da se takvo bogato i materijalno i nematerijalno nasljeđe sačuva i hvala im na tome.

Zvonik: Što povezuje život naših predaka Hrvata Šokaca u Podunavlju i nas danas? Što smo od baštine najviše sačuvali, a što je izgubljeno?

Stanka Čoban: Što nas povezuje? Mislim vrlo malo. Način života nekad i danas u potpunosti se promijenio, ne samo nas Hrvata nego općenito. Oni su nekada živjeli svoju kulturu svakodnevno, s nošnjom, pjesmom, igrom, Crkvom, svatovskim i svim ostalim običajima. Mi danas samo kroz neke događaje i u KUD-ovima koliko-toliko (a vrlo često i nakaradno) pokušavamo ne održati, nego prikazati nošnju, pjesmu i poneki običaj. U Baču i selima oko Bača, ikavica se potpuno izgubila, asimilacija je uzela

Način života nekad i danas u potpunosti se promijenio, ne samo nas Hrvata nego općenito. Oni su nekada živjeli svoju kulturu svakodnevno, s nošnjom, pjesmom, igrom, Crkvom, svatovskim i svim ostalim običajima. Mi danas samo kroz neke događaje i u KUD-ovima koliko-toliko (a vrlo često i nakaradno) pokušavamo ne održati, nego prikazati nošnju, pjesmu i poneki običaj

svoj danak, a i mladi kada odu u srednju školu i na fakultet, više se ne vraćaju u selo. Sela su nam prazna. Kuće su nam prazne. Crkve su nam prazne. Mnogo smo izgubili.

Zvonik: Koji su predmeti, običaji i prakse Šokaca Hrvata vezanih uz Crkvu i prakticiranje vjere ostali očuvani u Baču i što u tom smislu Bač može ponuditi i cijelom društvu, ali i mjesnoj Crkvi i vjernicima?

Stanka Čoban: Izdvojit ću dvije. Kao što je poznato, Šokci su na te prostore došli prije više od tri stoljeća iz srednje Bosne. Franjevci s Gradovrha povelili su narod u Bač u Franjevački samostan i sa sobom su ponijeli sliku Radosne Gospe. Ta slika i danas se čuva u Franjevačkom samostanu u Baču i mi Šokci s tih prostora posebno je štujuemo. Kako je štujuemo mi, isto tako, možda još i više, štuje ju i narod u Tuzli. S franjevcima u Tuzli održavamo vezu i svake godine se posjećujemo. Mi idemo kod njih 12. rujna, a oni dolaze kod nas prve nedjelje u listopadu kada zajedno proslavljamo blagdan Radosne Gospe. Svetog Antuna proslavljamo 13. lipnja u Franjevačkoj crkvi svečano, s procesijom i mladima u narodnom ruhu. U župnoj crkvi svake godine mladi u narodnom ruhu zahvaljuju Bogu na plodovima koje su tijekom godine vjernici ubrali sa svojih njiva.

Foto: Twitter @egiaufreiteu

Nedjelja, 1. 1. 2023.

SVETA BOGORODICA MARIJA –

Svjetski dan mira

ČITANJA: Br 6,22-27; Ps 67, 2-3.5.6.8; Gal 4,4-7; Lk 2, 16-21

Još je u zraku „miris“ svetkovine Božića. Sve milosti koje smo doživjeli još su svježije. Bog nas ipak nije zaboravio. No kao da se sve nekako prebrzo odigralo. Susret naše nevjere i Božje ljubavi koja ipak želi poraziti našu nevjeru. Baš kao što su pastiri bili iznenađeni svime što su doživjeli te noći, tako se i mi divimo brzini kojom se sve odigralo pred našim očima. Ako sve to stavimo po strani, postavlja se pitanje kako dalje tijekom života i dana? Jesu li doživljene milosti bile samo kratki bljesak dobra u tmurnoj svakodnevici? *Marija u sebi pohranjivaše sve te događaje i prebiraše ih u svome srcu* (r. 19) Nisu to bile optičke varke dobra. To je bila hrana za život u pustinji.

Nedjelja, 8. 1. 2023.

KRŠTENJE GOSPODINOVO

ČITANJA: Iz 42, 1-4.6-7; Ps 29, 1a,2.3ac-4; Dj 10,34-38; Mt 3,13-17

Nekako smo navikli na taj blagdan, ali on je zapravo prilično neobičan. Nije očekivano da se Isus Krist, koji je od začeca naviješten kao Mesija i Božji sin, krsti. Čak ni Ivan Krstitelj to nije očekivao. Međutim, Isus ipak staje u red s običnim ljudima toga doba. Poniženje je posljednja postaja koju čovjek treba proći. Zanimljivo, rijeka Jordan bila je posljednje mjesto koje su Izraelci prolazili da bi završili svoj izlazak iz Egipta i ulazak u Obećanu zemlju. Sada, Isus ulazi u Jordan i sa svim grješnicima „prolazi kroz njega“ iako mu to nije trebalo. Poniženje je posljednja postaja koju čovjek treba proći.

Nedjelja, 15. 1. 2023.

DRUGA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Iz 49, 3. 5-6; Ps 40, 2.4ab.7-10; 1 Kor 1,1-3; Iv 1, 29-34

U današnjem vremenu izraz sluga ima negativno značenje. Međutim, u Starom zavjetu slugama Božjim nazivani su Abraham, Mojsije i David. Dapače, Ivan Krstitelj za sebe kaže *nisam dostojan odriješiti mu remenje na obući*, što je također posao sluge. Dakle, sluga je važan zbog gospodara kojem služi i dokle god ima gospodara, on ostaje sluga. Život mu je usredotočen na gospodara i služenje njemu.

Baš Ivan Krstitelj kao sluga daje nam dobar primjer, osobito njegova misao *Ja sam vidio i svjedočim: On je Sin Božji*. Sve to daje dobre upute, koordinate za naš život, osobito kada smo izgubljeni. Prisjeti se da si Božji sluga i da je to prva svrha tvog života. Potom, svjedoči ljudima ono što si iskusio s Bogom. To su dva sredstva koja čovjeka dižu u njegovu duhovnom životu, životu vjere.

Nedjelja, 22. 1. 2023.

TREĆA NEDJELJA KROZ

GODINU. Nedjelja Božje riječi

ČITANJA: Iz 8,23b-9,3; Ps 27, 1.4.13-14; 1 Kor 1,10-13.17; Mt 4,12-23

Današnjim evanđeoskim tekstom započinje Isusovo javno djelovanje. Galileja je bila predio u kojem je bilo često etničko miješanje ljudi u povijesti pa i ime „Galileja“ u prijevodu znači „zemlja pogana“. Baš na takvom mjestu, za pobožne Židove nepoželjnom, Isus započinje navještaj kraljevstva nebeskoga.

Iskustvo prvih učenika mnogo nam govori o načinu na koji nas Bog poziva na nasljedovanje – jednostavno, bez spektakla i u našoj svakodnevici. Očekivali bismo biblijski opis poziva koji čovjeka ostavlja bez daha, s mnoštvom čuda i neočekivanih pojava. Božju snagu koja ostavlja čovjeka bez riječi. Po tekstu nam se čini da se dogodilo baš suprotno – jedna rečenica. Možda uz tu rečenicu ide i pogled. Pogled koji je govorio podjednako kao sve navedeno što bismo očekivali. Čovjek je ostao bez daha i slijedi Božji poziv. Znao je da to treba učiniti.

Zbog svega toga, Galileja za pozvane prestaje biti pogansko mjesto i postaje – mjesto prvog susreta. Božja riječ baš to čini – preobražava. Ne bojmo se donositi sebe pred Božju riječ i Božju riječ u naše živote. Ona postupno čini da bezbožno postaje Božje.

Nedjelja, 29. 1. 2023.

ČETVRTA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Sef 2.3 3,12-13; Ps 146, 6c-8, 9-10; 1 Kor 1,26-31; Mt 5, 1-12

U središtu Isusova govora iz današnjeg evanđelja nalaze se ljudi koji su zapravo ugroženi – ožalošćeni, krotki, milosrdni, mirotvorci, progonjeni zbog pravednosti. Nagrada koja im je obećana je božanska, to je nagrada milosti i kreposti, koju ovaj svijet ne može dati čovjeku. No moraju li ti ljudi te nagrade dobiti tek nakon prestanka ovozemnog puta?

Upućeni smo jedni na druge. Svojom borbom za život po evanđelju drugom iskazujem božansko dobro. Ne radi se tu o nekom lijepom ponašanju ili društvenoj osjetljivosti. Svaki put kada radim na sebi, zapravo se širi kraljevstvo Božje na zemlji. Znak Božjeg kraljevstva svako je dobro djelo koje učinim drugom, uz Božju pomoć i na Božju slavu. Tako moj bližnji dobiva nešto od Božje dobrote. Ipak, Bog nas pretječe svojim smilovanjem. Jedino je dobro u stanju poraziti zlo. Porazilo ga je i svaki put iznova ga poražava. Ne bojmo se. *Što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste* (Mt 25,40).

Proživjeti Božić kroz liturgijske tekstove

Cijenjeni čitatelji, božićni je broj *Zvonika*, stoga ćemo tom prigodom prekinuti naš niz promišljanja o svetoj misi i dotaknuti se nečega što je manje zamjetljivo u slavlju božićnoga otajstva. Misne molitve, čitanja, časoslov... dohvaćaju sâmu srž onoga što slavimo u liturgiji. Često ih prećujemo jer nas obuzmu božićne pjesme, okićena crkva, recitacije i predstave. A upravo nam ti liturgijski tekstovi daju okvir i usmjerenje istinskoga slavlja. Dakako, u to malo prostora nemoguće je obuhvatiti cjelokupno božićno vrijeme, no barem ćemo istaknuti neke trenutke koji su važni, osobito s mise bdijenja na Božić koja se slavi prije mise polnoćke. Malo gdje se slavi ta misa s pripadajućim obrascem pa slavlje Božića (polnoćka i danja misa) kao da ostaju bez potrebne uvertire. Neka nam ovih par redaka posluži kao priprava za intenzivnije proživljavanje molitva i tekstova drugih božićnih misa na kojima ćemo sudjelovati.

Liturgijski tekstovi božićnoga vremena Isusovo tjelesno rođenje najčešće povezuju s Njegovom proslavom i spasenjem čovjeka. Ta je ideja već istaknuta u ulaznoj pjesmi mise bdijenja što se slavi 24. prosinca navečer: „Danas ćete znati da doista dolazi Gospodin da vas spasi, a sutra ćete vidjeti njegovu slavu”. Tekst je preuzet iz Mojsijeva govora Izraelcima za vrijeme izlaska iz Egipatskog ropstva. U njemu je naviješten izvanredni Božji zahvat po kome će narod Božji upoznati da je Bog stvarno s njima.

Odlomak iz Poslanice Rimljanima (1,1-6) na spomenutoj misi bdijenja prikazuje novorođeno dijete kao potomka Davidova po tijelu koji će po uskrsnuću od mrtvih biti očitovan kao Sin Božji kojemu je zadatak da sve narode privede poslušnosti vjere. Odlomak iz evanđelja (Mt 1,18-21) još izrazitije razvija spomenutu ideju po nebeskoj objavi Josipu: *Rodit će (Marija) sina, a ti ćeš mu nadjenuti ime Isus, jer će on spasiti narod svoj od grijeha njegovih.*

Zborna molitva povezuje Kristov dolazak na zemlju po rođenju u Betlehemu s Njegovim slavnim dolaskom na koncu vremena kad će se očitovati kao sudac: „Bože, Ti nas svake godine veseliš dočekom rođendana svoga Sina, daj da Ga mi koji Ga sada s radošću primamo kao Otkupitelja ugledamo kao sudca koji će suditi živima i mrtvima”.

Časoslov božićnoga vremena predstavlja Isusovo rođenje kao ostvarenje našega spasenja. U čitanju iz Leonova Prvog govora o Rođenju Gospodnjem predloženom za službu čitanja na Božić, među ostalim, čitamo: „Predragi, radujmo se, jer danas nam se rodio naš Spasitelj... I neka se nitko ne odvaja od te radosti. Svi imamo jedan jedini razlog općeg veselja: naš je Gospodin uništio grijeh i smrt i kao što nikoga nije

našao bez grijeha, tako je došao sve nas spasiti”. Odgovor nakon toga čitanja sadrži zanosan usklik: „Danas nam zasinu dan otkupljenja novoga, što nam ga Bog odavna pripravi, dan vječne sreće”.

Uz vjeru da utjelovljenje i rođenje Kristovo uništava grijeh koji je sprječavao čovjekov pristup k Bogu, liturgijski tekstovi božićnoga vremena predstavljaju Isusovo rođenje kao početak obnove svega stvorenja. Ostvarenje onoga što Pavao najavljuje u Poslanici Efežanima (1,10) kao cilj otkupiteljskog djela: *Obuhvatiti pod jednu glavu sve što je na nebesima i na zemlji.* Kršćanska liturgija gleda otajstvo Isusova rođenja kao ostvarenje Izaijina proroštva o ponovnoj uspostavi sklada među stvorenjima Božjim: *Vuk će prebivati s janjetom, ris ležati s kozličem, tele i lavić zajedno će pasti, a mladunčad njihova skupa će ležati, lav će jesti slamu k'o govedo. Nad rupom gujinom igrat će se dojenče, sisanče će ruku zavlčiti u leglo zmijinje* (Iz 11,6-8). A taj Izaijin odlomak predložen je za službu čitanja na Božić. Od istoga je proroka preuzet tekst za pričesnu pjesmu na misi bdijenja: *Otkrit će se Slava Gospodnja i svako će tijelo vidjeti spasenje Boga našega.*

U božićnoj liturgiji i pobožnosti Isusovo je rođenje predstavljeno i kao povratak u raj iz kojega je čovjek istjeran zbog neposlušnosti Bogu. Tako jedna antifona za božićno bdijenje u istočnoj liturgiji o tome govori: „Raduj se, Jeruzaleme, i svi vi što ljubite Sion, pridružite se našem slavlju. U ovaj se dan lome vjekovne verige Adamove osude, za nas se otvara raj, zgnječena je zmija te vidi kako ona što ju je nekada varala postaje Majkom Stvoritelja”.

Asocijaciju na izgubljeni raj i ponovni povratak u to blaženstvo kršćanska pobožnost predstavlja božićnim drvcem uz jaslce. Benedikt XVI. u božićnom drvcu vidi „pristup središtu božićnoga otajstva... jer to je stablo sada tu kao ponovno nađeno stablo života iz raja kojemu kerubini više ne brane pristup... Isus je tu kao dijete, nejak, privlačan, Emanuel, Bog koji je dohvatljiv i kojega možemo osloviti s ti... U djetetu Isusu prepoznamo i primamo plod života. Božić nas, uz to, želi usmjeriti prema istini djeteta i istini ploda stabla života. Stablo djeteta Isusa koje nam to govori istodobno je i pokaznica: pojava onoga koji je kruh života, očitovanje spasa. Ono je i križ te je stoga moglo postati oltarom. Dijete u rukama drži križ i trnovu krunu, znakove ljubavi koji potom drvo pretvaraju u križ, a križ u stol vječnoga života.”

Neka nam Gospodin udijeli milost da se i nama ostvari ono što molimo u popričesnoj molitvi na božićnoj misi zornici: „Molimo Te, Gospodine, daj nam živom vjerom spoznavati dubine toga otajstva i ljubiti Ga još većim žarom srca”.

Pismo Rimljanima

(III. dio – Živjeti po Duhu)

Milost Oca egzistencijalna je milost: može dati nešto sasvim konkretno, ali najdublji poklon jest onaj dar koji mijenja čovjekovu nutrinu. U Adamu se događa ono najvažnije: *Ako je Krist u vama, vaše je tijelo mrtvo zbog grijeha, a vaš je duh živ, jer ste opravdani* (Rim 8,10). Svetom Pavlu euharistija je temelj. U I. Kor 12,23-26 imamo odgovor na ono: *Ako je Krist u vama...* – sakrament pričesti sjedinjuje Bogočovjeka sa stvorenjem. Apostol konkretno misli: *Živim, ali ne više ja, nego Krist živi u meni* (Gal 2,20).

U Pismu Rimljanima izvodi posljedicu zajedničkog života: *Vaše je tijelo mrtvo zbog grijeha...* Samo je tijelo dobro, tvar je dobra, od Boga stvorena, ali njegova djela nisu bila dobra, jer do Kristovog dolaska nije bila u njemu prisutna Božja osobna milost. Po našoj materijalnoj stvarnosti znamo se okrenuti bližnjemu, pomoći mu ili opljačkati život brata oduzimajući od njega... No apostol je na višoj razini: tijelo vodi duh koji prebiva u njemu. Za njega nije pitanje „tijelo” kao takvo, nego čovjekova volja koja se koristi u dobrim ili zlim svrhama svojom materijalnom stvarnosti. Tijelo je onda mrtvo ako se njim Adam koristi za nemoralna djela. Za sv. Pavla biti „biološki mrtav” nije tema teološke rasprave. Smrtnici smo, ali: *...Oživjet će i vaša smrtna tjelesa po svome Duhu, koji stanuje u vama* (Rim 8,11). Ne bavi se tim pitanjem! Njega zanima druga smrt – ona vječna. Ako Krist živi u nama, onda tijelo više nije izvor zla djela koja vode daleko od Boga, tj. ne slijedi zakone svijeta, i zato je tijelo mrtvo za ovaj svijet. Zapravo se radi o čovjekovu duhu, koji zna upravljati onim oruđem, kojim činimo blagoslovljena djela u ovom tjelesnom svijetu. Nismo više počinitelji grijeha i zbog toga: *Oživjet će i vaša smrtna tjelesa...*

Ako pak izbjegavamo zlo, onda: *Vaš je duh živ!* Netko bi mogao reći duh je besmrtnan, uvijek živ... Apostol opet ne misli na čistu „tjelsnu” stvarnost. Duh diktatora, ubojica jest vječan, ali od onoga jednostavno „živjeti” – sv. Pavao cilja na daleko više. Platonova kratka rečenica vrlo sadržajno objašnjava bit ovoga: „Ne treba najviše cijeliti život, nego dobar život!” (Krit. 48b). Duh onoga

koji čini grijeh jest mrtav. Dosta je imati pijanicu u obitelji koji desetljećima ubija radost, jedinstvo, napredak u toj maloj zajednici – i čovjek odmah ima iskustvo kako može duša zaista biti mrtva, mada živi... Živa je ona osoba koja je odana svojim bližnjima, kao Isus Krist na križu, u uskrsnuću – i konkretno u naše vrijeme i u našoj situaciji, u euharistiji.

Katolik živi po duhu u svojim dobrim činima. Ta djela više su od onoga „disati” i od kucanja srca. Vjernik u svojoj vjeri i u svom moralu predstavlja život. Sve ostalo u Božjim je rukama i pod jamstvom: */On/ će oživjeti i vaša smrtna tjelesa...!* No prvotno je pitanje jesmo li živi u svojim činima, radimo li kroz te zemaljske godine za drugoga: u obitelji, u krugu poznanika, na radnom mjestu?

Jezik sv. Pavla pomalo je težak jer zahtijeva nadnaravnu logiku. On nadilazi opće pojmove svagdašnjeg čovjeka. No vjernik iz svoje životne prakse zaključuje što je to „živjeti”, a ne iz nekih stručnih biblijskih rječnika ili

Tijelo je onda mrtvo ako se njim Adam koristi za nemoralna djela. */.../ Ako Krist živi u nama, onda tijelo više nije izvor zla djela koja vode daleko od Boga, tj. ne slijedi zakone svijeta, i zato je tijelo mrtvo za ovaj svijet. */.../ Katolik živi po duhu u svojim dobrim činima. Ta djela više su od onoga „disati” i od kucanja srca. Vjernik u svojoj vjeri i u svom moralu predstavlja život. Sve ostalo u Božjim je rukama i pod jamstvom: */On/ će oživjeti i vaša smrtna tjelesa...!* No prvotno je pitanje jesmo li živi u svojim činima, radimo li kroz te zemaljske godine za drugoga: u obitelji, u krugu poznanika, na radnom mjestu**

leksikona. Roditelji točno vide kako žive po duhu, kada usađuju u svoju djecu moralne vrednote, vjeru, kulturu. Djed i baka kada dokazuju da dugo godina možemo prihvatiti odgovornost za bračnog druga, ustrajnost u radu. Slično prijatelji u odanosti, požrtvovanosti za bližnjega... Sveti Pavao doista je izvrstan teolog, tumač onoga što je Otac učinio za nas po Isusu Kristu. Ali Bog je još mudriji: svatko može shvatiti što to znači: *Vaš je duh živ* – ako svoju nutarnju dobrotu, odanost Uskrsnome iznosi svojim riječima i djelima bližnjemu. Otac nas uči po svome Sinu, koji prebiva u nama. U takvim činima i u takvom duhu stvara se iskustvo da smo doista otkupljeni.

Astrolozi, zvjezdoznanci ili mudraci (Mt 2,1-12)

Blagdan Bogojavljenja donosi pred nas sasvim čudne likove koje evanđelje naziva „magi”. Ti se likovi nigdje dalje u evanđeljima ne spominju osim u izvješćima o Isusovu rođenju kod evanđelista Mateja. Zbog toga iz evanđeoskih izvješća skoro i ne bismo mogli znati tko su ti ljudi koji su se sasvim neočekivano i iz daleka svijeta pojavili i došli pokloniti Isusu donijevši mu znakovite darove.

Šimun i Elim Barjesu

Ipak u Djelima apostolskim spominju se ljudi kojima se pridjeva naziv „mag”. Tako sv. Luka u Djelima apostolskim spominje nekog čovjeka imenom Šimun, koji se već duže bavio čarobnjaštvom i opčaravao narod svojim vradžbinama. On je apostolima ponudio novac da bi mu oni dali moć da svatko na koga položi ruke primi Duha Svetoga. Šimun „mag” obratio se, pokajao pa ga je Filip krstio (Dj 8,9-24). Taj Šimun ipak je ostao poznatiji zbog nudičenja novaca u zamjenu za službu u Crkvi pa se i kasnije takva ili slična djela po njemu nazivaju „simonija”. Također je, prema Djelima apostolskim, postojao i neki Židov imenom Elim Barjesu koji je bio astrolog, vračar i nazovi prorok na dvoru carskog prokonzula Sergija, koji je pokušao spriječiti apostole u naviještanju evanđelja pa ga je Pavao ošinio pogledom, prokleo te je Elim oslijepio (Dj 13,6-12). Apostol Luka u Djelima apostolskim opisuje ih kao vračeve, čarobnjake, zadrte i zlokovne likove koji pripadaju tamnom poganskom svijetu. Oni, prema Lukinom viđenju, svojom magijom i vračarstvom žele upravljati čak i Duhom Svetim i odvratiti ljude od vjere u Isusa Krista. Tako nam prema svjedočanstvu Djela apostolskih može izgledati kako su se ljudi o kojima govori evanđeoski tekst na Bogojavljenje bavili prilično čudnim i „mutnim” poslovima.

Mudraci pred Kraljem

Odlomak Evanđelja po Mateju opisuje likove koji se nazivaju istim imenom kao i oni u Djelima apostolskim kod Luke – „magi”. No ti izgledaju sasvim drugačije. Oni slijede zvijezdu i proučavaju snove izvlačeći iz njih dobre pouke. Dolaze s Istoka i uz malu pomoć onoga što je Herod čuo od svojih dvorskih svećenika i pismo-znanaca, pronalaze mjesto gdje je bio Isus sa svojom majkom Marijom te Mu se do zemlje klanjaju. Otvaraju svoje darovne škrinje što su ih sa sobom donijeli i daruju Ga darovima prikladnim vladaru koji će vladati Božjim narodom Izraelom i za kojeg je prorokovano

kako će se Njemu klanjati svi narodi i kraljevi zemlje (usp. Ps 27; Iz 60,1-6).

Matejevi su „magi” astrolozi, zvjezdoznanci, vjerojatno stručnjaci u promatranju nebeskih pojava i tumačenju događaja prema putanjama planeta i zvijezda. Njima su bile poznate neke istine židovske vjere i mesijansko iščekivanje židovskog naroda. Matej je, čini se, smatrao kako su ti „magi” najvjerojatnije porijeklom iz Babilona, gdje je postojala malena zajednica Židova. Matej je „mage” možda smatrao i svećenicima neke davne religije ili pripadnicima Zoroastrijanizma koji je u Perziji kao religijski pokret postojao još od davnih vremena židovskog sužanjsva i bio poznat kako Židovima, tako i drugim okolnim narodima.

Iskreni sljedbenici svoje vjere

Izvješće o daru „maga” valja nam promatrati i čitati unutar većih tema o kojima sv. Matej govori u svom evanđelju. Tako ga možemo bolje razumjeti i shvatiti njegovo značenje za nas. Jedna od glavnih postavka Matejeva evanđelja oslanja se na činjenicu kako svi ljudi, pa makar i ne pripadali židovskom narodu, ako su vjernici svoje vjere i iskreni sljedbenici svojih vjernih načela, imaju barem neku spoznaju o mesijanskom iščekivanju i gaje čežnju za spasenjem. Neki su od njih, u susretu s Isusom, prepoznali u Njemu Mesiju, a drugi su, zaslijepljeni i zaglušeni svojom grešnošću, propustili priliku spasenja i namjerno odbili prepoznati Isusa kao svoga Spasitelja. Mnogi vjerski vođe Židova i pismoznanci nisu prepoznali u Isusu po prorocima naviještenog Mesiju te su Ga, na žalost, odbacili. Strašna je to i tamna istina koja u Matejevom evanđelju ima užasne posljedice i žalosne učinke.

Navještaj dolaska novoga svijeta

Nasuprot osudi nevjere svojih sunarodnjaka, u mnogim dijelovima svoga evanđelja apostol Matej opisuje primjere obraćenja pogana, ljudi koji nisu pripadali židovskoj vjeri i narodu. Ispunjenje mesijanske nade i židovskih mesijanskih iščekivanja prelijeva se na sve narode. Bog se, kao što je obećao Abrahamu i drugim praocima po prorocima, objavljuje svim narodima i daruje im svoj blagoslov. Narodi svega svijeta pozvani su prepoznati u Isusu obećanog Mesiju i prikloniti se Njegovoj vlasti u novom kraljevstvu kojim On vlada. Mudraci su upravo to i učinili. Iako su dolazili iz drugog kraja svijeta i iz drugog religioznog okružja, oni su u susretu s Isusom prepoznali u djetetu u jaslama novorođenog kralja – Mesiju – Isusa Krista. Njihovo klanjanje označava početak novog vijeka, osnutak novog Božjeg kraljevstva u kojem su svi narodi dobrodošli.

Vol i magarac kraj Isusovih jaslca

I ovaj Božić po našim crkvama pravit će se „betlemi” (božićne jaslce). Svi će se truditi dočarati ozračje u kojem se Isus rodio, kako nas izvješćuju evanđelisti Luka (Lk 2) i Matej (Mt 2). Međutim, u tim izvješćima nema spomena ni o volu, ni o magarcu, ni o ovcama. Spominju se samo pastiri koji *su pod vedrim nebom čuvali noćnu stražu kod svojih stada* (Lk 2,9). U svim, pak, „betlehemima” neizostavni su upravo vol (krava), magarac, ovce i jaganjci. Za ovce i jaganjce (ovčice) možemo lako iz gornjega teksta zaključiti zašto su ušle u štalicu u kojoj se Isus rodio i bio položen u jaslce, dotle za vola i magarca valja potražiti obrazloženje. I ja sam ga pronašao u tumačenju p. Bonaventure Dude. Evo njegovog odgovora na pitanje odakle vol i magarac u božićnim jaslacima? Odgovor na to pitanje objavio je portal *Bitno.net*: „Isus se zbilja rodio u štali, u domu vola i magarca, položen u jaslce. Istina, po grčkom izvorniku Lukina evanđelja nije to bila baš štala, bar ne navlaš napravljena štala. Bila je to više prirodna pojata, prirodni i prigodni zaklon kakvih ima dosta u kraškim krajevima. U takve su se pojate za kiše i zime sklanjali pastiri sa svojim ovčicama.

No vol i magarac u božićnom misteriju imaju mnogo časnije i starije porijeklo. Imaju mnogo veće značenje. Potječu iz knjige proroka Izaije. U početku svojih prorokanstava Izaija upućuje oštar prijekor Božjem narodu. Prorok spočitava Izraelcima što se odvrgoše od Boga, što odnemariše bogoljublje. I u tom se prijekoru pojavljuju vol i magarac kao bolji od naroda Božjega. *Vol poznaje svog vlasnika, a magarac jaslce gospodareve – a narod moj mene ne poznaje i za me ne mari* (usp. Iz 1,3).

Ukratko, dakle, vol i magarac u jaslacima stoje kao Božji svjedoci protiv nemarnih i nehajnih ljudi. Oni su živi prijekor i opomena nama kršćanima da se i na nama ne obistine riječi Ivanova evanđelja, iz Proslova što se čita na božićnoj misi poldanji: *K svojima dođe i Njegovi Ga ne primiše* (Iv 1, 11).

Božićni su blagdani dani intenzivnijeg kršćanstva. I oni ‘daleki’ tada se približuju Bogu svoga djetinjstva. Bogu svoje majke... Ne bismo li svi trebali pažljivo osluhnuti početak Knjige Izaijine na koju podsjećaju te nijeme živinice: *Čujte, nebese, poslušaj, zemljo, jer Jahve govori: ‘Sinove sam ti odgojio, podigao, al’ se oni od mene odvrgoše. Vol poznaje svog vlasnika, a magarac jaslce gospodareve – Izrael ne poznaje, narod moj ne razumije’* (Iz 1, 2-3).“

Bibličar Darko Tepert navodi, međutim, još jedno mjesto kod proroka Habakuka koje spominje dvije životinje. Evo toga teksta i njegovog tumačenja: U grčkom on glasi: *Gospodine, čuo sam glas o Tebi i pobjah se! Pogledah djela Tvoja i zadivih se! Posred dviju životinja očitovat ćeš se, kada se godine približe, bit ćeš prepoznat, kada dođe vrijeme, pokazat ćeš se* (Hab 3,2). Tekst govori o Bogu koji će se u određeno vrijeme pokazati, koji će biti prepoznat i koji će

se očitovati „posred dviju životinja”. Mjesto među dvjema životinjama postaje mjesto Božjega očitovanja, mjesto Božje objave.

ŽIVOTINJE U BOŽIĆNIM PJESMAMA

Najstarija hrvatska božićna pjesma je „Bog se rodi u Vitliomi”. Razmatranje uz tu pjesmu napisao je p. Duda u svojoj knjizi *Svijeta razveselitelj – hrvatski Božić*. On kaže da je sačuvana u tzv. Pariškom kodeksu s kraja XIV. stoljeća. Radi se o prepjevu drugog poglavlja Lukinog evanđelja uz neke značajne dogmatske dodatke. Zadržavam se samo na kitici koja govori o volu i magarcu: „Volak zimu odgonjaše, Oslak mu se poklanjaše. Skoti Boga znahu tada, A grešnik ga ne zna sada”. Jasna je poruka tih stihova: vol je grijao štalicu i Isusa (zimu odgonjaše), a magarac mu se klanjao (poklanjaše). Životinje su u Isusu u jaslama prepoznale Boga (Skoti Boga znahu...), a grešnik ga ne prepoznaje ni sada.

U pjesmi „Rodio se Bog i čovjek”, u trećoj kitici pjevamo: „Među volom, među oslom tužno tuguje, od sveg svijeta nitko Njega tu ne miluje”. U božićnoj pjesmi iz Bačke „Ajte, braćo, da idemo” spominje se živina, kao dar za malog Isusa. U drugoj kitici pjevamo: „Što ćeš ponijet, brate Mato, što li dati, sestro Kato? Na put nama u torbu, jednu kokoš za čorbu”. A u pjesmi „Marija divica” u prvoj kitici pjeva se: „Marija divica sinka porodila, u štali, na slami među marvom nija (njiše, ljulja)”. A u petoj i šestoj kitici pjevamo: „To gledeć i motreć marvica na jaslach, Boga svog primilog grijati počela. Poznaše, poznaše svoga Stvoritelja i poče grijati svoga Hranitelja”.

U staroj inačici pjesme „Radujte se narodi”, koja je objavljena u molitveniku Lajče Budanovića „Slava Božja” (Novi Sad, 1908.), u trećoj kitici stoji: „Viditi ćeš stojeće dvi živinice – grijü čedo drhteće brez pelenice; daj narode pravi Spasitelja pozdravi”.

U svim pjesmama uglavnom se spominju dvije životinje: vol i magarac kao što se, osim „ovčica”, oni postavljaju i u božićne jaslce (betleheme) kraj Isusa u jaslama.

U idućem broju: *Kršćanski stav prema životinjama*

Religija vs. znanost

Poštovani velečasni, možete mi objasniti odnos vjere ili religije i znanosti, jer kao da je vjera u sve većoj krizi, među ostalim, i zbog znanosti? Hvala. P. A.

Poštovani čitatelju, jako zanimljivo pitanje iz kojega možemo izvući mnoge pouke i prijeko potrebne stavove koji nam danas manjkaju kako u životu, tako u javnom nastupu, a tako i u vjerničkom svjedočanstvu. Nažalost, ova rubrika premala je da bih vam dao prikladan odgovor, tako da će on biti veoma skroman, ali se nadam da će koristiti.

SUKOB NEZNANJA I POJMOVA PRIJE NEGOLI SUKOB ZNANOSTI I VJERE

Ako bi kritika religije sa stanovišta znanosti bila presudni čimbenik u odumiranju religije, onda bi, po toj logici, trebalo očekivati da usporedo s neviđenim razvitkom znanstvenih spoznaja prestaje potreba za religijskim odnosom prema svijetu. A to, kako pokazuju podatci i svakodnevno iskustvo, ipak nije istina. Zanimljivo, u društvima gdje je znanost najviše razvijena, nailazimo i na najveći broj vjernika! No potrebno je napraviti distinkciju (razlučiti) između religije i vjere.

Pojam religija dolazi od latinske riječi „religare”: vezati zajedno te ona predstavlja skup vjerovanja i kulturnih čina kojima se izražava čovjekov odnos prema svetom i božanskom, i taj odnos ovisnosti prema jednom ili više božanskih bića, o kojima ovisi i prema kojima izražava štovanje (kult).

Pojam vjera dolazi od latinske riječi „fides”, a iz kršćanske perspektive o kojoj mi uglavnom i govorimo, ona označava umno i voljno prihvaćanje Božje objave, koja je i povijesni događaj. Dakle vjera je dar, Božja objava nama ljudima koju mi prihvaćamo ili ne prihvaćamo. Ona nije plod našeg razuma i naše spoznaje.

ŠTO VIŠE ZNANOSTI SVE MANJE VJERE!?

Neosnovan zaključak o odumiranju vjere pod utjecajem razvoja znanosti jedino se mogao naslutiti iz iskustvenih podataka o sve manjem broju vjernika koji javno vrše vjerske obrede – i to je važno naglasiti. Ali iz podataka kako, recimo, od 98 % vjernika u SAD-u svega 43 % vrše obred jednom tjedno, u Švedskoj od 60 % svega 9 %, a u Finskoj od 83 % vjernika samo 5 % odlazi u crkvu, bilo bi pogrešno zaključiti da religija odumire – iako te postotke trebamo uzeti s rezervom jer su pod konstantnim promjenama, a možda je danas taj postotak i manji.

Ipak, može se samo reći da slabi crkveni oblik vjere, ali da time nije pogođena vjera vjernika, odnosno

čovjekova potreba za vjerom iako je upitno u što i kako taj vjernik vjeruje. Takva „njegova” vjera poprima neki novi oblik. Ako broj vjernika koji vrše vjerske obrede opada, to još ne znači da su oni prestali vjerovati. I tu naša evangelizacija dolazi do novih izazova, kao i pastoralna skrb.

NAŠE UDALJAVANJE OD CRKVE I ZNANOSTI

Vršenje vjerskih obreda nije dovoljan dokaz naše vjere, jer netko može redovito obavljati vjerske obrede (primanje sakramenata, pohađanje vjeronauka, aktivizam u crkvi), a da u biti ne vjeruje, a netko može vjerovati, a da nikad ili rijetko vrši vjerske obrede, odnosno formalno prakticira svoju vjeru.

To je znao već sveti Augustin kada je rekao: „Bog ima mnoge koje Crkva nema i Crkva ima mnoge koje Bog nema”. Zato je na nama uvijek sebe preispitivati, kako svoj odnos s Bogom, svoj odnos s Crkvom, tako i svoje znanje o Bogu i o Crkvi. Jer neznanje ili sljepoća bilo „znanstvenika” ili „vjernika” ili „vjernika-znanstvenika” ono je što dovodi do krivih zaključaka i u konačnici do sukoba.

Takozvani povijesni sukob između znanosti i vjere jest krivo razumijevanje obiju. Izvori vjere nisu samo u neznanju pa je znanstveno znanje ne može ugroziti. Zato i oni koji mnogo znaju mogu vjerovati. U našoj duhovnoj tradiciji znanstveno znanje suviše je uveličano, ali njegova vrijednost nije tako velika kako se obično misli.

VJERNIK I (ILI) PRAVOVJERNIK

Povijesno iskustvo govori kako su neistinite ideje (ili vjerovanja) odigrale bar isto toliko značajnu ulogu kao i istinite, ako ne i veću. Činjenica da se jedna ideja (ili vjerovanje) širi, prihvaća i ostvaruje u masovnim razmjerima, ništa ne govori o tome da je ona istinita ili neistinita, zapravo ona je samo privlačna. Zato moramo biti oprezni želimo li nešto proglasiti čudom ili božanskom pojavom ili kako je nešto od Boga, npr. mjesto, osoba, zajednica. Stoga se ideja ili vjerovanje u neku pojavu, tj. njezino ostvarivanje ne može uzeti kao dokaz njene istinitosti. Valja razlikovati istinu vjere od vjere u istinu. U prvom slučaju bitno je dokazati, u drugom uvjeriti. Jaka vjera ne mora biti istinita vjera! Neistinito se ne smije brkati s besmislenim i istinito sa smislenim. To je jako važno!

Zaključio bih ovaj kratki osvrt riječima: „...Istinitost ideje (ili vjerovanja) nije dovoljan uvjet kako bi se ideja (vjerovanje) prihvatila, kao što neistinitost ideje (vjerovanja) nije nikakva prepreka da je ljudi prihvate, slijede i žive...” (prof. dr. sc. Đuro Šušnjić).

Poštovani, svoja pitanja možete poslati na e-poštu: stipic-nebojsa@gmail.com, kao i na Facebook profil Nebojša Stipić

Neuspjeh

Neuspjeh je kao zrcalo – u svome neuspjehu zapravo vidim svoju stvarnu sliku, vidim istinu o sebi, kakav sam doista. U neuspjehu se zapravo raspršuje iluzija koju sam dosad imao o sebi. Obično mislimo o sebi jako pozitivno, da smo lijepi, pametni, sposobni – ego nam je izričito jak. Neuspjeh mi pomaže otkriti skrivene probleme i motive koje nosim u sebi. I upravo u tom smislu možemo neuspjeh shvatiti kao blagoslov, kao Božju intervenciju. Bog intervenira, ulazi u moj život, uzima me u svoje ruke i pravi reda. Raspršuje moje iluzije. A iluzija jest da umišljam kako sam dobar, milosrdan i pobožan, kako je sve u redu sa mnom, kako uspijevam u životu. Neizbježno ću morati doživljavati neuspjehe sve dok ne priznam kako sam slab, kako sam stvorenje, kako sam ovisan o svome Stvoritelju. Zreo čovjek u duhovnome smislu mora sebe poznavati bez iluzija. Jer da znam o sebi istinu, da znam kako nisam savršen – ne bih doživio neuspjeh. Doživljaj neuspjeha izvire iz oholosti – kada više umišljam o sebi nego što jesam. Ponizan je čovjek svjestan svoje slabosti. A ako i postigne nešto, svjestan je da to nije postigao sam ni iz svojih snaga – svjestan je dara, milosti, podarenosti. Neuspjesi me ponižavaju i okreću me, usmjeravaju prema Bogu. Neuspjesi mi mogu povećati povjerenje u Boga. Neuspjesi me mogu dodirnuti, okrenuti i pokrenuti, otvoriti prema milostima, pomoći mi da sebi postavljam egzistencijalna pitanja. U tom smislu od neuspjeha se ne treba bojati. Iako oni mogu biti bolni – ali mogu biti početak nečeg boljega i kvalitetnijega.

Nije neuspjeh ako se situacije ne događaju u mome životu kako sam to zamislio. To je kao da bih odlučio da od života prihvaćam samo plave balone. A život mi šalje tisuću balona raznih boja – ali ja čekam i uzimam samo plave. I na kraju doživim neuspjeh jer sam od tisuću balona samo nekoliko plavih pokupio. Život jednostavno moram promatrati iz raznih perspektiva. Često uviđam da ono što sam doživio kao neuspjeh jest samo nijansa, samo neka nevažna stvar, samo sitnica. Da to zapravo uopće nije katastrofalno. Da svijet oko mene još uvijek postoji – pa čak i ja dalje postojim. Inače nikoga ne bi trebalo zaštititi od neuspjeha, pa ni

svoju djecu. Štoviše, trebali bi im dopustiti da dožive i iskuse neuspjehe. Neuspjesi će im pomoći da oblikuju zdravu samosvijest o sebi. Pomoću neuspjeha čovjek savladava razne tehnike preživljavanja, tehnike rješavanja problema.

Stječe se izdržljivost. Naravno, samo ako će svoje neuspjehe doživljavati u Bogu.

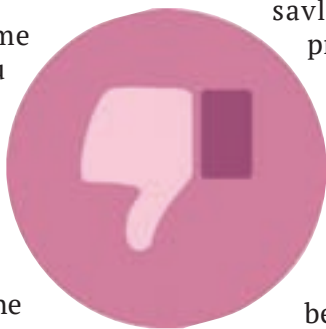
Bez Boga neuspjesi nemaju smisla. Bez Boga neuspjesi su tužna stvarnost. Upravo Bog daje neuspjehu smisao, On nam daje svjetlost u mraku, On nam daje nade u beznađu. Naravno, neuspjesi nas mogu i motivirati. Najveći ljudi nisu bili pošteđeni neuspjeha, ali oni su znali napraviti od njih

stepenice prema gore. Neuspjesi su ih izgrađivali. Neuspjesi nas mogu

potaknuti na rad – da se još više dajemo, mijenjamo, sazrijevamo.

Neuspjesi u Božjim rukama imaju moć da nas promijene, oplemenjuju, usavrše. Ne trebamo tražiti neuspjehe, oni će doći sami od sebe – ali ako dođu onda ih moramo iskoristiti, smislom, moramo ih iskoristiti, zahatati. Neuspjesi nam nisu neprijatelji, nego prijatelji. Naš svijet i mi sami jesmo orijentirani prema uspjesima.

Danas mi kršćani umjesto da molimo Boga za neke milosti kao što su poniznost, milosrđe, nesebičnost ili da dođe Njegovo kraljevstvo i da mu služimo, da znamo ostati Njegovi i u napastima, i kada nas ponižavaju, i kada su nepravedni prema nama, molimo za uspjeh u svome životu. Naše molitve usmjerene su na uspjeh i blagostanje. Ali Bog nam nikad nije obećao da će Njegovi nasljedovateli imati sva blagostanja koje pozele. Naprotiv, Isus nam je govorio o patnji i o križu. Mi želimo neko kršćanstvo bez neuspjeha. Ali zaboravljamo da je naš Bog gledajući svjetovnim očima, zapravo Bog neuspjeha. Naš Bog u štali, u siromašnoj obitelji, radio je sa svojim rukama. Počeo je propovijedati kao prosjak, u zaseocima, bez oslonca za glavu, znao je za oskudijevanje, glad i život u tuđini. A na kraju je umro izopćen, izdan, izvan gradskih zidina. U očima svijeta nenasilnost, služenje, samopožrtvovanje jesu neuspjesi. A nama su to temelji – temelji Božjega kraljevstva, dubina evanđelja, radosna vijest. Uspjeh je relativan pojam. Ono što svijet smatra neuspjehom to je za nas prag raja. Nama nije neuspjeh davati se i žrtvovati se za druge. Da jedna obitelj prihvaća i 6. ili 7. dijete, da jedna majka ne ostvari karijeru, možda je u očima svijeta neuspjeh, ali nama je čast i radost. Ono što se često smatra neuspjehom, to je zapravo Božja mudrost, milost, slava i uskrsnuće.

Neuspjesi
me ponižavaju i okreću
me, usmjeravaju prema Bogu.
Neuspjesi mi mogu povećati povjerenje u Boga. Neuspjesi me mogu dodirnuti, okrenuti i pokrenuti, otvoriti prema milostima, pomoći mi da sebi postavljam egzistencijalna pitanja. /.../ Bez Boga neuspjesi nemaju smisla. Bez Boga neuspjesi su tužna stvarnost. Upravo Bog daje neuspjehu smisao, On nam daje svjetlost u mraku, On nam daje nade u beznađu

Čuvate li svoje unutarnje dijete?

Blagdan koji je pred nama uvijek mi usmjerava pozornost na dijete koje je promijenilo svijet. Mali Isus, čije rođenje obilježavamo kao kršćani, otvarajući se za novu nadu i istinu u sebi, može nam ovih blagdanskih dana poslužiti i kao kontakt sa svojim unutarnjim djetetom.

UNUTARNJE DIJETE – NESVJESNI DIO OSOBE

To je dio ličnosti, neiscrpni i često nesvjesni dio nas u kome su uskladištena naša ranija sjećanja, emocije, tjelesne senzacije i sve ono što nas je dovelo u točku života u kojoj smo trenutačno. Rane, traume, ali i lijepa sjećanja odražavaju se na nas danas, utječu na naše odluke, prijateljstva, partnerstva, posao, obitelj. To unutarnje dijete bilo je izloženo primarnim iskustvima kroz koja smo saznawali, u početku manje svjesno, kakav je svijet, drugi ljudi oko nas, pa i mi sami.

Svi smo bili akteri nekih događaja u prošlosti, ali osim toga nešto važniji bit će naš doživljaj nekog događaja. On je taj koji je definirao naša prva značenja koja smo dali određenim događajima, epizodama i dijelovima svog proživljenog života. Do sedme godine djeca su u fazi egocentrizma, tj. dijete nema sposobnost sagledavati stvari iz drugog kuta, osim iz vlastitog. U prevladavanju toga pomoći će mu odrasli, prije svega roditelji i skrbnici, a onda i kontakti i odnosi s drugima, socijalizacija uopće, uz koju se učimo bivati u kolektivu s drugima. Dijete tek tada uči staviti se u „tuđe cipele“ i to razvija kako sazrijeva.

DOGAĐAJI I DOŽIVLJAJI DJETETA

Mnoge odrasle osobe danas govore kako su se osjećale kada su bile male. Npr. „mama je bila prisutna fizički, ali bila je i stalno zabrinuta... pa sam mislio da je nešto do mene. Da nisam dobar ili da joj smetam ili da nešto nije u redu sa mnom...“. Dijete nemajući širu perspektivu, personalizira doživljaje, i kasnije, ili odmah zatim kada se nađe u sličnim situacijama koje se ponavljaju, nastaviti će s nekom vrstom ponavljajućeg unutarnjeg govora. Govorit će sebi da nešto nije u redu, neće imati jasan odgovor na sada i ovdje i zato će najvjerojatnije zaključivati u skladu s onim prvim (npr. traumatičnim) događajem.

PRIJENOS DOŽIVLJAJA

Zašto je to važno? Zato što osoba koja kada poraste, a ostala je s određenim „kontingentom“ sadržaja u svom unutarnjem djetetu, može doći u situaciju da kada živi miran život, u kome se npr. njen ili njegov partner priprema nekamo izaći, bilo na posao bilo

nekuda drugo, može tu istu priču početi prenositi s mame na partnera, uvjeravajući sebe da nije dovoljno vrijedna i da nije dovoljno adekvatna i da je zato partner ne voli. Dakle, naše unutarnje dijete ponovno se pokrenulo, donoseći nam zaključke i tumačenja koje smo imali na kronološki mnogo mlađoj dobi. Priče koje osoba sebi ponavlja nadalje, utječu na njena uvjerenja koja se iznova i iznova ponavljaju ne samo u odnosu na mamu (koja je npr. bivala uznemirena), već i na sve druge ljude, kolege, prijatelje, partnera.

Važno je postati svjestan tog mehanizma, tj. svog unutarnjeg djeteta. Što sebi tada kažemo, govorimo, vjerujemo? I kakvu reakciju imamo onda? Osobito kada burnije reagiramo. Zato je važno primijetiti, kada se budi to naše unutarnje dijete, u kojim situacijama i kako reagiramo tada?

PRIJENOS I NAČIN REAGIRANJA KROZ OBRAMBENE STRATEGIJE

Dakle, kada bismo se vratili na primjer partnera koji izlazi, a u drugoj osobi (u ovisnosti o iskustvu njenog unutarnjeg djeteta), imat ćemo možda impulzivno reagiranje, netko drugi će se svađati, vikati, ucjenjivati... Netko treći će se povlačiti, ignorirati ili imati kažnjavajuću šutnju prema partneru.

Sve su to podignute obrambene strategije unutar-njeg djeteta osobe, kojih nije svjesna, dok ne shvati da treba nešto promijeniti. Promijeniti samo reakciju nije dovoljno. Mora se napraviti „dublji zahvat“, tj. mora se tretirati unutarnje dijete osobe s kojim se mi kao terapeuti često srećemo. To je upravo ranjeni dio nečijeg postojanja, koji traži izlaz u nešto drugo, nešto bolje i zdravije.

IZ NESVJESNOG U SVJESNO

Osvješćivanje tih mehanizama pomaže razumjeti da to nismo mi u cijelosti, već jedan dio nas koji traži iscjeljenje, dio koji se fragmentirao i koji nas možda uvijek iznenadi reakcijom. To je kada osoba kaže „ne znam što mi je bilo...“. Za početak, osoba se ne treba identificirati sa svojim neadekvatnim reakcijama i ponašanjima, već ih postati svjesna, gledati sa strane i polako razumjeti da postoji novi izbor za takva reagiranja. To je vježba, terapijska praksa, primjena intervencija, u kojima postavimo svjesni dijelova života u kojima želimo promjenu. Ovih dana možemo svaki ranjeni dio nas donijeti pred malog Isusa i zamoliti Ga za iscjeljenje na način da ono što smo osvijestili kao slabost, uvijek uz Njegovu milost možemo iscijeliti i učiniti funkcionalnim.

Svetci su draga svjetla u tami svijeta

Adventski vijenac krasi svijeće. I naša božićna *grana* bit će ukrašena svjetiljkama. Božićni stol osvijetljen je svjetlom svijeća. Naše su ulice pred Božić također pune svjetiljaka. Papa Franjo kaže da su sveti svjetiljke koje rasvjetljuju tamne strane ovoga svijeta. O takvim svjetiljkama Papa je govorio kada je 13. listopada 2022. godine proglasio pet novih svetaca Katoličke Crkve.

Na Trgu svetoga Petra u Rimu, 13. listopada 2022., papa Franjo proglasio je svetima engleskog kardinala blaženog Johna Henryja Newmana, talijansku redovnicu Giuseppinu Vannini, indijsku redovnicu Mariju Tereziju Chiramel Mankidyan, brazilsku redovnicu Dulce Lopes Pontes i švicarsku franjevačku trećorednicu Margueritu Bays. Tada je Papa rekao da su novi sveti draga svjetla u tami svijeta. Oni su prošli molitvu, napredak i zahvalnost – te tri postaje vjerničkog puta. Molitva je lijek srca. A na put vjere uključujemo se zajedno s braćom. Brinemo se za braću, ali za one koji su daleko. I tih pet novih svetaca prošlo je put vjere uz teške kušnje. Život su posvetili molitvi i pomoći onima koje su drugi ostavili. To je put njihove životne svetosti. Papu su nadahnuli stihovi svetoga kardinala Newmana, gdje se obraća Bogu riječima: „Bože, drago Svjetlo, vodi me kroz tamu koja me okružuje”. Papa moli Boga da i mi budemo draga svjetla, da svjedočimo svijetleći u tami svijeta.

Papa je podsjetio na deset gubavaca koji zbog svoje zarazne bolesti nisu mogli prići Isusu, već izdaleka vičući mole da im pomogne. Bog uslišava molitve usamljenih i isključenih ljudi. Bog nikoga ne isključuje. Svakome je potrebno ozdravljenje. Želimo ozdraviti od svojih strahova, nepovjerenja, grijeha čiji smo robovi. Ovisnici smo o novcu, televiziji, mobilnom telefonu. Ovisnici smo i o mišljenju drugih ljudi. Bog oslobađa i ozdravlja naše srce kada mu moleći se govorimo: „Gospodine, ja vjerujem da me možeš ozdraviti. Isuse, ozdravi me od svoje zatvorenosti. Oslobodi me od zloga i od straha.”

MOLITVA OTVARA VRATA VJERE I LIJEČI SRCE

Sveti Luka spominje deset gubavaca koji su prvi spomenuli Isusovo ime moleći Isusa za pomoć. Isusovu će pomoć zatražiti i jedan slijepac, ali i s Isusom raspeti zločinac. Ljudi zazivaju Isusovo ime kad su u potrebi. To znači da Bog spašava. Ti ljudi zazivaju Božju pomoć tako što Ga mole nazivajući Ga osobnim imenom. Kad koga zovemo njegovim imenom, to je znak da smo mu bliski. To se sviđa i Gospodinu. Kad Gospodina zovemo Njegovim imenom, onda raste naša vjera. S povjerenjem, otvorenim srcem i pouzdanjem iznosimo pred Isusa svoje potrebe i ne skrivamo pred Njim svoju bijedu. S pouzdanjem svaki dan zazivamo Isusovo ime, jer Bog spašava. I kada samo ponavljamo Njegovo ime – i to je molitva. Zazivajući Isusovo ime, gubavci, slijepac i razapeti zločinac postaju vjernici. Otkrivaju svoje vjerničko srce. Zaista molitva otvara vrata vjere, molitva je lijek srca.

VJERA TRAŽI NAPREDAK

Lukin evanđeoski odlomak naglašava pokret. Gubavce Isus nije izliječio dok su stajali pred Njim, već *dok su bili na putu očistili su se od svoje bolesti*. Očistili su se dok su uzlazili u Jeruzalem, dok su bili na putu koji je vodio prema gore. I mi se čistimo dok smo na životnom putu. I taj naš put vodi prema gore, jer vodi u visinu. Vjera traži napredak i da iziđemo iz svoje zatvorenosti. Vjera čini čudesu kada napustimo svoje sigurnosti. Vjera čini čudesu kad napustimo sigurnost svoje mirne luke, sigurnost svojih ugodnih gnijezda. Vjera raste kad obdarujemo druge. Naša će vjera napredovati, ako se oborujemo pouzdanjem u Boga. U vjeri napredujemo ponizno i konkretno koračajući. U vjeri ćemo napredovati zazivajući Isusovo ime, pokazujući poniznu i konkretnu vjeru ljubavlju, svakidašnjom strpljivošću. Iskoristimo dane došašća i Božića da se tako približimo Bogu.

Govori vam sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

Liturgijski Gospodnji blagdani i svetkovine u duhovnosti sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića, karmelićanina (5)

Nato Pilat uđe opet u dvor, pozove Isusa i upita ga: „Ti li si židovski kralj?“... Isus odgovori: „Ti kažeš: ja sam kralj!“ (Iv 18,33.37)

SVETKOVINA ISUSA KRISTA KRALJA. U svojim propovijedima i zapisima, o. Gerard u svetkovini Isusa Krista Kralja promatra osobu Isusa Kralja u službi ljubavi. Njegovo kraljevstvo nije ništa drugo nego darovanje ljubavi i služenje drugima. Isus pred Pilatovim sudištem ne odbija kraljevsko dostojanstvo i objašnjava njegov sadržaj. Isus je kralj na ovome svijetu, sada i u vijeke. Njegovo se kraljevstvo ne brani silom, jer bi se Njegove sluge borile za Njega. Potpuno nemoćan priznaje se kraljem, u slavi svoga Oca. Vlast Njegova vlast je vječna, koja nikada neće proći. Evanđelja nam predstavljaju Isusa u pojedinim Njegovim očitovanjima učenicima u slavi svoga Oca. Na gori Taboru Isus se pokazuje učenicima u svojoj slavi. Na Uskrs otkriva da je gospodar života i smrti. Na dan Uzašašća na nebo, učenici Ga gledaju kako odlazi Ocu i sjede s desne Očeve. Otac Gerard ističe da se Isusovo kraljevstvo pokazuje u skromnosti i trpljenju po kojem postiže puninu svoje veličine i slave. Započinje u patnji ljubavi sve do smrti na križu, da bi zasjalo u svjetlu Istine, a Istina se otkriva u ljubavi: *Kao što sam ja ljubio vas, tako i vi ljubite jedni druge*. Zapisuje: „Važna istina: kraljevstvo Isusa nije od ovoga svijeta, jer je priprava za nebesko“ (*Theologia pastoralis*, 003043). Isus na križu izgovara molitvu Ocu za one koji Ga razapinju i obećava spasenje raskajanom razbojniku. Ne odgovara na pogrde. On ljubi do kraja. „Kraljevstvo Isusa nije od ovoga svijeta, zato je bolje na ovome svijetu robovati, nego vladati“ (Isto, 003411). Isus Krist Kralj usmjerava naš pogled i nadu prema Njegovu drugom dolasku koji predstavlja odgovor na pitanje – je li uzaludno polagati svoju nadu u Boga koji trpi i koji umire iz ljubavi? Nije uzaludno. „Ako Isus kraljuje u meni, svakom sam prijatelj, sluga, svakog vodim u nebesko kraljevstvo. Svaki trenutak pazim da Isusa željmu ispunim“ (Isto).

U poniznosti srca slijedimo Isusa Krista Kralja, koji svezan, osuđen na smrt svjedoči za Istinu. Pođimo za Njim koji nas neće zarobiti, koji nije došao da Mu ljudi služe, nego da život svoj položi za njih. „Isus će biti naš kralj, ako će sebičnosti biti

kraj“ (Isto, 002903). Pravi učenik Kristov treba, poput Isusa, upoznati i vršiti volju Božju. Da bi se razabrala volja Božja, nije dovoljno poznavati Božje zapovijedi, treba prionuti uz osobu Isusa Krista, a to će moći samo po Duhu Svetom što ga Isus daje. „Kraljevstvo Isusa Krista u nama je dokle god nam dobra volja. Taj Kralj zavređuje da mu svatko ugoditi. Gdje je dobra volja, tamo Isus upravlja. Koga Isus upravlja, nikoga ne dira, svakome se pokorava, dok Isus dozvoljava“ (*Biser mišljenja*, 004340). Volja Božja traži od nas svetost, zahvaljivanje i strpljivost. Tada se ostvaruje zajedništvo volja, slaganje milosti i slobode. „Tko nema križa ni patnje, nema s Isusom pratnje, nije Njegov učenik. Veliko je zlo, kada tko hoće po svojoj volji služiti Bogu, to nije drugo, nego protivno Bogu“ (Isto, 004526). Ne samo da Kristov učenik mora umrijeti samome sebi, životni križ što ga nosi znak je da umire sebi i svijetu, da prihvaća stanje progonjenoga kome će možda i život oduzeti. „Kraljevstvo se Božje može rušiti u pojedinima, ali ne u dobrima. Tko po evanđelju živi, u kraljevstvu Božjem živi, makar se država srušila u kojoj živi“ (Isto, 004519). Sada je navala na kraljevstvo Božje (usp. Mt 11, 12). Ljudi hoće spriječiti da kraljevstvo Božje zrači uslijed evanđeoskog naviještanja. No neće se moći srušiti to kraljevstvo u onim vjernima koji idu za Isusom i kada su progonjeni i napadani. Isusov ulazak u slavu nakon uskrsnuća pokazat će kako je vrijedno naše svjedočenje evanđelja u svim fazama našeg ljudskog života. Kraljevstvo Božje najviši je dar Božji, vrednota koju treba steći po cijenu svega što se posjeduje. Za dobivanje toga kraljevstva treba ispuniti uvjete, to je stav siromaha, stav djeteta, traženje kraljevstva i njegove pravednosti, podnošenje progonstva, vršenje Božje volje i bratska ljubav. Sve to traži se od onoga koji hoće ući u kraljevstvo nebesko i primiti ga u baštinu. Mnogi su pozvani, ali malo je odabranih za to kraljevstvo. Najprije se traži obraćenje (usp. Mt 18,3), novo rođenje bez kojega se ne može vidjeti kraljevstvo Božje (usp. Iv 3, 3). Kraljevstvo Božje dogoditi će se na koncu svijeta u svoj svojoj punini, poručuje sluga Božji o. Gerard.

(nastavlja se)

Na Isusovoj slami

Dragi čitatelji *Zvonika* i naše obiteljske stranice, želimo vam radostan i blagoslovljen Božić! Često se može čuti kako je Božić obiteljski blagdan, pa je ta fraza već pomalo „izlizana”. Možda to zvuči još banalnije kada se suočimo sa svojim slabostima koje obično izađu na vidjelo baš kada je obitelj na okupu, kada bi sve trebalo biti idilično. Možda možemo primijetiti da mnogi oko nas zapravo ne vole te blagdane jer ih oni suočavaju s istinom da mi sami i naša obitelj imamo mnogo mana, poteškoća, nečeg čega se sramimo ili bismo voljeli da bude drugačije, a opet je svake godine isto. Ako nas i ovaj Božić salijeću takvi osjećaji i misli, ne bojmo se. Možda je to prilika da ih pogledamo i otkrijemo što nas to toliko žulja, poput one slame u jasicama. Možda nas baš taj „žulj” može povezati s malim Isusom. Vjerojatno mnoge obitelji ovaj Božić posebno „žuljaju” poskupljenja i siromaštvo. I taj nas „žulj” može povezati s malim Isusom jer Ga je iskusio od rođenja. Ako nam je On do sad izgledao samo kao slatka figurica i dražestan lik, možemo Mu ovaj Božić prići i prigrliti Ga kao stvarno Dijete. I onda mu donijeti stvarne nas, svoju obitelj takvu kakva jest. Takve nas On ljubi i među takve je došao. Sada je prilika da Ga primimo, neka On ne bude samo gost u našoj obitelji nego neka se u njoj

nastani i preobražava nas svojom prisutnošću!

To vam ovaj Božić žele **Petar, Ana, Šimun i Marija Gaković!**

ZA OBITELJSKIM STOLOM

Hrana zauzima važan dio našeg života pa tako i obiteljskih navika. Ona je jedna od konstantnih postavki u našim kućama – od pripremanja, nabave, posluženja do okupljanja. Ugodan miris hrane daje posebnu toplinu domu. Svaka obitelj ima svoja omiljena jela, ona koja se tradicionalno pripremaju ili jela za obične i svečanije dane. Neka nas hrana može podsjetiti na baku koja ju je uvijek pripremala pa će to jelo u obitelji imati posebnu slast. Mnogi se recepti prenose s generacije na generaciju, poput dragocjenog obiteljskog nasljeđa. Jasno nam je da ovdje hrana nema ulogu samo zasititi nas nego nas i povezati. Onaj koji priprema hranu za druge može služiti na najkonkretniji način i tako pokazati svoju ljubav i brigu za obitelj.

Iako su užurbani tempo života i brza hrana ostavili traga i na navike objedovanja, sve više vidimo vrijednost zajedničkog objeda i brižno pripremljenog jela. Iako takvi trenutci postaju rjeđi u našim obiteljima, vrijedno

„Znaj da se i kad si u kuhinji naš Gospodin kreće među loncima i tavama.”
sv. Terezija Avilska

je potruditi se oko njih i dati im na značaju. Pa čak i kada možda ne možemo svi ručati za istim stolom i u isto vrijeme, pripremiti ukusnu užinu ili obrok za one koji će biti na poslu ili školi može biti znak zajedništva, a hrana od kuće zdravija je i ukusnija od one iz kantine ili pekarnice.

U jednoj staroj humorističnoj seriji tematiziraju se promjene u modernom načinu života. U jednoj epizodi u reklami za novu restoran brze hrane spominje se kako obitelj nema više vremena za zajedničku večeru, a restoran brze hrane može biti novo mjesto okupljanja obitelji. Ta epizoda završava tako da zapravo kolege iz restorana večeraju za „novim obiteljskim stolom“. Taj prizor implicira da zapravo udaljavanje od stola kod kuće znači i udaljavanje od obitelji.

Zanimljiv je pokret *Slow food* (Spora hrana) nastao kao reakcija na širenje brze hrane svijetom. On propagira kulturu uživanja u hrani, male i raznovrsne obroke, zdrave i domaće sastojke, kao i pravedno plaćanje proizvođačima. Dok taj pokret uglavnom prevladava u ugostiteljstvu i povezuje domaće proizvođače, u obiteljima možemo prepoznati i njegovati takav pogled na hranu i objede. Posebnu vrijednost i draž ima ono što smo sami uzgojili i pripremili. Poneki poslovi u vrtu mogu zbližiti obitelj i tijekom rada, a za stolom za tu hranu svatko je još zahvalniji. Kada postavimo na stol ono što je domaće, hranu u koju smo uložili svoje vrijeme i trud, ona osim tijela, hrani i naše zajedništvo.

DAN GOSPODNJI

Petar je imao priliku povremeno putovati zbog posla, a ta su putovanja znala obuhvatiti i vikend, tj. nedjelju. Takve nedjelje kada nismo mogli biti zajedno na svetoj misi, ali ni za obiteljskim stolom, još su više pokazale kako nam je značajno biti zajedno na dan Gospodnji. Nedjelja nakon povratka uvijek odiše posebnom radošću i zahvalnošću. Ponekad još više cijenimo

ono što imamo i što nam se čini uobičajenim kada nam to počne nedostajati. Isto je tako s hranom kad postimo.

Gospodin je dajući nam glad za hranom, također dao priliku da se žrtvujemo jedni za druge i za Boga te da discipliniramo svoje apetite. Svjesna svoje naravi, liturgijska godina obiluje razdobljima posta i blagdana. Da bismo blagovali, moramo poznavati i žrtvu; zapravo, tek u žrtvi razumijemo što je gozba zapravo. Naši životi mogu sadržavati ritam koji se ponavlja u određenom vremenu. Kao što bi bilo pogrešno svetkovati na Veliki petak, tako bi bilo nedolično postiti na Uskrs. Taj je ritam podsjetnik kako na potrebu da budemo ispunjeni, tako i na potrebu da ojačamo svoju odlučnost i volju dok se odričemo hrane kako bismo ponajprije čeznuli za gozбом kojoj nema kraja.

Sigurno nije nikakva slučajnost što je Otac htio da se Njegov Sin rodi u Betlehemu, što na hebrejskom znači „Kuća kruha“, ili da Njegovo tijelo bude položeno u jasje, mjesto za hranjenje. Želio je ostati tjelesno prisutan među nama, hraneći nas euharistijom. To je besplatan dar koji će nas učiniti i slobodnima. Ta želja za hranom koju tako često osjećamo upravo je mjesto gdje On dolazi da s nama bude najintimniji. Naša glad stalni je podsjetnik da iako se naše potrebe i traženja mogu privremeno zadovoljiti dobrima na zemlji, postoji mnogo dublja čežnja koja se može zadovoljiti samo zajedništvom s Gospodinom, prisutnim u euharistiji.

Često smo se u pripremama za Božić podsjećali kako sve vanjsko treba biti sporedno, pa tako i hrana. Ipak, kada je već ovih blagdana pripremamo s većom pozornosti, možemo to učiniti s posebnom sviješću da sve to činimo u ljubavi za svoju obitelj i sve koje ćemo ugostiti. Možemo i dok sve pripremamo već moliti i blagoslivljati trenutke objedovanja i sjedenja za stolom, da nam oni budu izvor zajedništva i osnaže našu ljubav, bliskost i razumijevanje. Tada i naši rutinski poslovi imaju dublji smisao i vraćaju nas bliže Gospodinu i jedni drugima.

Novi početak

Dragi čitatelji rubrike mladih, zovem se Tereziya Sekereš i od ovoga broja *Zvonika* bit ću nova urednica stranica mladih. Pohađam Gimnaziju „Svetozar Marković” i drugi sam razred općeg smjera. Četvrto sam dijete u svojoj obitelji kojoj sam jako zahvalna na tome što su me naučili moliti i postavili temelje vjere. Također, animatorica sam Subotičkog oratorija koji me je naučio mnogo i u kojem sam doživjela neke od najljepših trenutaka života. Trudim se, i pored mojih strahova, isprobati nove stvari i tako graditi sebe. Nadam se da će taj novi početak biti plodonosan i da ću uspjeti u tom, za mene

novom iskustvu. Nakon svakog kraja dolazi početak nečeg novog, a iako se ponekad bojimo budućnosti, možemo biti sigurni i nikad ne smijemo zaboraviti da kroz budućnost nikad nećemo hodati sami i da će Bog biti uvijek s nama. Tijekom ovog adventa i zornica primijetila sam kako je lakše hodati i prihvatiti budućnost kada sam svaki dan započinjala misom i jutarnjom molitvom. Smatram da je novo i konkretno odlučivanje jako važno pa je moja odluka nakon ovog adventa ostati ustrajna i postojana u jutarnjim molitvama. Potičem i sve vas da postavite svoje molitvene ciljeve i odluke.

Meditacija o Božiću

Meditirajući o božićnom otajstvu, teolog B. Forte pokušao je sebi predočiti što su mogli osjećati i misliti glavni likovi u događaju Kristova rođenja. Kako je mogao izgledati njihov nutarnji svijet? Dakako, taj je zamišljeni scenarij samo podloga za izricanje kršćanske poruke, a istodobno i poziv svima da se duhom i srcem unesu u otajstvo.

Dijete je otvorilo oči, budeći se iz duboka sna. Pred Njim se otvorila scena svijeta u koji je upravo stupilo. Prvo što Mu je upalo u oči bilo je prelijepo lice jedne žene, koje bijaše tako lijepo da ga više nikada neće zaboraviti. Lice je bilo ozareno sretnim i nježnim, a istodobno i pomalo zamišljenim osmijehom: osmijehom majke koja je rodila čedo i već brižno smišlja kako Mu prve trenutke učiniti ugodnim i lijepim. Dijete je odmah prepoznalo da je to lice Njegove majke, iako ga nikada prije nije vidjelo. Osjeti kako Ga preplavljuje nježnost i pozornost njezinih očiju, ispunjenih beskrajnom ljubavlju. To Ga podsjeti na iskustvo jednoga iskonskog pogleda koji ga je oduvijek promatrao i ljubio. Ali ne bijaše to sada pogled božanskoga Ti, nego ljudski pogled, pogled žene koji Ga je ispunjavao slatkoćom i srećom.

Pomisli: lijepo je biti čovjek, ako biti čovjek znači imati majku. Majka te gleda kao nitko drugi na svijetu. Jedincat je njezin pogled, neusporediv, beskrajno dragocjen: čita tvoje srce, prodire duboko u te, miluje te, ulazi ti u dušu, ne možeš ništa sakriti pred njim. I kada

ti je najteže u životu, taj te pogled tješi i liječi. Vraća ti nadu i razbija životne tmine. Kolika je snaga i moć u tome pogledu, jer je jednostavno pogled ljubavi i samo pogled ljubavi ruši zidove, odgoni zlo, priziva blagoslov i mir.

Nije slučajno – pomisli dijete Isus – što se u jeziku Njegova naroda, naroda izabranja i saveza, božansku ljubav nazivalo riječju *rachamim*, što znači *majčino krilo*. Ništa ne može točnije i dublje izraziti čistu besplatnost i nezasluženu vječnu ljubavi! Čime čovjek može uzvratiti čistoj ljubavi majke koja ga je nosila devet mjeseci u sebi, živjela za nj svaki tren, trpjela i gutala suze, čekajući samo jedno: da plod njezine ljubavi ugleda svjetlo svijeta? Ničim osim također ljubavlju, ali ona uvijek zaostaje za onom majčinskom. Majčinsku ljubav ništa ne može nadoknaditi, zamijeniti ili nadvisiti. Stoga je Bog majka; On ljubi majčinski i još nepredodivo snažnije i dublje od zemaljskih majka, jer je neograničen.

U Isusovu djetinjem srcu ta spoznaja bijaše posve čista i jasna, poput svjetla koje će zauvijek obasjati Njegove riječi i djela, sve Njegove dane. Nasmiješi se majci, a ona uzvratiti smiješkom, još dubljim i širim nego prije. Dijete pomisli: ako je to osmijeh svih majka svijeta, divno je biti dijete. Nezamisliva je milost majčinstva, prihvaćena u ljubavi i radi ljubavi; nezamisliva je milost biti dijete majke koja tako prihvaća svoje majčinstvo. Koliko radosti ono pruža i onda – pogotovo onda – kada je ta radost plaćena cijenom tolikih odricanja i žrtava.

Ali veo tuge i bola zastrije načas lice božanskoga djeteta. Pomisli na tolike majke u svijetu koje nisu znale ili nisu htjele biti prave majke, premda im je Bog-Majka dao milost da to budu. Strašno je biti nemajka, majka-ubojica vlastitoga ploda, dijela same sebe, uskratiti se davanja života. Pomisli i na gorke boli tolikih majka čija je ljubav pogažena i prezrena. Na one koje su vlastita djeca zanemarila, razočarala, napustila. Vidje ih u duhu: bolne, satrvane i napuštene, ali one i dalje ljube, strpljivo i bezuvjetno. Čekaju. Mole. Božansko dijete osjeti veliko divljenje prema njima. Vidje toliko mnoštvo poniženih i iskorištenih žena, povrijeđenih i odbačenih, uporabljenih i zlouporabljenih, žrtava ljudskoga nasilja i bešćutnosti.

Posve je sigurno: Vječni Ga Otac šalje u ljudsko tijelo da bi mogao na se natovariti sve grijeha ljudi što su ih počinili protiv ljubavi, protiv svojih majka, žena, sestara. Osjeti Isus koliko je teška ta krivnja, taj teret, samo taj teret, a gdje su drugi grijesi ... Tako je bolan i mučan taj teški teret ... No njezin osmijeh, koji odražavaše misli svjetla i ljubavi njezina srca, ponovno Mu vrati mir. Da, pomisli Isus, divne su te velike žene i majke, još ću ih mnoge susresti na svome životnom putu. Svima ću im darovati raj, najprije njima ... Jer unatoč zlu koje pustoši zemlju, neredu koji ono stvara na svim razinama života, u srcima ljudskih sinova ipak ima barem zrnice dobra, a to zrnice oni duguju osmijehu ljubavi svojih majka.

Okrene pogled dijete Isus i uoči čovjeka sa štapom u ruci. Taj čovjek, Josip, bijaše pravedan. To se vidjelo u dubini njegovih očiju koje su zadivljeno promatrale svoje dijete, koje nije bilo njegovo. To je čovjek koji vjerovao u nemoguću mogućnost Božje ljubavi. Jedan od onih, malobrojnih, koji ostavljaju svoj već zacrtani put i preuzimaju Božji put, tako težak, neshvatljiv i nedokučiv. Što bi bilo da Josip nije vjerovao? Što bi bilo da je po svaku cijenu htio – što je sve ljudski – imati svoje dijete, posve i samo njegovo? Dijete Isus protrne. Da se Josip uskratio zadaći koju mu je Bog namijenio, Njegovu bi majku kamenovali zbog preljuba. Njezino bi divno, djevičansko tijelo bilo zasuto kamenjem, uz poruge i kletve. Ne! Hvala Bogu da je Josip povjerovao, pomisli Isus s olakšanjem. Velik je to čovjek vjere. I tako je nježan, pažljiv i uslužan. Odgovoran, brižan, ponizan. Kolikih bi boli i muka bila pošteđena zemlja kada bi bilo više takvih svetih muškaraca.

Isus osjeti kako Mu je ugodno ležati na tvrdoj slami pod brižnim pogledom toga snažna, a istodobno nježna čovjeka. Pravednost je velika krepost. Biti pravedan znači vjerovati u moć Božje slabosti, u konačnu pobjedu Njegovih naoko slabih i beskorisnih puteva: čovjek ostvaruje puno čovječstvo samo u poniznosti pred Bogom, u jednostavnosti i skromnosti, u čistoći srca. Neće ništa prljavo i nisko ti Božji pravednici, ti Josipi. Koliko će, dok je svijeta, trpjeti takvi ljudi – pomisli Isus. Bit će proganjani i klevetani, nazivani dvoiličnjacima i čistuncima. Neće ih se slušati ni kada budu glasno vikali, jer su savjest svijeta. Svijet koji je ugušio svoju savjest davat će im uvijek samo gorke zalogaje, slat će ih u ludnice i tamnice, da bi imao svoj mir. Ali taj je mir prokletstvo. Lažni mir, kupljeni mir, koji rađa otrovnim plodovima. Jer bez poočima Josipa ne bi bilo ni Njega, božanskoga djeteta! Tako je Bog odredio u svome planu. Bez Njega ne bi bilo nade u bolji svijet. Svijet nastavlja živjeti zahvaljujući ljudima kao što je Josip, pomisli zahvalno Isus. Zbog takvih pravednika Bog još ima milosrđa i strpljenja. Zbog njih još nije podigao ruku, još čeka. Ali dokle? Sve je manje Josipa. Jao nama kada i posljednji Josip napusti pozornicu svijeta. Tko će tada činiti ono nemoguće, ono što je protiv svake nade i svakoga ljudskog očekivanja?

Krist se nije rodio „drugdje” ili „u neko daleko vrijeme”, nego „ovdje i sada”, u toj „svojoj” zemlji i među tim „svojim” narodom. Njegov je pogled upravljen na svakoga čovjeka pojedinačno: pogled je to ljubavi, koji poziva: otvori srce i promijeni se! Ne budi krut i tvrd, čovječe! Ne budi gluh i slijep, kada imaš i uši i oči! Ne budi bez srca, kada imaš srce! Božić nije spomen prošloga, nego poziv današnjici. Danas, sada, ti i ja, svi mi, još smo jednom – možda i posljednji put – prozvani i pozvani: ostaviti se računica i interesa te prigriliti božićni dar ljubavi. Tada će nam se – i samo tada – nasmiješiti istinska životna sreća.

(Prema knjizi „Samoća vjere”, Ivan Ivanda)

Jelena Pinter

Zdrava prehrana

– pojam i značenje –

Radite, ali ne za hranu propadljivu, nego hranu koja ostaje za život vječni: nju će vam dati Sin Čovječji jer Njega Otac – Bog – opečati. (Iv 6,27)

Od stvaranja svijeta pa do danas čovjek i prehrana usko su povezani. Njihov dug i složen odnos prošao je tijekom mnogo faza i promjena. U današnje moderno vrijeme, koje pruža mnoštvo informacija i novih spoznaja, može biti i previše za čovjeka i često se prave vrijednosti znaju izgubiti u svemu tome. Prije svega, što se krije iza pojma prehrane?

Biblija često govori o prehrani. Bog se brine za naše zdravlje. Biblija nam govori da možemo doći Bogu da nas izliječi od bolesti ako slušamo Božje zapovijedi i odredbe (Knjiga Izlaska 15,26; Knjiga Brojeva 7,15). Također, Biblija nas uči da su naša tijela poput hrama i da ih kao takva trebamo održavati u dobroj formi i zdravlju. Naša su tijela jedini stalni dom koji imamo u ovom životu pa je vrlo važno brinuti se o njima. Navedeno je i u Bibliji u Poslanici Efežanima 5,29-30 koliko su nam naša tijela važna.

Prehrana započinje hranom. Prehrana je proces kojim se tijelo hrani pretvarajući hranu u energiju i tjelesna tkiva. Znanost o prehrani bavi se svime što tijelo čini s hranom kako bi nastavilo svoje funkcije. Hrana osigurava esencijalne tvari koje se nazivaju nutrijenti. Tijelo treba te hranjive tvari da bi mu pomoglo u stvaranju energije; rasti, popravljati i održavati svoja tkiva; i kako bi njegovi razni sustavi radili nesmetano.

Pojam prehrane također se može odnositi na kvalitetu nečijeg izbora hrane, odnosno prehrane. Uravnotežena prehrana ona je u kojoj namirnice koje se jedu redovito osiguravaju sve potrebne hranjive tvari u pravim količinama. Uravnotežena prehrana ima mnoge prednosti. Može pomoći ljudima da se osjećaju i izgledaju najbolje što mogu. Također može im pomoći

da ostanu energični i zdravi, kako kratkoročno, tako i poslije u životu.

Naša tijela izgrađena su i napajaju se isključivo onim što jedemo i pijemo. Hrana je izvor sve potrebne energije. Zašto ljudi moraju jesti? Je li to samo zato što smo gladni? To nije sve. Ljudi dobivaju energiju iz hrane. Energija nam je potrebna cijelo vrijeme, dok trčimo, skačemo, pjevamo pa čak i dok spavamo. Svu potrebnu energiju stvaramo jedući. Komponente strukture koje čine ljudsko tijelo, kao što su mišići, organi i kosti,

također se sastoje od hranjivih tvari sadržanih u hrani, što znači da jest. Zbog toga su prehrana i unos hranjivih tvari koje daju energiju i postaju dijelovi naših tjelesnih struktura ključni za održavanje ljudskog života.

Hranjive tvari jesu tvari koje se nalaze u hrani koje pokreću biološku aktivnost, a važne su za ljudsko tijelo. Hranjive tvari koje vaše tijelo treba za poticanje rasta i razvoja te reguliranje tjelesnih procesa mogu

se podijeliti u dvije skupine: makronutrijente i mikronutrijente. Makronutrijenti hranjive su tvari koje vaše tijelo treba u većim količinama, naime ugljikohidrati, bjelancevine i masti. Oni vašem tijelu daju energiju ili kalorije. Mikronutrijenti su nutrijenti koje vaše tijelo treba u manjim količinama, a koji se obično nazivaju vitamini i minerali. Radeći zajedno, i makro i mikronutrijenti daju vašem tijelu ono što mu je potrebno da bude zdravo. Makronutrijenti dijelovi su u hrani koji su vam potrebni za rast i normalno funkcioniranje. Svi makronutrijenti dobivaju se prehranom jer ih tijelo ne može samo proizvesti. Ugljikohidrati, proteini i masti tri su glavna dobavljača hranjivih tvari u vašoj prehrani. Iako oni vašem tijelu daju dragocjenu energiju, svaka od njih ispunjava različite uloge.

Stoga, moja braćo i sestre, budite dobri prema svome tijelu i vaše će tijelo biti dobro prema vama. Bog nam je dao sve alate da bismo mogli živjeti dug i zdrav život u ime našeg Oca, Sina i Svetog Duha. Amen.

Jadnici – Victor Hugo

„Čovjek ima na sebi tijelo koje mu je u isti mah i teret i napast. On ga nosi i pokorava mu se. On treba paziti na njega, usmjeravati ga, zauzdavati ga i ne pokoriti mu se do krajnje nužde. Ako mu se pokori, onda u tome može biti i grijeha, ali takav je grijeh oprostiv. To je doduše pad, ali to je pad na koljena koji može završiti i molitvom.”

O PISCU

Victor Hugo jedan je od najcjenjenijih francuskih pisaca, a bio je i pjesnik, aktivist za ljudska prava, slikar. Njegov odnos prema Katoličkoj Crkvi vrlo je složen i evolucija njegovog odnosa prema Crkvi i vjeri može se vidjeti kroz njegova djela. U mlađim danima bio je pobožan katolik, međutim, tijekom života sve je više i više postajao razočaran Katoličkom Crkvom jer ju je smatrao indiferentnom prema problemima koje su mučile radničku klasu. Njegov cinizam prema Katoličkoj Crkvi najbolje se ogleda u djelu *Zvonar Bogorodičine crkve*. Ipak u zrelijoj dobi zauzima blaži stav prema Crkvi. Tako je njegovo djelo *Jadnici* puno kršćanskih poruka, priča o istinskim obraćenjima i dobroti unutar klerikalni redova. Iako se ne ustručava pojedine likove kritizirati, ipak se vidi značajna promjena u njegovu stavu prema Katoličkoj Crkvi. U djelu *Posljednji sati čovjeka osuđenog na smrt* snažno izražava protivljenje smrtnoj kazni, nešto s čime bi se i Don Bosco, kojeg je smrtna kazna užasno potresla, mogao složiti. Po nekim pričama, pred smrt se ispovjedio. Zsigurno je razgovarao sa svećenikom, postoje priče da je govorio i s Don Boscom, no je li se zaista obratio, to je ostalo između Boga i njega. Ipak, kroz sva njegova djela, pa čak i kada je lutao po spiritalističkim salonima (što je bio trend tadašnjeg doba) ili se izjašnjavao kao racionalni deist poput Voltairea, jedno ostaje sigurno: u svom životu tražio je Boga i to se prelilo i na njegova djela.

KRŠĆANSKI ELEMENTI U DJELU JADNICI

Jedan od meni najljepših dijelova romana jest početak koji opisuje život preuzvišenog Myriela, Dignskog

Osim što je klasik svjetske književnosti, ta knjiga prožeta je idejama svojeg doba pa se tu spominje i revolucija, monarhija, socijalna pravda, kršćanski oprost, pala narav čovjeka itd. Iako djelo samo po sebi nije kršćansko i pisac nije deklarirani katolik, ipak ga vrijedi pročitati jer odiše prelijepim kršćanskim pričama koje ipak mogu naslutiti odgovor na pitanje: Je li Victor Hugo pronašao Boga?

biskupa. U njemu pisac sabire sve one kvalitete koje smatra da bi klerici trebali imati: ponajprije skromnost, siromaštvo, brigu za ugrožene, međutim, pisac biskupa ne svodi, što bi sekularisti često htjeli Crkvi, na pukog socijalnog radnika, nego prikazuje i njegovu duhovnost, osobito u susretu s okorjelim kriminalcima kojih se čitav svijet gnušao. Kulminacija tog dijela romana jest kada se biskup sreće s Jeanom Valjeanom, čovjekom koji je bio dobar i kojeg je bijeda nagnala na krađu zbog čega je završio u zatvoru. Pisac opisuje zatvor kao mjesto gdje se događa smrt duše, gdje se čovjek svodi na broj i gdje sve dobro u čovjeku umire. Jean Valjean, ne vjerujući da u njemu postoji išta više dobrog, pokušava opljačkati biskupa. Kada su ga lokalne vlasti uhvatile i dovele pred biskupa, biskup čini gestu koja iz temelja mijenja Jeana Valjeana i pokreće sve ostale radnje u djelu. Jean Valjean nakon tog susreta doživljava duboku i istinski promjenu i nastoji živjeti ispravno do kraja života. Susret njega i biskupa bio je sasvim jednostavan, biskup mu nije stigao mnogo ni govoriti ni poučavati ga. Proveli su zajedno jednu večer, no taj susret potiče preobrazbu koju može samo Bog napraviti. U romanu se također prikazuje prizor kada se glavni likovi skrivaju u samostanu. Pisac samostan opisuje kako ga on vidi, bez idealiziranja, pokazujući ponekad pragmatične i krute strane časnih sestara, bar kako ih je on zamišljao, ali im ukazuje sve dužno poštovanje zbog njihovog milosrđa, pobožnosti i ljubavi prema ugroženima.

SUKOB PRAVDE I MILOSRĐA

Sukob dvaju glavnih likova: inspektora Javerta i Jean Valjeana sukob je dviju ideja: pravde i milosrđa. Dok se Javert slijepo drži građanskih pravila, Jean Valjean nekad ih ignorira kako bi onima koji su u nevolji, čak i ako su pogriješili, pomogao. Međutim, zbog tih dvaju sukobljenih načela, konflikt između tih dvaju likova sve više i više produbljuje se i vodi radnju do vrhunca.

Rodoslovlje Isusa Krista – snaga i prvenstvo Božje milosti u povijesti spasenja

Rodoslovlje Isusa Krista, sina Davidova, sina Abrahamova. Abrahamu se rodi Izak, Izaku se rodi Jakov. Jakovu se rodi Juda i njegova braća. Judi Tamara rodi Peresa i Zeraha. Peresu se rodi Hesron. Hesronu se rodi Ram. Ramu se rodi Aminadab. Aminadabu se rodi Nahšon. Nahšonu se rodi Salma... (iz Evanđelja po Mateju 1,1–25, rodoslovlje Isusa Krista, sina Davidova)

Genealogija, rodoslovlje Isusa Krista. U službi riječi taj odlomak teksta uzimamo drugi dan božićne devetnice 17. prosinca i u večernjoj svetoj misi uoči Božića. Za mene kao svećenika predstavlja poseban izazov. Obično taj dio evanđelja zadaje glavobolju propovjednicima. Kako ga tumačiti, kako o njemu propovijedati, kakve pouke izvući? Na prvi pogled pred nama se nalazi lista raznih likova koji su prethodili Isusu Kristu. Dosadno kao statistike i popisi. Ipak, protestantski teolog i reformator Ulrik Zwingli smatrao je taj tekst najvažnijim u Svetom pismu, općenito u protestantskoj teologiji vrlo je cijenjen i popularan kao predmet razmatranja i propovijedanja. Glavni razlog tome jest da se upravo u Isusovoj genealogiji očituje snaga i prvenstvo Božje milosti u povijesti spasenja, milosti neovisne o ljudskim odlukama i izborima ili zaslugama – Bog zna upotrijebiti i slabe ljude da ostvari svoj naum spasenja, on piše ravno i krivim linijama.

Da, u tekstu genealogije navedeni su likovi koji često predstavljaju kombinaciju poroka i vrlina, među kraljevima nalazimo i ubojice, idolopoklonike, vlasnike harema. Na popisu predaka susrećemo i prostitutke Tamaru i Rahab. Takva perspektiva pogleda na Isusovu prošlost samo podcrtava bitnu logiku Božjeg djelovanja – Bog ulazi u sasvim konkretan prostor i vrijeme čovjeka, tamo i tad spasonosno djeluje obraćajući se pojedincima koji su obilježeni vrlinama i manama. Bog uzima ozbiljno taj ljudski svijet, prihvaća ga strpljivom ljubavlju da bi ga poslije spasonosnom ljubavlju preobražavao. On ne stvara za svoga Sina neki savršen virtualan ambijent čistih i neporočnih koji bi bili prikladni Njegovoj svetosti. Naprotiv, grešni, slabi, prosječni su karikama u lancu Njegove genealogije. Isus će biti rado viđen upravo među takvom osporavanom vrstom ljudi – drugovanje s carinicima i bludnicama

predstavlja važan dio Njegova javnog djelovanja i završit će na kraju kao jedna od točki optužbe. Isus svoj kontakt s grešnima opravdava koristeći se analogijom liječnika koji liječi bolesne. Na takav način utjelovljuje logiku Božjeg djelovanja – ići u susret, nježno i suosjećajno približiti se onima koji su pali i podići ih.

Dinamika tenzije grešnih i svetih, prljavih i čistih pulsira i u zajednici Isusovih učenika, u Crkvi. Francuski teolog Alfred Loisy govorio je: „Isus je naviještao Božje kraljevstvo, a došla je Crkva”. Da, mnogo puta članovi Crkve nisu na visini zadatka Isusovih sljedbenika, to prouzrokuje sablazan u društvu, razočaranje ustanovom i daje povod za oštre kritike. Ništa novo pod suncem. U koncilskom dokumentu o položaju Crkve u suvremenom svijetu *Gaudium et spes* izričito se navodi kao jedan od uzroka ateizma modernog čovjeka i moralna posrna

Isusovih sljedbenika i njihova nedosljednost u nasljedovanju Isusa Krista.

Svećenik i vjernik laik duboko je svjestan da se Crkva sastoji od svetih i grešnika i kao takva izraženo rječnikom crkvenih otaca nastupa kao neporočna bludnica. U vremenu sinodalnog procesa koji naglašava važnost zajedništva, suradnje i suodgovornosti u našim crkvenim zajednicama, pozvani smo napustiti čisto sociološke ili marketinške poglede na crkvenu stvarnost u kojima se na prvo mjesto stavljaju učinkovitost, produktivnost, uspješnost u duhu oholog perfekcionizma i nadasve

dobar imidž. Takve perspektive u susretu sa stvarnošću koja ne odgovara vlastitim predodžbama vode do razočaranja, apatije, do licemjernog kritiziranja ili paralizirajućeg lamentiranja. Vjernik kao Isusov učenik prema sebi i drugima zauzima stav Isusa Krista, dobrog Pastira i terapeuta – stav strpljivosti, razumijevanja, suosjećanja, pastirskog i bratskog zauzimanja da sam i braća oko njega napreduju u svetosti postavši vjerna slika Kristova; stav Sluge Gospodnjeg koji ne dokrajči napuknutu trsku niti ugasi tinjajući stijen. Papa Franjo na više mjesta priznao je da mu je draga slika Crkve kao poljske bolnice u koju se slijevaju ranjeni s ratišta da bi dobili prvu pomoć i tako previjeni i nahranjeni digli se na noge. Ne treba se uplašiti ni prljavštine ni neugodnih mirisa, bolesnima je potreban liječnik koji je i sam svjestan vlastite krhkosti što ga čini poniznim i solidarnim.

Bog Otac, poslavši svoga Sina na svijet, pruža nam lekciju ispravnog pristupa ljudskoj stvarnosti – pružiti ruku spasonosne ljubavi palima, otvoriti oči slijepima, uši gluhima i sužnjivima navijestiti radosnu vijest oslobođenja. Blago onome koji se nad time ne sablazni

Riječ bolesnicima, starima i nemoćnima

Sutra je sutra, a kralj po sinu traži savjetnike...

Dragi moji, stari, bolesni i nemoćni prijatelji... Sjećate li djetinjstva? Ta, još nismo ni u školu išli. Kada bi se navečer u zimskim mjesecima okupili susjedi u jednoj kući, to bi bilo narodno veselje. Na kraju bi najstariji ili netko sličan započeo pričati pripovijetke ili svoje dogodovštine. Djeca bi tada sanjala o uspavanoj princezi, princu na bijelom konju, djevojčici sa žigicama, o kraljevima i slugama. Bilo je tu pigmejaca i divova. Ali i svega i svačega. Mi bismo upijali svaku riječ, slušali pozorno, širom otvorili oči i dušu da ne bi li što prošlo mimo nas. A vjerovali smo da je to zbilja istina i željeli biti jedan od junaka. U školi bi čitali bajke Grimmove, Andersenove, Ezopove basne. I to bi se pamtilo. Evo sjećam se jedne priče koju sam čuo u prošlom stoljeću, za Božić kad sam bio predškolac. I još mi kažu da se sve iz rane mladosti zaboravi.

„Bio jednom jedan kralj, dobar i pravedan. Često je preodjeven obilazio svoje kraljevstvo da vidi kako živi njegov narod. Dođe jedne večeri do neke siromašne kolibe, pogleda kroz prozor i ugleda unutra nekog Židova kako moli blagoslov. Na stolu je bila skromna večera. Pokuca i zamoli za prijem.

– Dobro došao, sjedni kraj mene, gdje ima za jednoga, bit će i za dvojicu – reče domaćin.

Dok su jeli, upita gost:

– Od čega živiš?

– Postolar sam. Svako jutro sa svojim alatom krenem gradom i ljudi mi donose svoju poderanu obuću.

– A što ako sutra ne bude posla? – upita kralj.

– Sutra? Sutra je sutra, novi dan. Neka je blagoslovljen Bog svaki dan! – oduševljeno će postolar.

Kada je sutradan postolar stigao u grad, ugleda velike natpise: 'Kraljeva naredba: Ovaj je tjedan zabranjeno popravljanje obuće!'

– Svašta! Što sve kraljevima ne padne na pamet! – pomisli postolar.

No dobro, ljudima ću u kuće nositi vodu. I zaradio je dovoljno za večeru. I opet dođe preodjeveni kralj i reče postolaru:

– Zabrinuo sam se za te kada sam vidio one natpise i pitao se kako ćeš danas zaslužiti svoj kruh...

Postolar mu ispriča što je toga dana radio.

– A što ako sutra ne bude posla? – upita kralj.

– Sutra? Ah, sutra je sutra. Neka je blagoslovljen Bog svaki novi dan! – reče postolar.

Sljedećeg jutra vojnici su stajali unaokolo vičući:

– Kraljeva zapovijed: Ovaj se tjedan ne smije nositi voda niti popravljati obuća!

Postolar odluči poći u šumu, sjeći drva i prodavati ih. Zaradi tako večeru za dvije osobe. Eto opet navečer nepoznatog gosta. Dok su jeli, upita:

– A što ako sutra ne bude posla?

– Sutra? Sutra je sutra. Neka je blagoslovljen Bog svaki novi dan! – uskliknu postolar.

Kada je postolar sutradan krenuo u šumu, zaustaviše ga vojnici:

– Svi koji idu u sječu drva, moraju ovaj tjedan čuvati stražu u kraljevoj palači.

Oduzeše mu sjekiru i dadoše mu mač. Stražario je besplatno cijeli dan. Idući kući razmišljao je kako će pogostiti svoga gosta. Zamoli seoskog trgovca za pomoć. Zauzvrat, u polog je morao ostaviti mač. Za svaki slučaj, istesao je sebi mač od drveta i djenuo ga u korice. Navečer dođe nepoznati gost i začudi se spremljenoj večeri:

– Otkud to? Vidio sam da si cijeli dan stražario i nisi ništa zaradio.

Postolar mu sve ispriča i smiješeći se pokaza mu drveni mač. Gost upita:

– Ali što ako ti sutra nareda da pokažeš mač?

– Sutra? Sutra je sutra. Neka je blagoslovljen Bog svaki novi dan! – reče postolar.

Tek što je sljedećeg jutra postolar stigao pred kraljevsku palaču, pristupi mu narednik:

– Ej, ti, dođi ovamo! Pred zatvorskim zidom je ubojica kojeg danas treba pogubiti. Kralj je zapovjedio da mu ti odrubiš glavu!

Užas obuze postolara:

– Ne mogu i ne smijem ubiti čovjeka.

Narednik nije popuštao. Mnoštvo se znatiželjnika okupilo. Postolar priđe osuđenome, pogleda mu u oči i uvjeri se da on nije ubojica. Tiho se pomoli da Bog obojicu spasi iz nevolje. A onda, prije nego je izvukao svoj mač iz korica, povika iz svega glasa:

– Bože, Gospodaru neba i zemlje, života i smrti! Ako je taj čovjek ubojica, neka mu moj mač odrubi glavu. A ako je nedužan, učini da moj mač, čelični, postane drven!

Nastade velika tišina. Kada je postolar uvis isukao mač, svi su mogli vidjeti: mač je drven. Mnoštvo je klicalo u oduševljenju. A kralj iziđe iz palače, priđe postolaru i otkrije mu se. Zagrli ga i reče mu:

– Od danas, ti si moj glavni savjetnik!"

Dragi moji stari, bolesni i nemoćni prijatelji... Je li vam se dopala pripovijetka? I ona odgovara za Božić. Zar naš Bog nije kralj? Obilazi nas od kuće do kuće samo Ga ne poznajemo. Gleda naš život, naše vladanje, molitve, rad, pohode misama. Stavlja nas na kušnje i gleda kako ćemo ih blagošću savladati dok nam iza leđa pruža svoju pomoć. Bira sebi savjetnike za razna životna poslanja.

Otvorimo oči srca i ovaj Božić i svakog dana ne bi li ugledali Njega. Može doći u liku djeteta, mladića, starca, siromaha, bolesnika... A uvijek dolazi k nama i zbog nas. Isus možda upravo u meni traži savjetnika iako sam star, bolestan, nemoćan. Velika je to sreća i spas. Sretan vam Božić – Isusovo porođenje i Mlado lito!

Sjaj Čudotvorne medaljice u Bačkoj

U kuhinji Doma umirovljenika, Apatin 1974.

Kapela u Domu umirovljenika, Apatin 1974.

Crkva 27. studenog časti Blaženu Djevicu Mariju od Čudotvorne medaljice, koja se ukazala sv. Katarini Labouré u Parizu 1830. godine te toj poniznoj sestri milosrdnici dala uputu izrade medaljice s Gospinim likom i krilaticom koja slavi Marijino bezgrješno začeće. Slava tog ukazanja i Medaljica pronijeli su se čitavim svijetom, a u Bačku je Čudotvorna medaljica simbolički došla stotinu godina poslije u liku marljivih i poniznih redovnica.

Marijine sestre od Čudotvorne medaljice, redovnice su koje je osnovala s. Leopoldina Brandis u Ljubljani, a posvećene su radu s bolesnicima i starim osobama. Dolaze u Osijek 1881., gdje otvaraju svoju prvu kuću u Hrvatskoj. Kako se broj sestara umnožio, slovenska i hrvatska provincija se osamostaljuju. U Bačku su Marijine sestre došle iz Osijeka i zadržale se u Podunavlju – Somboru i Apatinu, gdje u potonjem ostavljaju veliki trag.

U Sombor su Marijine sestre prvi put došle 1920. godine. Najprije su radile u zdravstvenom sanatoriju dr. Killa, ali zbog prenapornog rada posvećuju se privatnoj njezi bolesnika. Sestre brinu za najzapuštenije u domu umirovljenika 1955. godine, a zbog potrebe većeg broja sestara 1958. godine kupuju kuću u Ulici Branka Radičevića, a nakon toga kuću u Ulici Maksima Gorkog. Uz rad, sestre su pohađale i medicinsku školu. Zbog nesuglasica s upravom doma, sestre počinju raditi u bolnici 1973. godine te privatno njeguju bolesnika.

Prva Marijina sestra došla je u Apatin 1934. godine nekom uglednom bolesniku koji je iste godine umro.

Sa štitičenicima Doma umirovljenika, Apatin 1974.

Na molbu dobrostojećih građana, kasnije su dvije sestre preuzele posao u ambulanti u Apatinu, a ujedno su bolesnicima pomagale i privatno. Pridružile su im se nove sestre 1943. te su preuzele upravljanje domom umirovljenika koji je bio u jako lošem stanju. Jedna sestra ispriopovjedila je kako je dotadašnji skrbnik doma sve odnio, a ostali su samo bolesnici koji su bili zapušteni, goli, gladni i preplavljeni zaraznim bolestima. Sestre su uz Božju pomoć uredile dom i obnovile kapelicu uz pomoć dobročinitelja. Dom je bio ponovno otvoren 1944. godine

za sve ljude bez obzira na vjersku i nacionalnu pripadnost. Kada su Nijemci bili protjerivani iz Bačke, sestre su primale bolesnike, izbjeglice i prognanike. Brinule su o njima i bile uz njih u času prelaska s ovoga svijeta te im pomogle da kršćanski i dostojno umru.

Dom je bio nacionaliziran 1948. i time su sestre dobile državnu službu. U Apatinu je izgrađen novi dom za 120 bolesnika 1971., a u njemu je tada radilo 14 sestara. Uređena je i kapelica koju je blagoslovio biskup Matiša Zvekanović. Godinama su najmlađe sestre, pune elana i snage radile u Apatinu. Bez obzira na opseg posla koji je nadilazio njihove snage, sestre se nikada nisu žalile, jer je među njima vladalo veliko zajedništvo, osjetila se Božja blizina i prisutnost. Bile su na raspolaganju svima, a u gradu su bile iznimno voljene i poštovane. Nažalost, Sombor i Apatin sestre su morale napustiti u ratnim devedesetim godinama jer im život i rad nije više bio jamčen nikakvom sigurnošću, a ni zaštitom. Sestre su konačno i u potpunosti napustile Apatin 7. listopada 1992., a Sombor 28. rujna 1993.

180 godina subotičke Župe svetoga Roka (XVI. dio)

Kapelani Župe svetoga Roka od 1945. do 1956. godine

Johann Hartmann rođen je u Krnjaji (Kljajićevo) 15. prosinca 1910. godine. Gimnaziju je pohađao u Novom Sadu, Novom Vrbasu, Subotici i Travniku. Teologiju je studirao u Sarajevu i u Zagrebu od 1931. do 1936. godine. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1936. godine u Subotici. Najprije je bio kapelan u Bačkom Brestovcu od 20. srpnja 1936. do 30. prosinca 1937. godine. Bio je kapelan u apatinskoj Župi Uznesenja Blažene Djevice Marije od 30. prosinca 1937. do 1. travnja 1945. godine. U subotičkoj Župi svetoga Roka bio je kapelanom od 1. travnja 1945. do 1. studenog 1948. godine. Od 1. studenog 1948. do 1. travnja 1956. godine obavljao je dužnost vikara subotičke vikarije svete Marije (danas je to Župa svete Marije na Halaškoj cesti). Od 1955. godine bio je upravitelj župe. Napustio je Bačku apostolsku administraturu 1956. i preselio se u Njemačku, gdje je umro 17. veljače 1976. godine.

Željko Kokić rođen je u Subotici 25. rujna 1919. godine. Prve dvije godine teologije studirao je u Zagrebu, a druge dvije u Kalači od 1938. do 1944. godine. U Kalači je zaređen za svećenika 3. lipnja 1945. godine. Bio je kapelan u Malom Idošu od 20. lipnja 1944. do 13. siječnja 1945. godine. Od 13. siječnja 1945. do 23. kolovoza 1946. godine upravljao je župom u Srbobranu. Bio je bajmački kapelan od 23. kolovoza 1946. do 21. listopada 1948. godine. Kapelan subotičke Župe svetoga Roka bio je od 21. listopada 1948. do 25. rujna 1954. godine. Od 25. rujna 1954. do 15. prosinca 1955. godine bio je vikar vikarije Presvetog Trojstva u Sebešiću (danas Mala Bosna). Od 15. prosinca 1955. do 23. kolovoza 1963. godine bio je prvi upravitelj novoustanovljene župe u Sebešiću (Maloj Bosni). Od 1961. do 1968. godine službovao je u Zbornom sudištu Bačke apostolske administrature. Bajmačkim župnikom imenovan je 22. kolovoza 1963. godine. Imenovan je dekanom dekanata Subotica Stari grad 1972. Imenovan je prosinodalnim sudcem i ispitivačem za moralno bogoslovlje 1974. Iste je godine imenovan članom liturgijskog vijeća Subotičke biskupije za crkvenu glazbu. Imenovan je biskupijskim savjetnikom 15. veljače 1984. godine. Nakon Božića 1991. godine pretrpio je infarkt, pa je bio prenesen u subotičku bolnicu. Nakon kraćeg liječenja smješten je u svećenički dom u Subotici, gdje je mnogo patio i teško bolovao. Umro

je u svećeničkom domu Josephinum 19. ožujka 1991. Sahrnjen je u Bajmaku 21. ožujka 1991. godine.

Antun Gabrić rođen je u Subotici, na Hrvatskom Majuru 19. studenog 1922. godine. Otac mu je bio Albe, a mati Krista Ivković Ivandekić. Na Hrvatskom Majuru započeo je pučku školu, a gimnaziju je završio u Subotici. Od 1942. do 1949.

godine studirao je teologiju (godinu dana u Đakovu, godinu u Kalači i dvije godine u Zagrebu). Za svećenika je zaređen u Zagrebu 29. lipnja 1948. godine. Kao mladomisnik bio je kapelan u Somboru 1949. godine. Od 2. rujna 1949. do 21. lipnja 1952. godine bio je kapelan u Sonti. Od 21. lipnja 1952. do 27. kolovoza 1956. godine bio je kapelan u subotičkoj Župi svetoga Roka. Bio je privremeni upravitelj župe u

Baču od 27. kolovoza 1956. do 13. srpnja 1959. godine. Od 13. srpnja 1959. do 15. travnja 1961. godine upravljao je župom u Đurđinu. Od 16. travnja 1961. do 25. siječnja 1984. godine bio je upravitelj župe u Tavankutu. Od 25. siječnja 1984. do 12. kolovoza 1998. godine bio je tavankutski župnik. Istoga je dana stupio u svećenički dom Josephinum u Subotici gdje je živio do svoje smrti, 5. veljače 2008. godine. Sahrnjen je u subotičkom Bajskom groblju 7. veljače 2008. godine. Antun Gabrić pisao je kao bogoslov, a kao mlad svećenik zapisivao je pripovijesti i anegdote iz Tavankuta, Bačkog Monoštora, Santova i Čavolja (selo kod Baje u Mađarskoj). Objavio je knjigu *Čudan jendek i druge bunjevačke pripovitke* 1999., koja sadržava desetak bunjevačkih narodnih pripovijedaka i anegdota, jednako toliko kratkih šaljivih priča koje je napisao sam te nekoliko popularnih napisa o povijesti Tavankuta i Hrvatskoga Majura. Iste godine objavljeno je i drugo, dopunjeno izdanje.

Rođenje Isusovo

Giottova freska Rođenja Isusova u kapeli Scrovegni u Padovi jedno je od najpoznatijih djela posvećenih Božiću u svijetu. Giotto di Bondone, znan samo i kao Giotto, rođen je u Colle di Vespignanu 1267. godine, a preminuo je u Firenci 8. siječnja 1337. godine. Bio je slavni talijanski slikar, arhitekt i kipar. Najvažniji i najutjecajniji slikar gotike. Smatra se jednim od glavnih prethodnika talijanske renesanse. Ulazeći u veličanstvenu kapelu koju je izgradio Enrico Scrovegni, ne možete ostati ravnodušni: nalazite se ispod bačvastog svoda boje lapis lazulija okruženog ciklusom fresaka koje je Giotto naslikao između 1303. i 1305. godine. Pomalo je kao da se vratite sedamsto godina u prošlost i čujete odjeke tog gradilišta, osjetite njegove mirise i udišete njegovu atmosferu.

Rođenje Isusovo nalazi se među slikama koje predstavljaju Isusov život, koje ukrašavaju gornji središnji registar zida desno od oltara. Giotto je odlučio postaviti taj prizor u posebno okruženje. Nešto vrlo neobično za prikaze Rođenja jest prisutnost primalje koja pomaže Gospi položiti Isusa u jaslce.

Dok se taj prizor odvija pod pomnim nadzorom vola i magarca, Josip u prvom planu ima sanjarski izgled koji ga čini otuđenim od onoga što se oko njega događa, naglašena je njegova „odsutnost” i promatranje sa strane. Njegova fizička udaljenost od glavnog prizora nije nimalo slučajna već ukazuje na njegovu ulogu u rađanju Krista i njegovu podređenost Bogu, Ocu nebeskom.

Na suprotnoj strani od vola i magarca, dva nepovjerljiva pastira dočekuje anđeo koji im objašnjava što se upravo u tom trenutku dogodilo: rodio se Spasitelj.

Iznad improvizirane kolibe četiri anđela mole spojenih ruku radujući se rođenju Isusa. Giotto uvijek iznenadi gledatelje ljudskošću lica koje slika. U onoj Gospi koja gleda svog Sina koji je upravo došao na svijet, ljubav koju osjeća prema Njemu opipljiva je. Dijete joj uzvraća slatki pogled s intenzitetom koji vas ostavlja zadivljenima.

Ako pogledamo i vola: Giotto uspijeva u njegove oči unijeti nevjerojatnu ljudskost i divljenje prema Sinu

Čovječjem. Jeste li se ikada zapitali zašto je Madona na slikama često predstavljena s plavim ogrtačem i crvenom haljinom? Plava boja označava božansku milost koju je odlučila primiti u svoj život od trenutka najave arkandela Gabrijela, dok crvena podsjeća na krv koju će njezin Sin prolići za cijelo čovječanstvo.

Vrijeme kada puk i zbor postaju jedno

Božićna radost neoslabljenim žarom i zanosom nosi nas do blagdana Krštenja Gospodinova. Naše pjevanje u božićnome vremenu treba biti pojačano i ne treba „štedjeti” kitice pjesama. To je vrijeme kada puk i zbor postaju jedno. Dati prednost pučkom pjevanju hvale je vrijedno jer se u pjevanju božićnih pjesama treba uključiti svaki sudionik misnih slavlja. Od ponedjeljka iza blagdana Krštenja Gospodinova započinjemo vrijeme kroz godinu i sukladno tome odabir pjesama u prijedlozima prati liturgijsko vrijeme i liturgijska čitanja. Važno je pjevati određeni psalam s otpjevom za određeni dan, a ne zamjenjivati ga pjesama ili psalmom koji je poznat. Nova godina nova je šansa za

obnovu liturgijski valjanih odabranih pjesama: ne pribjegavati šansonama ili neliturgijskim pjesmama, nego pravom liturgijskom glazbom „uzdizati srca i dušu Bogu”, kako to kaže jedan dokument o liturgijskoj glazbi. U novoj godini želimo svima: hrabro i liturgijski – uvođenje novih pjesama iz verificiranih pjesmarica, što će dovesti do ljepote i sklada kako pjesme, tako i usklađenosti s tempom i zahtjevima tekućeg liturgijskog vremena! Neka naša pjesma bude odsjaj našega zalaganja i spremnosti da nam liturgijska slavlja odišu pravom i primjerenom liturgijskom glazbom!

Marija Bogorodica – 1. 1. 2023.

Ulazna: Veseli se, Majko Božja (PGPN 812, SB 121) ili Zdravo, sveta Rodiljo (PGPN 385)

Otpjevni psalam: A. Igrec: Smilovao nam se Bog https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2016/11/Psalam_Smilovao_nam_se_Bog_A_Igrec_1.pdf

Prinosna: U to vrijeme godišta (PGPN 411, SB 109)

Pričest: Rodio se Bog i čovjek (PGPN 404, SB 99)

Izlazna: Narodi nam se (PGPN 420, SB 110)

Pričest: Vidjesmo, Gospodine (PGPN 390)

Izlazna: Narodi nam se 1. i 9. kitica (PGPN 420, SB 110)

Druga nedjelja kroz godinu – 15. 1. 2023.

Ulazna: Pjevajte Gospodu pjesmu novu (PGPN 82, SB 4)

Otpjevni psalam: Evo, dolazim, Gospodine (PGPN 102)

Prinosna: Od sva se četiri vjetra 2. i 3. kitica (PGPN 226, SB 35)

Pričest: Uzmite, jedite (PGPN 247, SB 50)

Izlazna: Zdravo budi, Marijo (PGPN 599, SB)

Bogojavljenje ili Sveta tri kralja – 6. 1. 2023.

Ulazna: Tri Kralja jahahu (PGPN 424, SB 113)

Otpjevni psalam: Klanjat će se, Tebi Gospodine (PGPN 391)

Prinosna: Kada zvijezda divna (PGPN 423)

Pričest: Prvi žrtvenik (SB 98), Rodio se Bog čovjek (PGPN 404, SB 99)

Izlazna: Narodi nam se 1. i 8. kitica (PGPN 420, SB 110)

Treća nedjelja kroz godinu – 22. 1. 2023.

Ulazna: Pjevajte Gospodu pjesmu novu (PGPN 82, SB 4)

Otpjevni psalam: S. Grgat: Gospodin mi je svijetlost <https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2019/11/Gospodin-mi-je-svijetlost-i-spasenje-S.-Grgat.pdf>

Prinosna: Jedan kruh na svetom stolu (PGPN 231, SB 39)

Pričest: Odzivam se, Isuse (PGPN 244, SB 46)

Izlazna: Zdravo, Djevo čista (PGPN 600)

Krštenje Gospodinovo – 8. 1. 2023.

Ulazna: O, vjernici, hajdmo (PGPN 832)

Otpjevni psalam: A. Igrec: Gospodin narod svoj https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2016/11/Psalam_Gospodin_narod_svoj_A_Igrec.pdf

Prinosna: Radujte se, narodi (PGPN 402, SB 95)

Četvrta nedjelja kroz godinu – 29. 1. 2023.

Ulazna: Danas Isus (PGPN 221)

Otpjevni psalam: Blago siromasima duhom (PGPN 126)

Prinosna: Od Božje snage (PGPN 229, SB 275)

Pričest: Sakramentu veličajnom (PGPN 243, SB 44)

Izlazna: Djevice nevina (PGPN 766, SB 185)

Sretan Božić

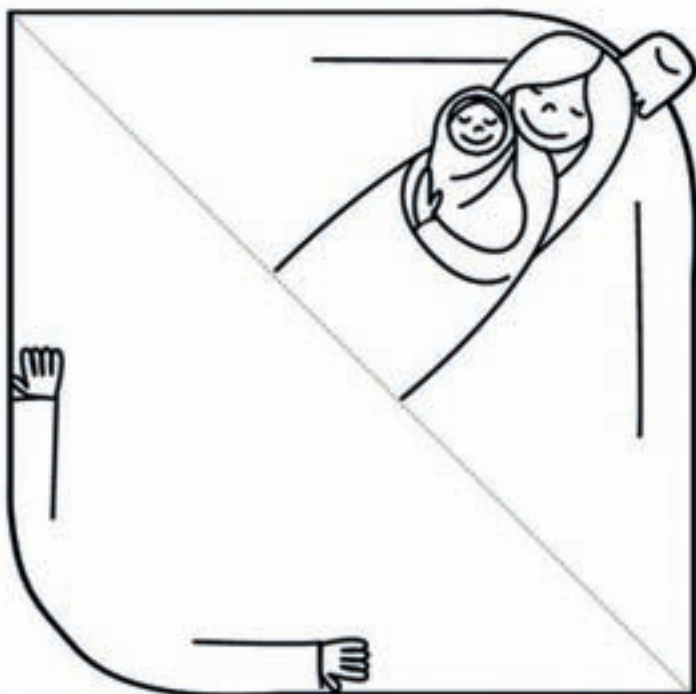
Draga djeco!

Jeste li uredili svaki kutak u kući za Božić? A svaki kutak u srcu? Isus ipak ne dolazi u kuće i stanove, On bira posebna mjesta, a to su vaša srca. Brinite se o čistoći svoga srca i budno ga čekajte. Pred vama je malo zadataka s božićnim temama i jedan neobični Betlehem u kom su samo najvažniji likovi, Josip, Marija i Isus. Obojite ih flomasterima, izrežite i upalite malu svijeću. Poželite svim ukućanima sretan Božić!

Otkrij tko u nizu ne pripada i izbaci uljeza. Negdje je jedan, a negdje su dva.

Marija	Josip	Juda	Isus
Haifa	Tel Aviv	Betlehem	Nazaret
Magarac	Konj	Ovca	Krava
Slama	Jaslice	Hotel	Štala
Melkior	Jakov	Baltazar	Gašpar

Rješenja: Juda, Haifa, Tel Aviv, Konj, Hotel, Jakov

Learning

Christmas patterns

Christmas Worksheet

Circle the picture that completes the pattern.

Reading and Math for K-5

© www.k5learning.com

6

Tema

Božić
– za svakoga po jedan

22

Katolička crkva u regiji

Nadbiskup Német: „Dobro nam je biti kod kuće u ovim krajevima“

28

Intervju

Vlč. Ivica Bošnjak, svećenik Požeške biskupije, zatvorski kapelan u Požegi

16

Događanja u Subotičkoj biskupiji Jaslice u kruhu

25

Tragovi kulture

Gala koncert Mire Temunović – 50 godina s tamburom

30

Intervju

Stanka Čoban – „Heroina nasljeđa“

/ IMPRESUM

Katolički list (mjesečnik)
godšte XXIX., broj 337
Prosinac (decembar) 2022.

Izdaje:
Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg sv. Terezije 3
24000 Subotica
E-mail: drustvoia@gmail.com

Adresa i kontakt Uredništva:
Matije Gupca 10
24000 Subotica
E-mail: zvonik.subotica@gmail.com
Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:
Vinko Cvijin, glavni i odgovorni urednik, Tel.: +381(0)24 524496
Marko Tucakov, novinar
Željka Zelić Nedeljković, redaktura i korektura
Mirjana Crnković, lektura
Dragan Muharem, član Uredništva
Nebojša Stipić, član Uredništva
Jelena Ademi, tehnička urednica
Petar Gaković, autor naslovne i zadnje stranice
Vedran Jegerić, fotograf

Tisak:
Rotografika d.o.o.
Segedinski put 72
24 000 Subotica
+381 24 636 600

Izdavanje Zvonika podupiru
Hrvatska biskupska konferencija
Uprava za saradnju s crkvama i verskim zajednicama Republike Srbije.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

272

ZVONIK : katolički list / glavni i odgovorni urednik Vinko Cvijin. - God. 1, br. 1 (1994)- . - Subotica : Katoličko društvo „Ivan Antunović“, 1994- (Novi Sad : Magyar Szó). - Ilustr. ; 29 cm

Mesečno.

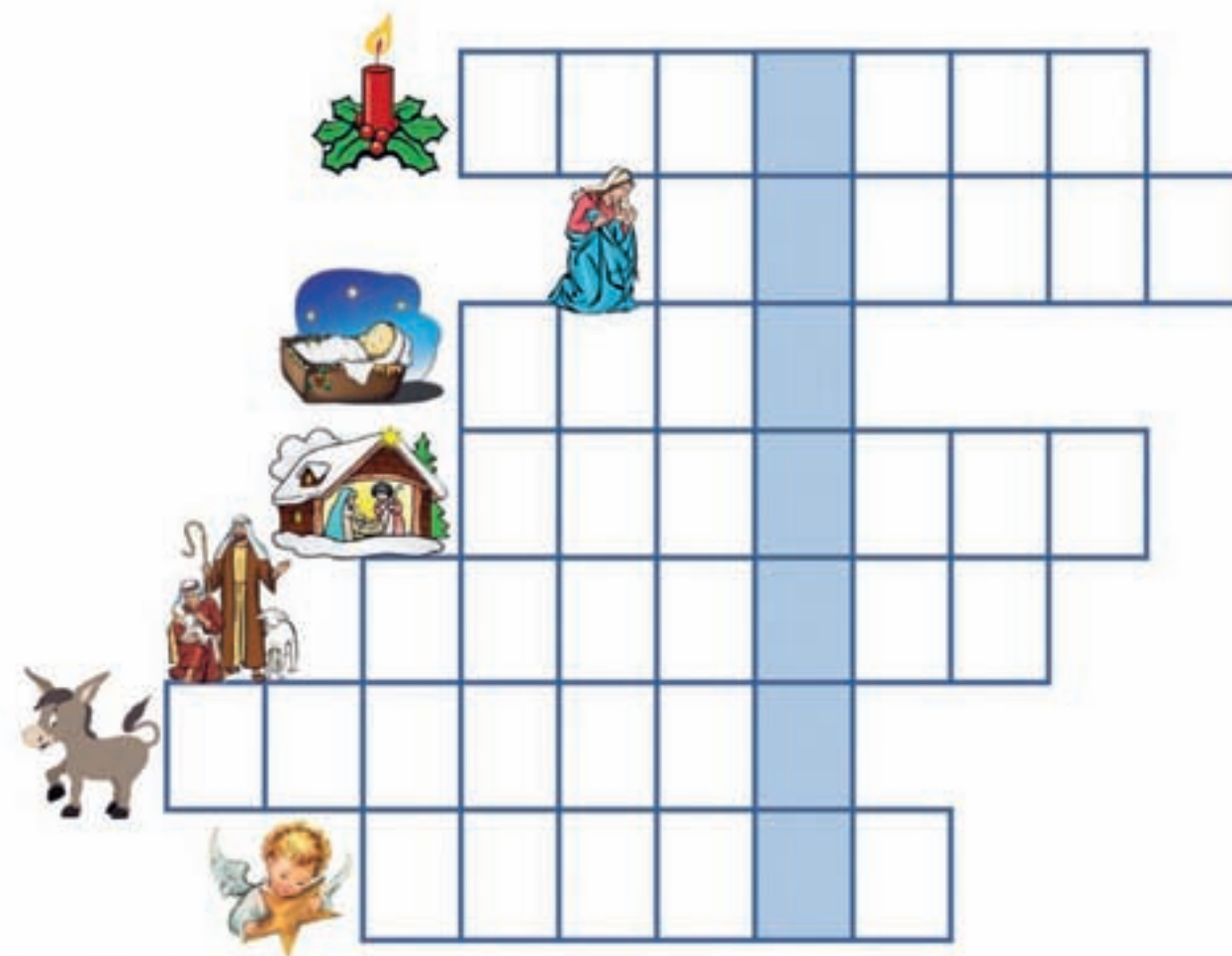
ISSN 1451-2149 = Zvonik
COBISS.SR-ID 128815111

Fotografije u ovom broju Zvonika:

* Zvonik
* NIU „Hrvatska riječ“
* www.subotica.info
* www.zupasvrokasubotica.com
* www.pixabay.com
* UBH „Dužijanica“

/ DJECA

ISUSOVO ROĐENJE

Nadopuni riječima iz križaljke.

_____ je rodila _____ u Betlehemu.

Pastirima su _____ javili da je _____ rođen u _____.

Svojim dahom grijali su ga _____ i vol.

_____ je Spasitelj svijeta. Njegova majka je _____.

Slava Bogu na visini pjevali su _____ kad su se javili _____.

Odgovori na pitanja (punom rečenicom).

Tko je Isusova majka? _____.

Gdje se Isus rodio? _____.

Zašto se Isus rodio? _____.

IME _____ PREZIME _____ 2. _____

Izradila Sanja S., slike pronađene na internetu <http://vjeronaucni-portal.com>

Prijatelji Zvonika

Godišnja pretplata na Zvonik

* Izravnom dostavnom na župe: **1650 dinara**
* Poštom: **2000 dinara**: tuzemstvo (popust za više primjeraka)
40 eura: Republika Hrvatska
50 eura: Europa
60 eura: USA, Kanada (prekooceanske zemlje)

Pretplatnici iz Srbije mogu uplaćivati na dinarski račun:
Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Srbija
Broj dinarskog računa: 205-0000000514856-51 NLB Komercijalna Banka A.D. Beograd, s naznakom: „za Zvonik“.

Pretplatnici iz inozemstva mogu uplaćivati na devizni račun.
Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Serbia
Broj deviznog računa: 205-0070800067390-03
NLB Komercijalna Banka A.D. Beograd
SWIFT: KOBRSSBG
IBAN: RS35205007080006739003